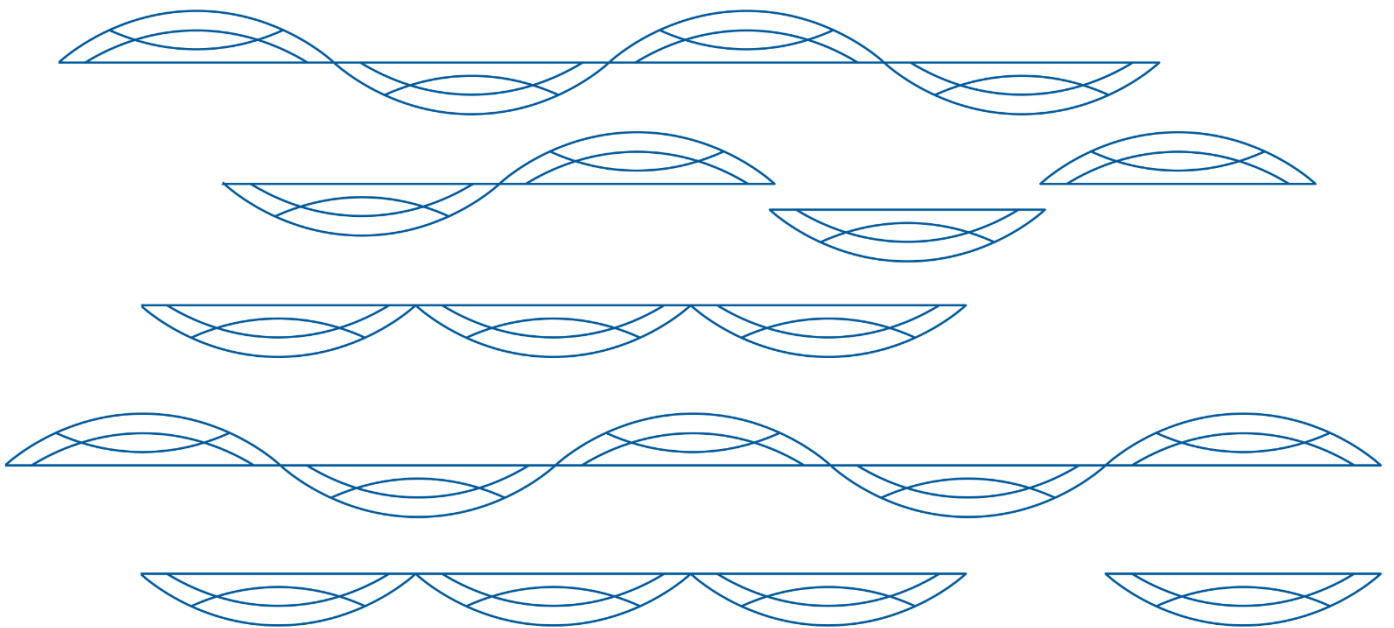

Nordmalings
kommun

Nordmalings översiktsplan

Översiktsplan
Samrådshandling 240514

Diarienummer
2022-044

Fastställt

Innehållsförteckning

1	Översiktsplaneprocessen	8
1.1	Vad är en översiktsplan?	8
1.2	Fördjupningar och tillägg	8
1.3	ÖP och andra strategiska styrdokument	9
1.4	Regionala samband och mellankommunala frågor	9
1.5	Kontinuerlig planering och genomförande	10
2	Vision och Utvecklingsinriktning	12
2.1	Utvecklingsinriktning på karta	13
2.1.1	Bebyggelse	14
2.1.2	Kommunikationer	15
2.1.3	Natur och friluftsliv	16
2.2	Visionen som utvecklingsinriktning	16
2.2.1	Hållbarhet	16
2.2.2	Läge och livsmiljö	18
2.2.3	Kultur & fritid	20
2.2.4	Infrastruktur	20
2.2.5	Företagsklimat	22
3	Mark och vattenanvändning	23
3.1	Bostadsbebyggelse och service	25
3.1.1	Bostadsförsörjning	25

3.1.2	Bebyggelseutveckling.....	26
3.1.3	Nordmalings tätort.....	27
3.1.4	Rundvik	37
3.1.5	Olofsfors och norr om E4	39
3.1.6	Serviceorter.....	41
3.1.7	Utvecklingsområden för besöksnäring.....	44
3.2	Grönområde och park	47
3.2.1	Nordmaling.....	49
3.2.2	Rundvik och Lögdeå.....	51
3.3	Verksamheter och Industri.....	53
3.3.1	Verksamheter i Rundvik.....	55
3.3.2	Verksamheter i Nordmaling, Levar och Olofsfors	58
3.3.3	Materialutvinning	60
3.4	Transportinfrastruktur	62
3.4.1	Gång- och cykelväg.....	63
3.4.2	Väg	65
3.4.3	Drivmedel och laddinfrastruktur	67
3.4.4	Noder för kollektivtrafik.....	67
3.4.5	Parkering.....	69

3.4.6	Järnväg.....	70
3.4.7	Hamn och farled	71
3.4.8	Flygplats	71
3.5	Teknisk anläggning.....	73
3.5.1	Energiplanering	73
3.5.2	Energianvändning och energiförsörjning	74
3.5.3	Energiproduktion	77
3.5.4	Vattenförsörjning.....	79
3.5.5	Avloppshantering	82
3.5.6	Dagvatten.....	82
3.5.7	IT och telekommunikation.....	84
3.5.8	Materialåtervinning	85
3.6	Areell näring	86
3.6.1	Jordbruk.....	86
3.6.2	Skogsbruk.....	89
3.6.3	Rennäring	90
3.7	Natur- och friluftsliv	93
3.7.1	Ekosystemtjänster.....	95
3.7.2	Älvarna och kusten	97

3.7.3	Havet och skärgården	99
3.8	Landsbygd.....	101
3.8.1	Service	102
3.8.2	IT och telekommunikation.....	103
3.8.3	Byggande på landsbygden	104
3.9	Vatten.....	107
3.9.1	Havet och kusten	108
3.9.2	Älvarna och öppna vattenytor.....	111
4	Miljö- och riskfaktorer	113
4.1	Klimatförändringar och klimatanpassning.....	113
4.1.1	Översvämning.....	115
4.1.2	Klimatförändringens konsekvenser för VA-försörjning.....	118
4.1.3	Erosion, ras och skred.....	119
4.2	Civil beredskap	122
4.3	Miljöfarlig verksamhet och farligt gods	123
4.4	Förorenade områden	124
4.5	Miljö kvalitetsnormer	125
4.5.1	Miljö kvalitetsnormer för vatten.....	126
4.5.2	Miljö kvalitetsnormer för buller	138
4.5.3	Miljö kvalitetsnormer för luft.....	139

4.5.4	Radon, elektromagnetisk strålning och sulfidjord.....	140
5	Riksintressen och andra värden.....	143
5.1	Riksintressen.....	143
5.1.1	Riksintresse för naturvården och Natura 2000	146
5.1.2	Riksintresse för Kulturmiljövård.....	152
5.1.3	Riksintresse för friluftsliv.....	155
5.1.4	Riksintresse för kommunikation och infrastruktur.....	158
5.1.5	Riksintresse för rennäringen.....	160
5.1.6	Riksintresse för energiproduktion	163
5.1.7	Riksintresse för totalförsvaret.....	166
5.2	Kulturmiljö.....	168
5.3	Skyddad natur	172
5.3.1	Naturresevat	173
5.3.2	Naturminnen	174
5.3.3	Biotopskyddsområden	174
5.3.4	Nyckelbiotoper	175
5.3.5	Naturvårdsavtal.....	175
5.3.6	Fågelskyddsområden	175
5.3.7	Rödlistade och fridlysta arter.....	176

5.4	Övrig värdefull natur	177
5.4.1	Grön infrastruktur	177
5.4.2	Grunda vikar och havsområden	179
5.4.3	Kustinventering	180
5.4.4	Våtmarker	180
5.5	Strandnära bebyggelse och LIS	181
5.5.1	LIS – Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.....	183
6	Vad tycker du?	186
6.1	Vad händer sen?	186

1 Översiktsplaneprocessen

1.1 Vad är en översiktsplan?

Översiktsplanen är ett strategiskt planeringsdokument som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön i kommunen. Plan- och Bygglagen (PBL) reglerar vad en översiktsplan måste innehålla, bland annat hur kommunen ska ta hänsyn till allmänna intressen och riksintressen. Varje kommun behöver ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen.

Det övergripande syftet med en översiktsplan är att skapa förutsättningar för långsiktiga hållbara lösningar för kommunen och vägleda den framtida planeringen av mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men ska vara vägledande vid alla beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Med översiktsplanen kommunicerar kommunen också till staten, andra kommuner, allmänheten och till privata aktörer vad som ska prioriteras i den framtida utvecklingen.

1.2 Fördjupningar och tillägg

En översiktsplan kan ändras och kompletteras genom fördjupningar och tillägg. En fördjupning innebär en mer detaljerad redovisning av mark- och vattenanvändningen inom ett avgränsat geografiskt område. Tillägg kan göras för frågor av allmänt intresse som inte tas upp i tillräcklig utsträckning i gällande översiktsplan. Nordmalings kommun har sedan tidigare antagit tillägg till översiktsplanen för vindkraft och för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

- Tillägg till översiktsplan – Strandskydd i Umeåregionen (2013)
 - Landsbygdsutveckling i strandnära läge – Tillägg till tematiskt tillägg till översiktsplanen avseende strandskydd, LIS (2023)
- Tillägg till Översiktsplan – Vindkraft i Umeåregionen (2010)

Tematiska tillägg för LIS är fortsatt gällande tillsammans med denna nya översiktsplan.

Nordmalings kommun är i uppstartsfas för att tillsammans med grannkommuner och regionen undersöka och peka ut nya områden för land- och havsbaserad vindkraft. Befintligt tillägg för vindkraft är giltigt till dess att nytt tillägg till översiktsplanen antagits.

1.3 ÖP och andra strategiska styrdokument

Arbetet med den nya översiktsplanen har utgått från det som bedömts vara fortsatt relevant i gällande översiktsplan och samordnat detta med nationella och regionala mål, planer och program med betydelse för en hållbar utveckling i Nordmaling. Här har Länsstyrelsen Västerbottens underlag för översiktsplanering i länet varit viktiga utgångspunkter.

Hur översiktsplanen förhåller sig till nationella och regionala mål och strategiska styrdokument beskrivs i respektive avsnitt, om det bedömts som relevant, men kan framför allt utläsas i den strategiska hållbarhetsbedömningen.

Som underlag till översiktsplanen har ett antal utredningar tagits fram parallellt:

- Riktlinjer för bostadsförsörjning – Nordmalings bostadsförsörjningsplan
- Vattentjänstplan (samråds samtidigt som översiktsplanen)
- Energiplan

1.4 Regionala samband och mellankommunala frågor

Nordmaling ingår i Umeåregionen som både är ett geografiskt område och ett samverkansorgan i vilket kommunerna Nordmaling, Umeå, Bjurholm, Robertsfors, Vindeln, Vännäs och Örnsköldsvik ingår. De två övergripande syftena med samarbetet i Umeåregionen är att ”Utveckla arbetsmarknadsregionen” och att ”Effektivisera kommunal verksamhet”.

Umeåregionen bildades 1993 och sedan dess har samverkan och samarbete skett bland annat inom gemensamma upphandlingar, biblioteksverksamhet och turismutveckling.

För att Nordmaling ska växa och utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt och för att kunna erbjuda invånarna god service så är kommunens ambition att samarbetet inom Umeåregionen ska fördjupas. I framtiden bör samarbetet inkludera frågor som rör kollektivtrafik och hållbara

resor samt kunskapsutbyte och gemensamma insatser för att begränsa och hantera effekterna av det förändrade klimatet.

Nedan listas områden inom vilka fördjupad samverkan och samarbete med andra kommuner inom regionen kan bedrivas.

- Samarbete för effektiva och hållbara kommunikationer, transporter och pendlingsresor mellan kommunerna på väg och järnväg.
- Samarbete för utveckling av besöksnäring och näringsliv.
- Samverkan kring miljöarbete och åtgärder för att förbättra vattenkvalitet och ekologisk status i älvar, sjöar och hav.
- Samverkan om vindkraftsetableringar och planering av vindkraft.
- Fördjupad samverkan för att kunna erbjuda kommunal service av hög kvalitet.
- Samverkan gällande landsbygdsutveckling i regionen.
- Samarbete avseende vatten- och avloppsförsörjning.

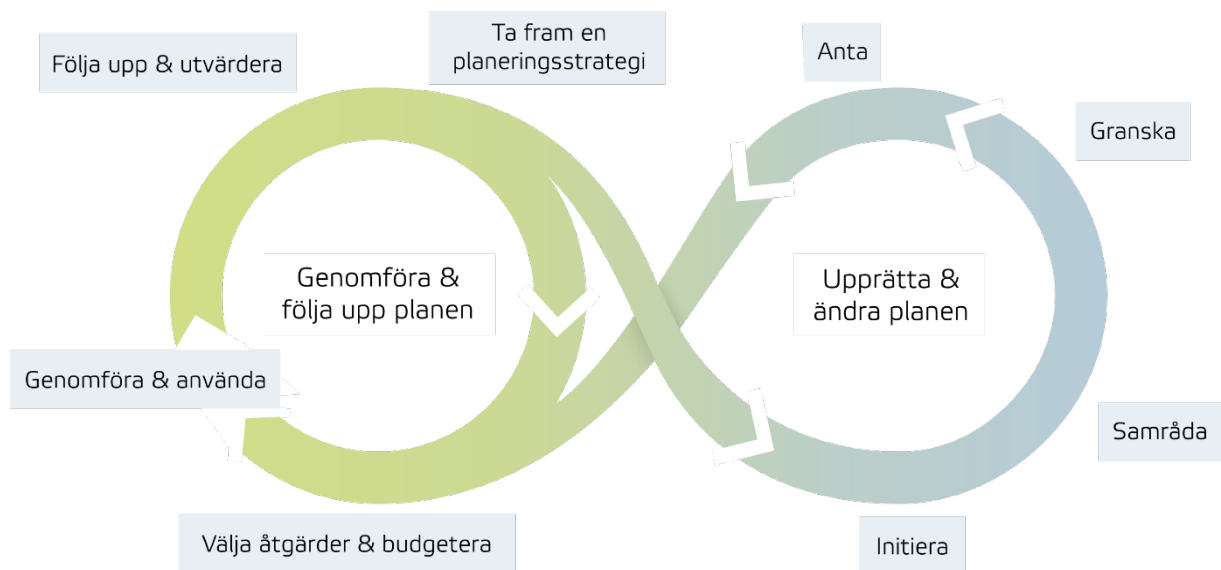
En mellankommunal fråga som kan bli aktuell att diskutera med Umeå och Örnsköldsviks kommuner i framtiden är frågan om anläggning av en regional flygplats. En flygplats i Nordmaling skulle kunna anläggas i anslutning till kommunikationsinfrastruktur som Botniabanan och E4. Flygplatsen skulle på så sätt kunna bli en regional nod för såväl gods- som persontransporter.

1.5 Kontinuerlig planering och genomförande

Tidshorizonten för de mål, strategier och åtgärder som föreslås i översiktsplanen sträcker sig fram till år 2040, med utblickar mot 2050. Det innebär att det ska vara rimligt att förverkliga det mesta som föreslås i planen inom tidshorizonten. Kommunens vision 2031 är också en viktig milstolpe och ett delmål fram till år 2040.

Inom två år efter ett ordinarie val ska kommunfullmäktige ta fram en planeringsstrategi. Detta arbete kommer således genomföras vid fyra tillfällen fram till år 2040. I planeringsstrategin ska kommunfullmäktige bedöma om översiktsplanen fortfarande är aktuell, ta ställning till

ändrade planeringsförutsättningar och beskriva hur kommunen ska arbeta vidare med sin översiktsplanering. Planeringsstrategin säkerställer att kommunen arbetar kontinuerligt med översiktsplaneringen och är också ett tillfälle att följa upp hur översiktsplanen fungerar, vilka åtgärder som genomförts och hur måluppfyllelsen ser ut.

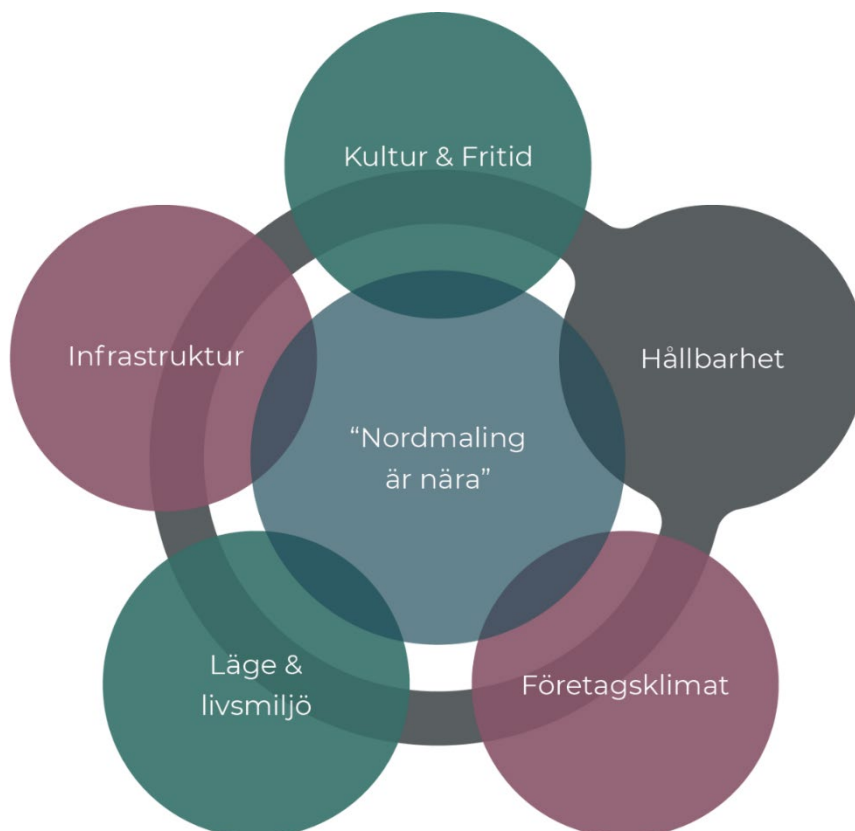

Figur 1. Processbild för den kontinuerliga översiktsplaneringen (Boverket, 2023) Boverkets bildmaterial och texter.

2 Vision och Utvecklingsinriktning

Nordmalings vision, "Vision 2031", är att Nordmaling är nära; nära havet, nära städer, nära naturen och nära varandra.

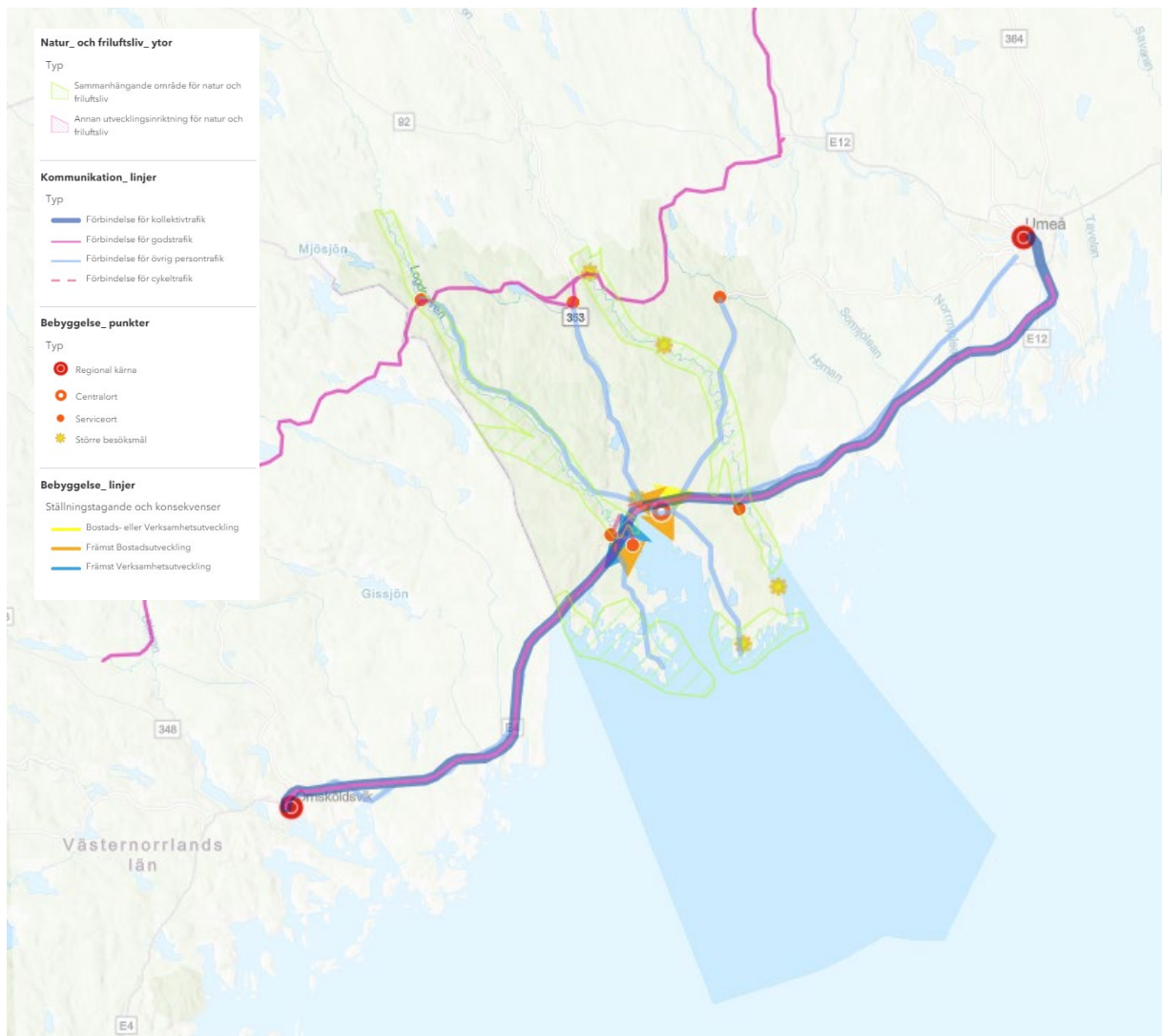
Figur 2. Nordmalings vision "Vision 2031" med de fem övergripande fokusområdena.

Visionen har brutits ned till fem övergripande strategiska fokusområden;

- Hållbarhet - ett övergripande fokusområde som genomsyrar övriga mål
- Läge och livsmiljö
- Kultur och fritid
- Infrastruktur
- Företagsklimat

Visionen ska genomsyra all samhällsutveckling i Nordmaling, så även den fysiska planeringen. I översiktsplanen har visionen översatts till en utvecklingsinriktning för kommunens fysiska planering.

2.1 Utvecklingsinriktning på karta

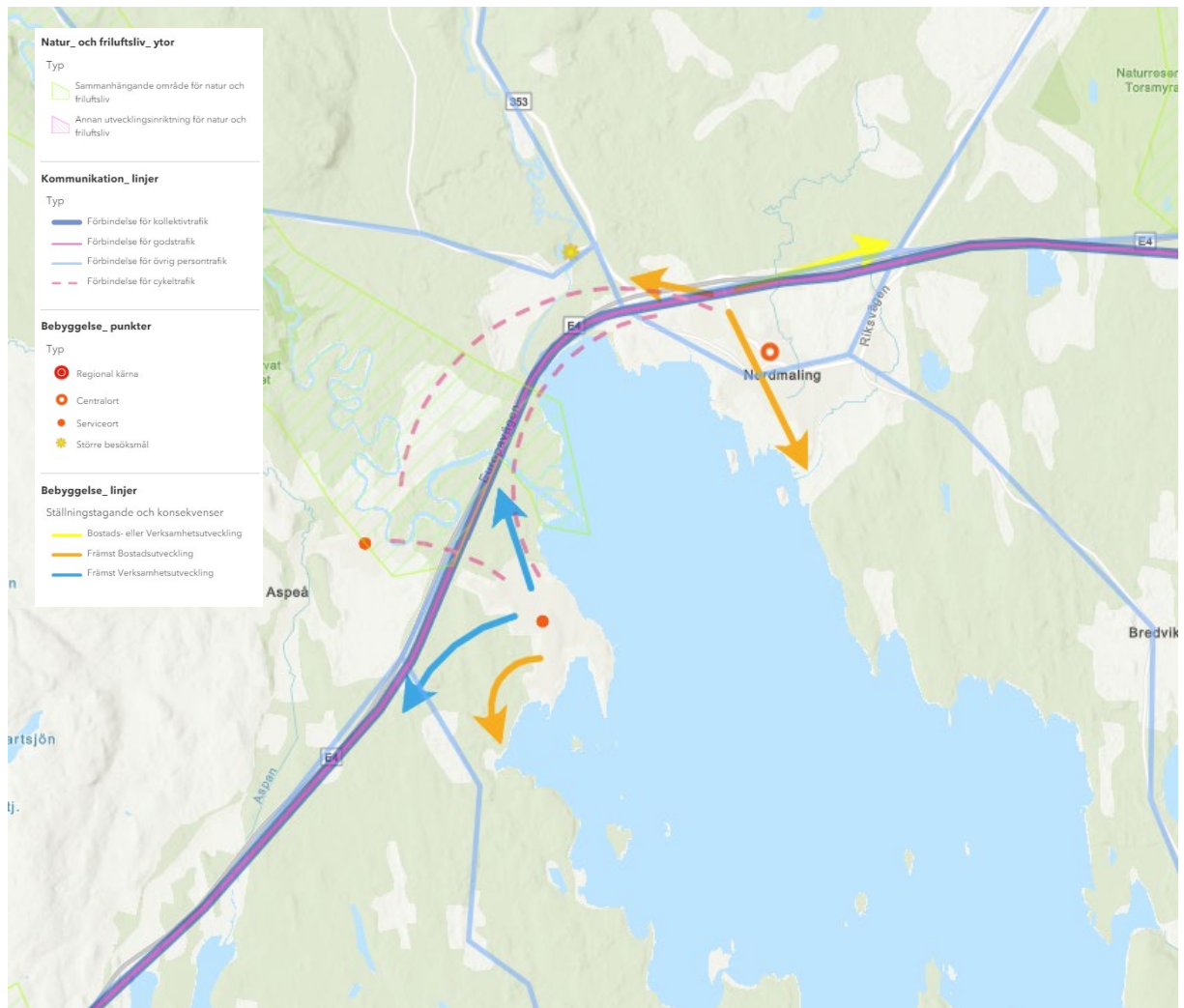

Figur 3. Utdrag ur utvecklingsinriktningens karta som visar kommunen och angränsande kommuner.

I utvecklingsinriktningens karta visas de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer, strukturer som bygger på kommunens vision och mål.

Kartan med utvecklingsinriktningen visar långsiktiga intentioner i grova drag, till skillnad från den mer konkreta markanvändningen som redovisas i markanvändningskartan.

Figur 4. Utdrag ur utvecklingsinriktningens karta över Nordmalings tätort, Rundvik och dess närhet.

2.1.1 Bebyggelse

Utbyggnadsriktning

Utbyggnadsriktningen visar längs vilka sträckningar som den huvudsakliga bebyggelsen lämpligen bör expandera. Den främsta utbyggnadsriktningen sker med utgångspunkt från resecentrum i centralorten, mot kusten, längs E4 samt mot Olofsfors. Även i Rundvik finns utpekade riktningar för utveckling av verksamheter och bostäder.

Regional kärna

En regional kärna är en ort som har betydelse som katalysator och dragkraft för regionen. Två viktiga orter i regionen är Umeå och Örnsköldsvik vars utveckling påverkar Nordmalings utveckling.

Centralort

Centralorten, Nordmalings tätort, har stor betydelse för omkringliggande område när det kommer till sjukvård, service, handel, offentlig förvaltning och politiskt styre.

Serviceort

Serviceorterna försörjer en mindre del av kommunen och/eller grannkommuner med samhällsservice och handel. De är betydelsefulla för förmedling av service till landsbygden och av betydelse för en levande landsbygd. Serviceorterna är Gräsmyr, Lögdeå, Norrfors, Nyåker, och Håknäs.

Större besöksmål

Större besöksmål, som Olofsfors bruk och Järnäsklubb, är målpunkter som genererar omfattande trafik och utgör regionala målpunkter under hel eller del av säsong.

2.1.2 Kommunikationer

Förbindelse för kollektivtrafik

Betydelsefulla stråk för spårbunden trafik eller varaktigt stamnät för busstrafik.

Förbindelse för cykeltrafik

Viktiga utvecklingsstråk för cykeltrafik som ska utvecklas för att bättre knyta ihop Nordmalings tätort med Olofsfors, Lögdeå och Rundvik.

Förbindelse för godstrafik

Stråk som är viktiga för tunga transporter, led för farligt gods etcetera.

Förbindelse för övrig persontrafik

Viktiga vägar för persontrafik.

Resecentrum

Bytespunkt för spårbunden kollektivtrafik, persontrafikfärja och busstrafik.

Godsterminal

Kombiterminal, omlastning mellan lastbil, järnväg och färja.

2.1.3 Natur och friluftsliv

Sammanhängande område för natur och friluftsliv

Övergripande spridningskorridorer och viktiga områden att värna av värde för natur och friluftsliv såväl på land som i vatten.

2.2 Visionen som utvecklingsinriktning

I följande avsnitt beskrivs visionens olika fokusområden, dess mål samt hur detta kommer till uttryck i översiktsplaneringen.

2.2.1 Hållbarhet

”Vi bygger en hållbar framtid som möjliggör utveckling med hänsyn till sociala, ekonomiska och miljömässiga perspektiv.”

Hållbarhet utgör stommen för kommunens utveckling och tillsammans med de ekologiska och ekonomiska målen ska kommunen vara socialt hållbar. Hållbarhet är också det som bär visionen och ska genomsyra alla övriga fokusområden. Den fysiska planeringen och byggda miljön har en central roll för människors hälsa och välbefinnande. Det finns en stark koppling mellan hur vi planerar och bygger samhällen och invånarnas hälsa, livsmiljö samt trygghet.

För den miljömässiga hållbarheten i översiktsplanen innebär det:

- En planering av mark och vatten som stärker gröna samband, utvecklar och bevarar biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer.
- Att långsiktigt bevara och förstärka naturresurser och dess ekosystemtjänster.

- Anpassning till ett förändrat klimat och planering för begränsad påverkan på klimatet.

Nordmalings ekonomi är stark, framåtsyftande och når varje år etablerade indikatorer.

Översiktsplanen ska bidra till ekonomisk hållbarhet genom:

- En hållbar och effektiv mark- och vattenanvändning med god tillgång till attraktiva boendemiljöer, verksamhetsområden samt produktiv jordbruks- och skogsmark.
- Valfungerande kommunikationer inom kommunen samt till Umeå och Örnsköldsvik och vidare.
- En planering som skapar goda förutsättningar för näringslivet.
- En planering som minskar kommunala driftkostnader och behovet av kommunala investeringar.

Medborgarna är delaktiga i kommunens utveckling för att hela kommunen skall leva.

Att alla invånare, vuxna som barn, ges möjlighet till delaktighet och inflytande över planering och utformning av sin boende- och närmiljö är en viktig del utifrån den sociala hållbarhetsaspekten.

För att uppnå de sociala hållbarhetsperspektiven ska den översiktliga planeringen beakta och skapa förutsättningar för perspektiven folkhälsa, integration, tillgänglighet, trygghet, barnens inflytande, jämställdhet, jämlikhet och diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Den fysiska planeringen ska även bidra till social hållbarhet genom:

- Att arbeta med en bostadsförsörjning som främjar minskande av sociala klyftor och utanförskap.
- Att planera för miljöer med unik identitet genom att utgå från kulturvärden som en resurs i utvecklingen av stad och landsbygd

- Att i planeringen skapa förutsättningar för en god hälsa genom att bevara och utveckla tillgången till natur- och rekreationsmiljöer samt säkerställa goda gång-, cykel- och kollektivtrafikmöjligheter till viktiga målpunkter.
- Att stärka barn och ungas inflytande och förutsättningar för en trygg uppväxt och stimulerande utveckling i såväl närområde som i det offentliga rummet.
- Att inkludera trygghetsskapande och brottsförebyggande perspektivet i planeringen av nya och befintliga områden.

2.2.2 Läge och livsmiljö

”Nordmaling är en växande kommun som ligger fantastiskt vackert vid havet, med älvar, sjöar, skog och goda pendlingsmöjligheter. Tillgång till handel, service och god kommunal verksamhet ger en exklusiv tillgänglig livsmiljö för boende och besökare”.

Nordmaling ska vara den bästa kommunen att bo och leva i. En nyckel för att uppnå detta är att tillvarata kommunens unika miljöer som innebär närhet till natur och lugn, men även till utbudet i centralorten och till regionala utvecklingskärnor som Umeå och Örnsköldsvik. Det varierade natur- och kulturlandskapet som finns i Nordmaling är en stor kvalitet och attraktivitetsfaktor. Den fysiska planeringen har en viktig uppgift att värna, vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer på ett balanserat och långsiktigt hållbart sätt. Översiktsplanen ska tydliggöra vilka strukturer som ska värnas och hur eventuella intressekonflikter ska hanteras.

Kommunen är trygg och tillgänglig för alla och bostäder ska planeras för ett varierat utbud av boendeformer som matchar behovet för kommunens invånare. Det ska finnas bostäder för en växande andel äldre, men även för att locka unga och barnfamiljer att stanna kvar eller flytta till kommunen.

Översiktsplanen ska utgå från befintliga bebyggelsestrukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Detta sker genom förtätning, vidareutveckling och komplettering av bebyggelse i framför allt centralorten och kommunens utpekade serviceorter. Huvudsaklig utbyggnadsriktning sker i centralorten med utgångspunkt från

resecentrum, i riktning mot kusten, längs E4 samt mot Olofsfors. Även i Rundvik finns potential för utbyggnad av både verksamheter och bostäder. Nordmaling har goda möjligheter att **skapa och marknadsföra attraktiva boendemiljöer nära vatten**, vilket kan få fler att flytta till kommunen.

Serviceorterna är strategiskt viktiga för att upprätthålla en attraktiv livsmiljö på landsbygden. Landsbygden ger möjlighet till andra boendemiljöer och verksamheter än vad tätorter kan erbjuda vilket bidrar till en positiv mångfald i kommunens utbud. Genom att kanalisera utvecklingsinsatser till serviceorterna kan underlaget för servicen stärkas, vilket är positivt för hela landsbygden.

Nordmaling erbjuder levande mötesplatser och är kända för att uppmuntra till fysisk aktivitet. Översiktsplanen ska förespråka funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade. Funktionsblandning ger förutsättningar att skapa levande och trivsamma kvarter under större delen av dygnet vilket också bidrar till trygghet och säkerhet. Översiktsplanen ska bidra till stödjande fysiska livsmiljöer för ett vardagsliv med mycket rörelse som fungerar för de individer som använder den oavsett ålder, kön eller funktionsförmåga.

Nordmaling är ett attraktivt besöksmål som får besökare att stanna. Nordmalings centralort ska utvecklas till kommunens vardagsrum, både för besökare och invånare. Nordmalings kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska vara tillgängliga för alla, såväl unga som gamla, kommuninvånare och tillfälliga besökare. Fler ska få möjlighet att se, uppleva och använda landskapet och de rika och vackra naturmiljöerna längs älvar och kust. De områden som pekas ut i utvecklingsstrategin, både större besöksmål och sammanhängande områden för natur och friluftsliv, anses särskilt värdefulla för människors möjligheter att utöva friluftaktiviteter och rekreation.

2.2.3 Kultur & fritid

”Det aktiva kultur- och föreningslivet, drivet av engagerade invånare, bidrar till att skapa attraktivitet för både boende och besökare. Året runt erbjuder kultur- och fritidsutbudet något för olika åldrar och intressen”.

Kommunens kultur- och fritidsliv är rikt och varierat med aktiviteter året runt för alla åldrar. Delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter bidrar även till att skapa gemenskap, verkar inkluderande och kan bidra till integration mellan olika samhällsgrupper. Översiktsplanen ska verka för att befintliga markområden för rekreation, lek och motion säkras och utvecklas samt att ny mark reserveras i strategiska lägen. Med fler målpunkter på samma plats och med flexibla lokaler skapas möjligheter att möta dagens och framtidens kanske skiftande behov.

Kommunens föreningsliv är starkt och utvecklas för att berika invånarnas fritidsaktiviteter. God tillgång till platser för föreningslivet skapar förutsättningar för ett livskraftigt civilsamhälle, där invånarna är delaktiga i samhällets utveckling. I planeringsprocessen finns goda möjligheter för samverkan mellan kommun och föreningsliv.

Utbudet av kultur och fritidsaktiviteter förstärker kommunens besöksnäring. Genom att främja kultur och fritid stärks även utbudet för besökare. En sammanhållen översiktlig planering kan knyta ihop fritidsområden, idrottsanläggningar, parker och naturområden med hjälp av gröna stråk och gång- och cykelvägar. Detta skapar samband och ett kultur- och rekreationslandskap som sammantaget får ett större värde än de enskilda delarna var för sig.

2.2.4 Infrastruktur

”Nordmaling är centralt beläget med välutbyggd infrastruktur. Arbetsmarknadsregionens utveckling och kompetensförsörjning har fördelar av de många olika pendlingsmöjligheter som erbjuds. Godsterminalen och Resecentrum ansluter till Botniabanan och knyter samman internationella transporter på väg, järnväg och till havs. En väl utbyggd infrastruktur skapar möjligheter att bo och verka i hela kommunen”.

Hållbart resande skapar pendlingsmöjligheter för att öka Umeås och

Örnsköldsviks närhet till Nordmaling. Det är av största vikt att det råder hög turtäthet, punktlighet och effektivitet i transporterna med tåg på Botniabanan mellan Nordmaling, Umeå och Örnsköldsvik. På så sätt kan Nordmaling i framtiden vara en attraktiv boendekommun i en expansiv arbetsmarknadsregion. Möjligheten att bo i Nordmaling och arbeta i angränsande kommuner är en framgångsfaktor som behöver tas hänsyn till i framtida fysisk planering. Utveckling av bostäder med rimliga gång- och cykelavstånd till resecentrum skapar förutsättningar för en hållbar livsmiljö.

Nordmaling utvecklar bra infrastruktur och goda kommunikationer i hela kommunen.

De förbindelser för kommunikation som pekas ut i kartan för utvecklingsinriktningen har stor betydelse både för kommunens integration i regionen och för att koppla ihop kommunens olika delar med varandra. Den fysiska planeringen ska säkerställa att det hållbara resandet är enkelt och tryggt. Detta innebär till exempel att ny bebyggelse lokaliseras till kommunikationsstråk som kan öka underlaget för kollektivtrafiken samt att viktiga målpunkter är tillgängliga för gående och cyklister. Cykelnätet ska utvecklas för att bättre knyta ihop tätorten med Olofsfors, Lögdeå och Rundvik.

Nordmaling maximerar funktionen och nyttan av godsterminalen, med

hållbar samhälls- och näringslivsutveckling. Det bör finnas möjlighet att i framtiden transportera mer gods på Botniabanan än idag. Det är angeläget både för att utsläpp av klimatförändrande växthusgaser ska minska och för att näringslivet i kommunen ska ges goda förutsättningar att växa och utvecklas. Översiktsplanen ska förbereda för en utveckling av området kring godsterminalen.

Tätorten har en förberedd centrumkärna. I kommunen är gator och vägar i gott skick. I

kartan för utvecklingsinriktningen pekas strategiska förbindelser för trafik och kommunikation ut vars underhåll bör prioriteras.

Den digitala infrastrukturen och laddinfrastrukturen uppfyller de behov som finns.

Kommunen ska genom sin fysiska planering fortsatt agera för att möjliggöra god digital

kommunikation för kommunens alla invånare och besökare. Möjligheter till laddning av elfordon är en viktig service.

2.2.5 Företagsklimat

”Det goda företagsklimatet gör det enkelt att starta, driva och utveckla framgångsrika företag. I Nordmalings kommun finns det möjligheter för entreprenörer att förverkliga sina idéer och drömmar. Ett ökat företagande leder till fler invånare i arbete och inflyttning”.

Våra företagare trivs och tycker att det är enkelt att få service av kommunen. Den kommunala servicen har stor betydelse för företagens möjlighet att etablera sig och utvecklas. Kommunens service ska därför präglas av effektivitet, tillgänglighet och kunskap om företagens villkor.

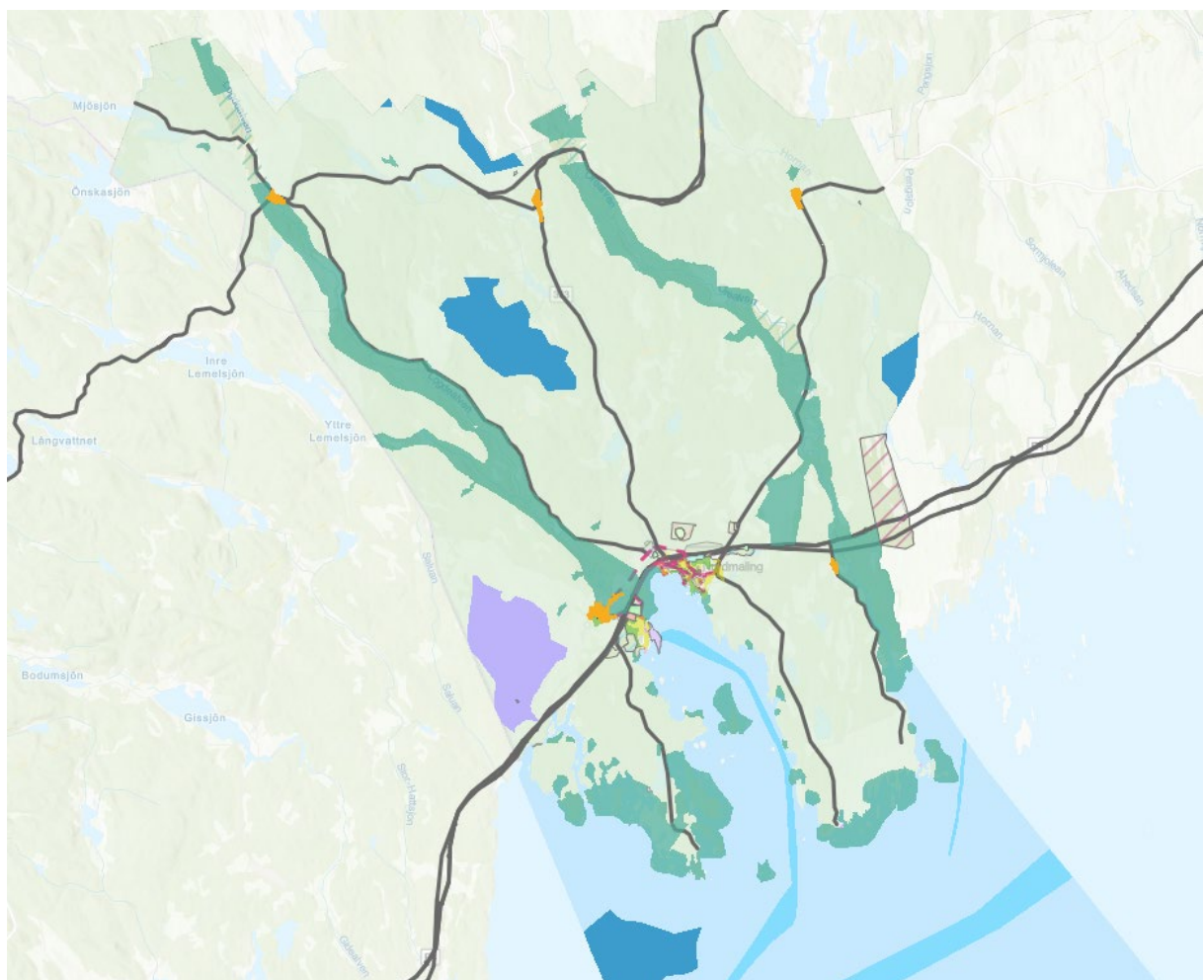
Näringslivsklimatet ska årligen upplevas positivt av företagen. Nordmalings företagare lyfter ”fler bostäder” som ett prioriterat förbättringsområde för ett bättre näringslivsklimat. Genom den fysiska planeringen kan goda förutsättningar skapas för näringslivet och kommunens utveckling. Det handlar om att ha god planberedskap för nya och befintliga verksamheter och att kunna erbjuda bra förutsättningar för dessa att verka, genom till exempel teknisk infrastruktur, goda kommunikationsmöjligheter och attraktiva livsmiljöer.

Kommunen skapar förutsättningar för återkommande mässor som utvecklar handeln. Översiktsplanen pekar ut viktiga samlingsplatser och mässområden vars verksamhet ska prioriteras gentemot andra intressen.

Nordmaling har ett utvecklat näringsliv med expansionsmöjligheter. Planberedskap ska finnas för både störande och icke störande verksamheter och lokalisering ska göras genomtänkt beroende på typ av verksamhet och dess omgivningspåverkan. Planering för nya verksamheter ska liksom övrig bebyggelseplanering utgå från befintliga strukturer för att bättre nyttja och stärka den service och infrastruktur som redan finns. Det sker genom förtätning, vidareutveckling och komplettering inom centralorten, längs kommunikationsstråk och i kommunens viktiga serviceorter. Flexibilitet i planeringen är ett ledord för framtiden.

Godsterminalen utvecklar företaget och skapar nya marknader. Översiktsplanen ger förutsättningar för utveckling av godsterminalen och området kring Rundvik vilket avspeglas i utbyggnadsriktningen.

3 Mark och vattenanvändning

Figur 5. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan.

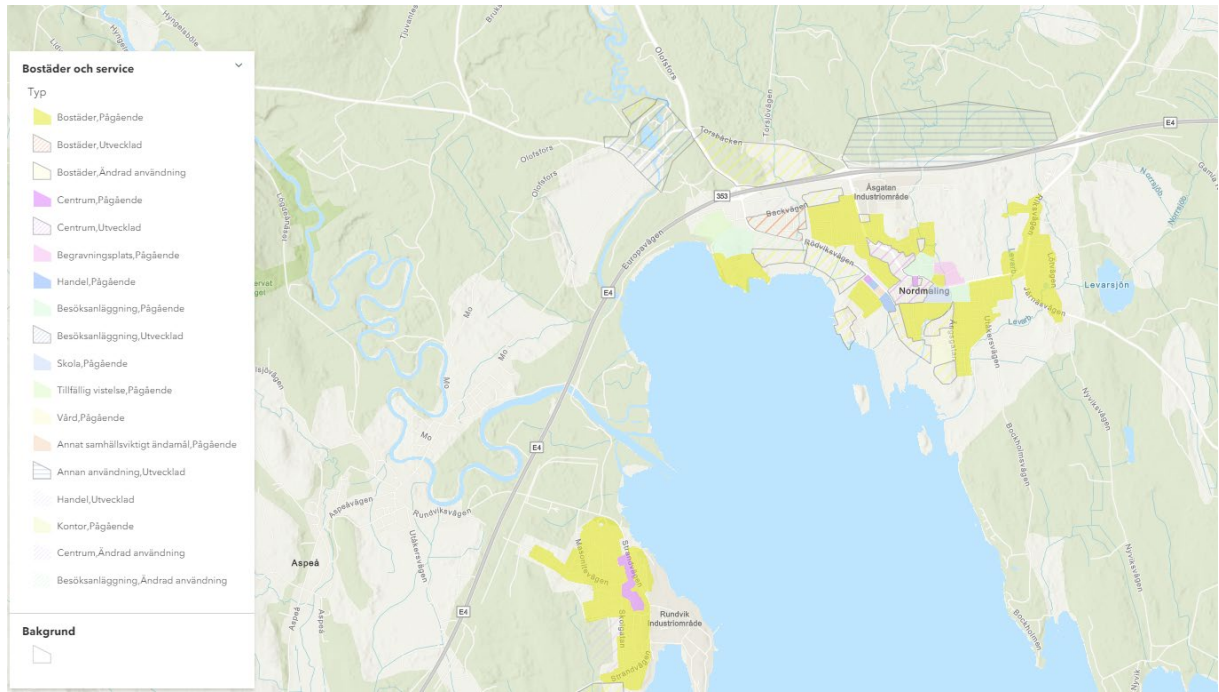
Mark- och vattenanvändning beskriver hur mark, vatten och bebyggelse bör användas, utvecklas och bevaras i ett långsiktigt perspektiv. Kapitlet ger vägledning för efterföljande planering och beslut gällande Nordmalings utveckling. Det kan handla om fördjupningar av översiktsplanen, detaljplaner och bygglov, planering, lokalisering och utformning av

transportinfrastruktur och teknisk infrastruktur samt andra prövningar av ärenden enligt plan- och bygglagen. I mark- och vattenanvändningen redovisas grunddragen i den avsedda användningen av alla mark- och vattenytor i kommunen. Ytorna har delats in i kategorier som preciserar den användning av marken som avses. Kommunens ambitioner beskrivs för respektive användning tillsammans med ställningstaganden kopplade till användningen. Ställningstagandena visar kommunens önskade inriktning och konkretiserar utvecklingen inom respektive användning.

I mark- och vattenanvändningskartan är användningarna uppdelade i pågående, utvecklad och ändrad användning. Pågående användning avser att inga ändringar planeras utan det är fortsatt den pågående användningen som gäller. Med utvecklad användning menas att den användning som redan finns på plats ska utvecklas och förstärkas, exempelvis genom förtätning av ett område med fler bostäder eller ett större utbud av servicefunktioner. Ändrad användning avser exploatering av ett obebyggt område eller omvandling av ett bebyggt område, till exempel från hamn till bostäder.

3.1 Bostadsbebyggelse och service

Figur 6. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar områden för bostäder och service inom Nordmalings kommun.

Bostadsbebyggelse och service är bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, kontor, handel eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder.

I Nordmalings kommun ska det vara enkelt att leva. Utbudet av bostäder och service ska möjliggöra för människor att bo på olika sätt beroende på förutsättningar och preferenser. Kommunens vision - nära havet, nära naturen, nära städer och nära varandra - sätter riktlinjerna för översiktsplanens bostadsområden.

3.1.1 Bostadsförsörjning

Enligt lagen om bostadsförsörjning (lag 2000:1383) ska alla kommuner ha aktuella riktlinjer för bostadsförsörjning. Riktlinjerna ska sedan ligga till grund för bland annat översiktsplanen. Parallellt med den nya översiktsplanen har Nordmalings kommun arbetat med en Bostadsförsörjningsplan, som ligger till grund för ställningstaganden och förslag till utvecklingsområden för nya bostäder i översiktsplanen.

I Bostadsförsörjningsplanen har två bostadspolitiska mål formulerats:

1. Det är enkelt att leva i Nordmaling med bostadsmiljöer som passar alla som bor i kommunen.
2. Attraktiva bostäder, närhet till service, arbete och fritidsaktiviteter bidrar till att fler flyttar till kommunen.

Till varje bostadspolitiskt mål finns ett antal insatser med ett tillhörande ansvar. Riktlinjer för bostadsförsörjning ska precis som planeringsstrategin, ses över och beslutas av Kommunfullmäktige under varje mandatperiod.

3.1.2 Bebyggelseutveckling

Nordmaling är en kommun med en gles befolkningsstruktur. Ungefär lika många människor bor i byar och småorter som i tätorter. År 2021 bodde strax under hälften av kommunens 7 100 invånare i kommunens största tätorter Nordmaling och Rundvik. Att kunna bo både i tätort och på landsbygden är en kvalitet som kommunen värderar högt. För att det ska vara möjligt även i framtiden är god tillgänglighet till offentlig och kommersiell service av stor betydelse.

Attraktiva bostäder och prisvärda tomter, närhet till Umeå och Örnsköldsvik samt natur kan även bidra till att fler flyttar till kommunen. Nordmaling har som mål att växa med 50 personer per år. Planberedskapen i Nordmaling är god för 2024 och nära framtid.

Detaljplanerad mark och lediga tomter finns i Nordmaling, Rundvik, längs kusten samt i ett flertal byar inåt landet. Kommunens mål är att ha planberedskap för nya bostäder för en ökning med 500 invånare till 2031. Översiktsplanen tar höjd för en långsiktig planering med målar 2040 och pekar ut områden som tillåter en tillväxt utöver målet. I utbyggnadsordningen ska redan detaljplanerade områden prioriteras främst och områden i nära anslutning till befintlig infrastruktur och VA därefter.

Besöksnäringen ska ha möjlighet att växa i Nordmalings kommun. I Nordmalings tätort utvecklas Notholmen som målpunkt, och längs havet föreslås en utveckling av

rekreationstråket från campingen till Kärleksholmen gå hand i hand med ny bostadsutveckling. Norrskenshallen ska ges möjlighet att långsiktigt växa, och närmiljön användas för mässor och evenemang.

Fler ska även få möjlighet att utforska kustens vackra naturmiljöer och besöka Nordmalings unika kulturmiljöer. Järnsklubb, Olofsfors och Kråken-Tjäruskär ska kunna prövas för ny bebyggelse för besöksändamål.

Ställningstaganden Bostadsbebyggelse och service

- Kommunen ska fortsatt ha planberedskap för bostäder till 7 550 invånare år 2031.
- Kommunen ska verka för ökad rörlighet på bostadsmarknaden, så att Nordmalings kommun kan växa med 50 personer per år.
- Kommunen ska verka för trivsamma och trygga bostadsområden.
- Större och mer omfattande exploateringar av bebyggelse för bostäder, handel eller offentlig service bör i första hand lokaliseras till Nordmalings centralort där det redan idag finns välutbyggd infrastruktur, offentlig och kommersiell service och goda kommunikationer.
- Ny bebyggelse som kan bidra till att stärka det befintliga underlaget och efterfrågan på offentlig och kommersiell service kan även lokaliseras till mindre tätorter och småorter så som Nyåker, Gräsmyr, Norrfors, Lögdeå och Håknäs.

3.1.3 Nordmalings tätort

Det är i Nordmalings tätort som den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen föreslås ske. Målet är att Nordmalings kvaliteter som centrum för kommersiell och offentlig service i kommunen ska vidareutvecklas med en blandning av olika funktioner. Målet är också att skapa förutsättningar för en variation av boendemiljöer där det ska finnas olika typer av bostäder, allt ifrån villor och radhus till flerbostadshus och olika boendeformer som egna lägenheter eller bogemenskaper och delade boenden. En viktig grupp i tätorten är äldre, som ska ha

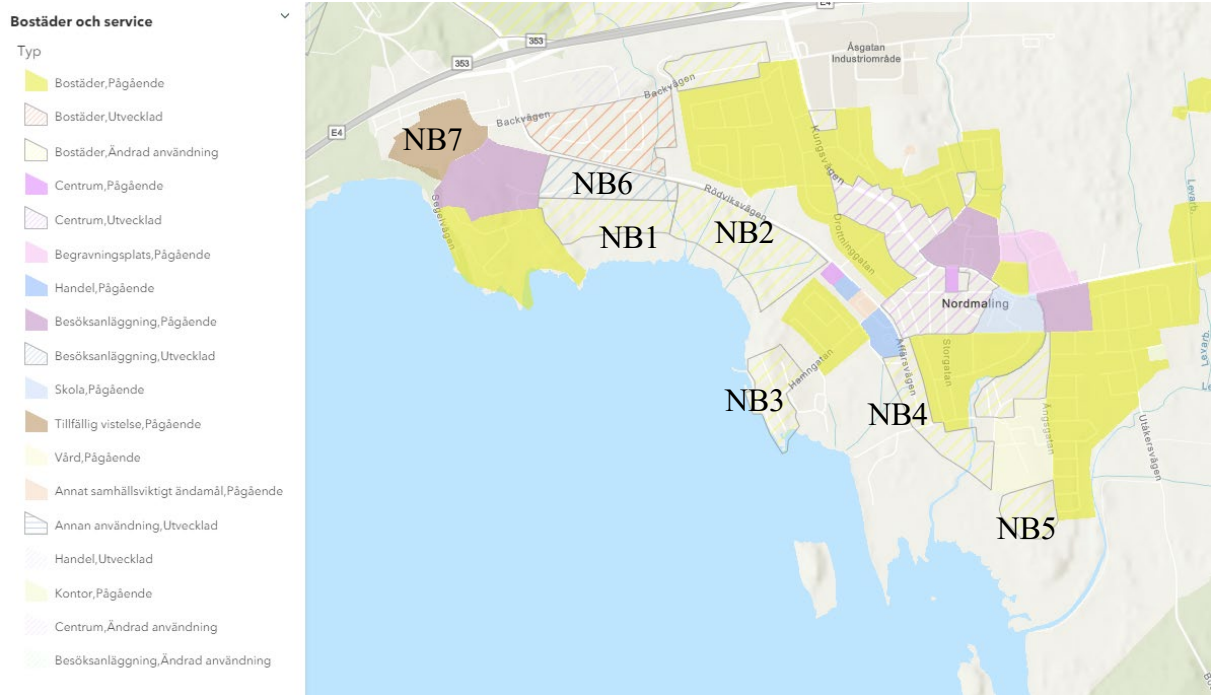
möjlighet att flytta centralt och nära service. Genom att möjliggöra byte från hus till lägenhet skapas även en ökad rörlighet på bostadsmarknaden i stort.

En högre exploatering vad gäller både exploateringsgrad och höjd på bebyggelse kan tillåtas i Nordmaling och Levar. Redan idag finns detaljplanelagd mark vid Notholmen som medger byggnation upp till 27 meter. Bebyggelse över fyra våningar ska ta särskild hänsyn till påverkan på kulturmiljö, landskapsbild, skuggning och annan omgivningspåverkan. Kyrkans synlighet och silhuetten från Kungsvägen ska bevaras. Ny bebyggelse bör placeras mot gata för att förstärka känslan av småstadscentrum.

Nordmalings tätortutveckling kan delas in i tre prioriteringsområden: havsnära utveckling, stationsnära utveckling och förtätning i centrumnära lägen. All bostadsutveckling är nära sammankopplad med utvecklingen av tätortsnära grönområden. Under fliken grönområde och park kan du läsa mer om de tätortsnära grönområdena.

Havsnära utveckling

Figur 7. Utvecklingsområden i havsnära lägen inom Nordmalings kommun.

Nordmaling är en kustkommun med en stark koppling till havet. Havet erbjuder möjligheter till rekreation, turism, näringslivsutveckling och attraktiva boenden. Det faktiska avståndet till kusten från Nordmalings centrum är kort, men kan upplevas långt i dagsläget. Havet är inte synligt från tätorten och få vägar leder ner till vattnet. I Nordmalings tätort ska tillgängligheten till vattnet förbättras och siktlinjerna stärkas.

Ett av tätortens utvecklingsområden är stråket från Rödsviken till Kärleksudden, där en varierad bostadsbebyggelse ska möjliggöras. Vid utbyggnation är det viktigt att möjliggöra allmänhetens tillgång till strandlinjen och gångstråket längs Puttesväg. Längs Rödsviksvägen ska sly röjas för att öppna upp siktlinjerna mot vattnet.

Puttes väg som är ett populärt rekreationstråk ska rustas upp med fler bänkar och utegym. Notholmen utvecklas med bostadshus med centrumverksamhet i bottenvåningen som även stärker området som målpunkt.

NB1 – Rödsviksvägen/Sportvägen

Rödsviksvägen/Sportvägen är ett utvecklingsområde som ingår i en sammanhängande utveckling från Rödsviksberget till Notholmen. Området har stor potential att skapa ett attraktivt och hållbart boende nära havet och Norrskenshallens idrottsområde. Området kan utvecklas med en blandning av småhus och flerbostadshus. Bebyggelse kan uppföras i form av småhus, villor och radhus och flerbostadshus i upp till två våningar. Strandskyddet på 100 meter ska bevaras för att säkra allmänhetens tillgång till vattnet. Planering av området kan påbörjas inom 5 år.

Markförhållanden och naturvärden ska utredas i detaljplaneringskedet. Området har höga naturvärden kopplat till de öppna strandängarna och höga friluftslivsvärden som tätortsnära grönområde vid Puttes väg. I kommande planering bör hänsyn tas till Torsbäcken som rinner genom sydöstra hörnet av området. Bäckens riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. För att förhindra skada på hus och skapa ett grönt stråk för människor och djur bör ny bebyggelse inte uppföras inom områden som bedöms som riskområden i Länsstyrelsens skyfallskartering. Tillgång till kusten och Puttes väg ska ej försämrats. Slyröjning kan göras luckvis för att stärka kontakten mellan bostäder, Puttes väg och strandängarna. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.

NB2 – Rödsviksvägen

Området avses att exploateras för bostadsändamål. Bebyggelse kan uppföras i form av småhus, villor och radhus i upp till två våningar. För att öppna upp siktlinjer mot vattnet ska slyröjning göras. Tillgång till kusten och Puttes väg ska ej försämrats. För att behålla möjlighet för människor och djur att ta sig till vattnet ska gröna korridorer utvecklas vid ny bebyggelse. Strandskyddet på 100 meter planeras bevaras för att säkra allmänhetens tillgång till vattnet.

I kommande planering bör hänsyn tas till Torsbäcken som rinner genom sydvästra hörnet av området. Bäckens riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. För att förhindra skada på hus och skapa ett grönt stråk för människor och djur bör ny bebyggelse inte uppföras inom områden som bedöms som riskområden i Länsstyrelsens skyfallskartering.

Vid framtida planering och exploatering i anslutning till Rödsviksvägen ska hänsyn tas till trafikbuller. Antalet nya anslutningar till Rödsviksvägen ska begränsas så att inte bilar kan korsa gång- och cykelvägen på för många ställen vilket påverkar trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter. Vid detaljplanering ska dagvattenhantering i området särskilt uppmärksammas. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp. Grundläggningsförhållanden ska utredas innan exploatering.

NB3 – Notholmen

På Notholmen som är utpekad som utvecklingsområde för bostäder finns markföreningar från en gammal oljedepå. När området exploateras ska en fördjupad utredning visa på behov av åtgärder för att hantera risker förknippade med föreningarna. Hamnen och dess omgivning är ett populärt rekreationsområde i Nordmaling som är viktigt att bevara. Hamnen och Notholmen ska stärkas och utvecklas som målpunkt i kommunen.

Området är detaljplanerat för ett 27 meter högt flerbostadshus med centrumverksamhet i bottenplan. Detaljplanen medger bostadsändamål, besöksanläggning och service, som till exempel caféer eller butiker. Småbåtshamnen ska kunna utvecklas för att ta emot besökare.

NB4 – Affärsvägen

Affärsvägen är ett utvecklingsområde som ingår i en sammanhängande utveckling från Rödsviksberget till Kärleksudden. En förskola ligger nära intill utvecklingsområdet. Centrum, havet och hamnen ligger inom 500 meter. Området kan utvecklas med en blandning av småhus och flerfamiljshus. I dagsläget är området inte detaljplanerat för bostäder. Planering av området kan påbörjas inom 5 år.

Markförhållanden och naturvärden ska utredas i detaljplaneringskedet. Tillgång till kusten och Puttes väg ska ej försämrats. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.

NB5 – Kärleksudden

Kärleksudden är ett utvecklingsområde som ingår i en sammanhängande utveckling från Rödsviksberget till Kärleksudden. I en förlängning av Ängsgatan kan bebyggelse i form av

flerfamiljshus, mindre radhus eller villor anläggas. Kärleksudden har nära till Levarbäcken där en småbåtshamn återfinns. I anslutning till utvecklingsområdet finns ett populärt strövområde med vandringsleder i riktning mot Kasaberget. Området är inte detaljplanerat. Planering av området kan påbörjas inom 5 år.

Exploatering ska göras med stor hänsyn till friluftvärden och naturvärden samt den närliggande betesmarken. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten- och avlopp.

NB6 - Norrskenshallen

Norrskenshallen ligger vid Rödviken och är en multiarena som är viktig för rekreation och idrott i Nordmaling. Verksamheten ska ha möjlighet att växa och området i nära anslutning till Norrskenshallen ska kunna användas för event. När området utvecklas är det viktigt att den fysiska planeringen verkar för att kopplingen mellan Rödvikens camping, Notholmen och Puttes väg stärks.

I kommande planering bör hänsyn tas till Torsbäcken som rinner genom östra hörnet av området. Bäckens riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. För att förhindra skada bebyggelse och skapa ett grönt stråk för människor och djur bör ny bebyggelse inte uppföras inom områden som bedöms som riskområden i Länsstyrelsens skyfallskartering. Kommunen vill genom den fysiska planeringen av området verka för att binda samman campingens med Puttes väg och skapa ett grönt stråk vidare mot Notholmens hamnområde och Kärleksudden.

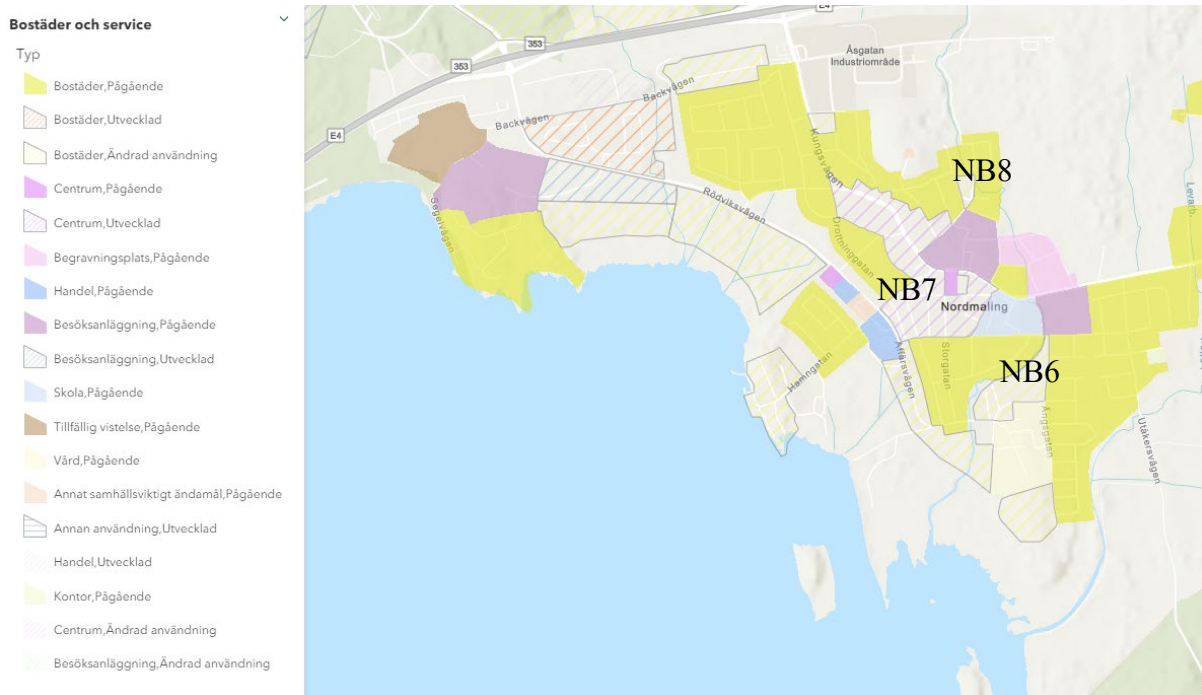
NB7 – Camping

Campingens ska ha möjlighet att utvecklas med fler platser för tillfällig vistelse.

Centrumnära förtätning

Nordmalings tätorts kvaliteter som centrum för kommersiell och offentlig service i kommunen ska vidareutvecklas genom förtätning och komplettering av bebyggelse samt upprustning av offentliga miljöer och stråk. Förtätning skapar större serviceunderlag och möjliggör för fler att bo nära servicefunktioner.

De offentliga miljöerna ska gestaltas så att de blir inbjudande och trygga att vistas i. Det kan exempelvis handla om att rusta upp park- och gatumiljöer, se över belysning eller placering av bänkar. Läs mer om utvecklingen av grönområden under fliken Grönområde och park.

Figur 8. Utvecklingsområden i centrumnära lägen inom Nordmalings kommun.

NB6 – Stallgatan

Området planeras förtätas med nya bostäder i form av hyreslägenheter i två våningar. Platsen är avsedd för ett LSS-boende, gruppboende med särskild service anpassat till personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar. Området omfattas av detaljplan med byggstart under 2024.

Området har god tillgång till service och kommunikationer. Från området är det en kort promenad till dagligvaruhandel och hälsocentral. Det är också lätt att ta sig till resecentrum, som ligger cirka två kilometer bort.

NB7 – Centrum

Bebyggelsen i tätortens centrumdelar är högre och tätare än i övriga delar av Nordmaling och inom centrum finns möjlighet för ytterligare förtätning. Befintlig bebyggelse är mellan 1-4 våningar. Ny bebyggelse över fyra våningar ska ta särskild hänsyn till påverkan på kulturmiljö, landskapsbild, skuggning och annan omgivningspåverkan. Ny bebyggelse ska placeras mot gata för att förstärka känslan av småstadscentrum.

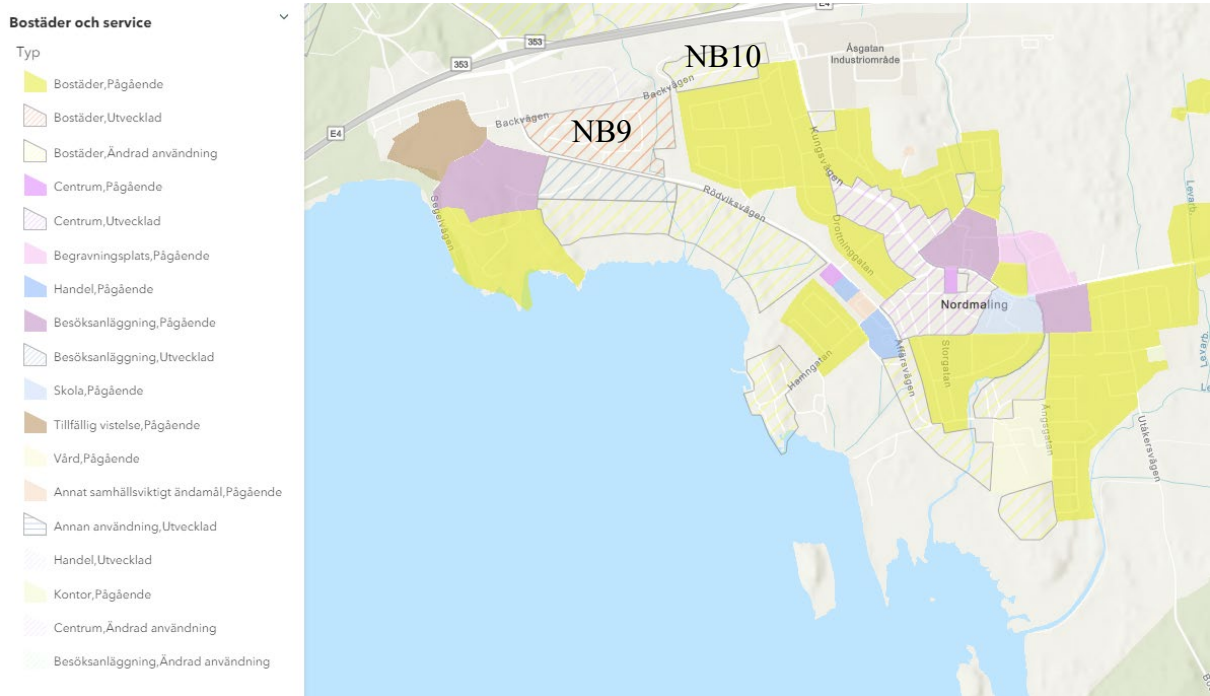
Vid exploatering är det viktigt att ta hänsyn till kulturmiljön i anslutning till kyrkan. Ny bebyggelse får inte leda till negativ påverkan på kulturhistoriska värden eller miljöer. Byggnadsantikvarisk kompetens bör konsulteras vid åtgärder som kan komma att påverka kyrkomiljön. Vid exploatering ska det säkerställas att behov av parkering för såväl cyklar som kan tillgodoses.

NB8 - Kallkällevägen/Bryggaregatan

Vid korsningen Bryggaregatan tas en detaljplan fram för bostäder för äldre. Detaljplanen ska möjliggöra för 20 till 30 lägenheter.

Stationsnära utveckling

Nordmaling ligger mitt emellan Umeå och Örnsköldsvik. Många pendlar till arbete och studier samt även till de större städernas service och utbud. Bostadsbebyggelse nära stationen möjliggör hållbart resande och förstärker närheten till Umeå och Örnsköldsvik.

Figur 9. Utvecklingsområden i stationsnära lägen inom Nordmalings kommun.

NB9 - Rödsviksvägen norra

Norr om Rödsviksvägen finns ett detaljplanerat område. På grund av det stationsnära läget är en ändring av detaljplan relevant för att möjliggöra flerbostadshus på 2–3 våningar. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp. I kommande planering bör hänsyn tas till Torsbäcken som rinner genom västra delen av området. Bäckens riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. För att förhindra skada på bebyggelse bör ny bebyggelse inte uppföras inom områden som bedöms som riskområden i Länsstyrelsens skyfallskartering.

NB10 - Bäckvägen

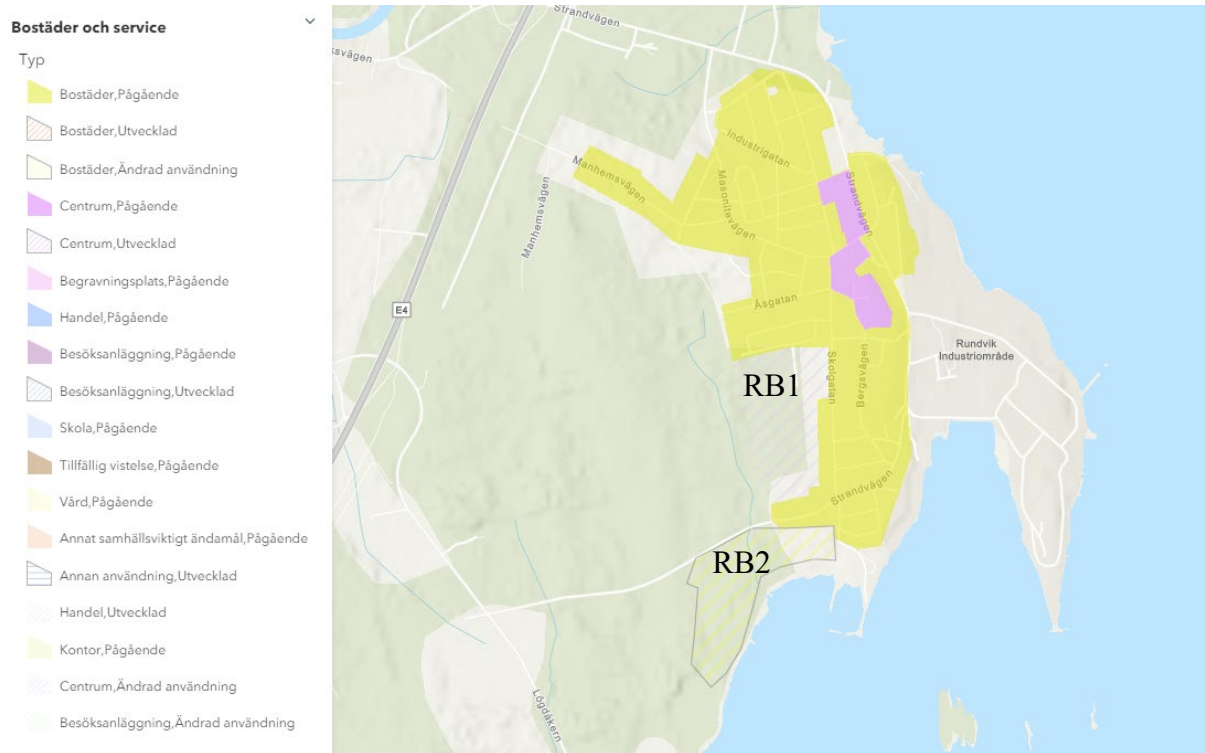
Längs Bäckvägen finns en detaljplan som möjliggör flerbostadshus. På grund av närheten till Botniabanan behöver ny bebyggelses utformning anpassas för att klara riktvärden för buller. Bebyggelse får uppföras minst 50 meter från järnvägsspåret.

Ställningstaganden för service och bostäder i Nordmalings tätort

- En högre exploatering vad gäller både exploateringsgrad och höjd på bebyggelse kan tillåtas i Nordmaling och Levar.
- Bebyggelse över fyra våningar ska ta särskild hänsyn till påverkan på kulturmiljö, landskapsbild, skuggning och annan omgivningspåverkan.
- Kyrkans synlighet och silhuetten från Kungsvägen ska bevaras.
- Ny bebyggelse bör placeras mot gata för att förstärka känslan av småstadscentrum.
- Funktionsblandad bebyggelse där bostäder, arbetsplatser och service är integrerade eftersträvas.
- Norrskenshallens verksamhet ska ha möjlighet att växa och området i nära anslutning till Norrskenshallen ska kunna användas för event.
- Dagligvaruhandel och detaljhandel ska koncentreras till centralt lokaliserade områden.
- Kommunen bör uppmärksamma behov av lokaler som kan ge plats för olika kulturuttryck, skapande verksamheter och andra kulturanknutna aktiviteter. Dessa bör ligga centralt för att vara tillgängliga för allmänheten.
- Nordmalings tätorts koppling till vattnet ska förstärkas.
- För att främja ett hållbart resande och stärka närheten till Umeå och Örnsköldsvik ska bebyggelse möjliggöras i stationsnära lägen.
- All ny bebyggelse i tätorten ska ansluta till det kommunala VA-nätet.
- I områden med stor risk för översvämning enligt Länsstyrelsens skyfallskartering ska en översvämningsutredning genomföras i samband med detaljplanering.

3.1.4 Rundvik

Figur 10. Utvecklingsområden i Rundvik.

Rundvik har en lång historia som industrisamhälle, med sågverk och masonitfabrik som de viktigaste näringarna. Utvecklingen av Rundvik ska stärka orten som kärna för industrin i Nordmaling. Du kan läsa mer om Rundviks utveckling under fliken Verksamheter och industri.

År 2020 bodde cirka 800 invånare i Rundvik. I samhället finns bland annat förskola, småbåtshamn, sporthall, fotbollsplan, kyrka, restaurang, närlivs, servicehus och samlingslokal med biograf.

Bostäder får uppföras inom befintliga bostadsområden både i form av villor och småhus och flerbostadshus upp till fyra våningar. Nya bostäder föreslås utvecklas i närhet till kusten och som expansion av Rundviks centrum.

I och med den industriutveckling som planeras i Rundvik är det mycket viktigt att motverka industribuller, både från befintlig industri och kommande. Grönytor har en god förmåga att maskera omgivningsbuller och minska den upplevda störningen. Grönska renar även luften. Naturbaserade lösningar kan med fördel användas för att skapa goda luft- och ljudmiljöer, exempelvis genom att behålla eller tillskapa flerskiktiga lager av växtlighet. Nya områdena som pekats ut bostadsbebyggelse har naturområden mellan sig och verksamheter. I detaljplaneskede för både bostäder och verksamheter ska behov av bullerdämpande åtgärder utredas vidare, där naturbaserade lösningar är prioriterade.

RB1 - Utvecklingsområde för centrum

Möjligt utvecklingsområde för centrumexpansion i Rundvik med bostäder, handel och service. Långsiktig planering som anpassas till utvecklingen av tätorten och efterfrågan på bostäder. Detaljplanering kan påbörjas inom 8 till 12 år. Vid utveckling av bostäder ska hänsyn tas till påverkan av buller från verksamheter. Hälsosamma boendemiljöer ska säkerställas.

Inom området finns lågpunkter som riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn, vilket bör beaktas i kommande planering och dagvattenlösning. Lågpunkter ska så långt som möjligt undvikas att bebyggas, och skada får ej uppkomma på befintlig bebyggelse. Genom området löper luftburna elledningar tillhörande regionnätet. En tidig dialog i kommande planering behöver tas med nätägaren gällande elledningen, bland annat om vilka säkerhetsavstånd som krävs till bebyggelse. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

RB2 - Rundvik södra

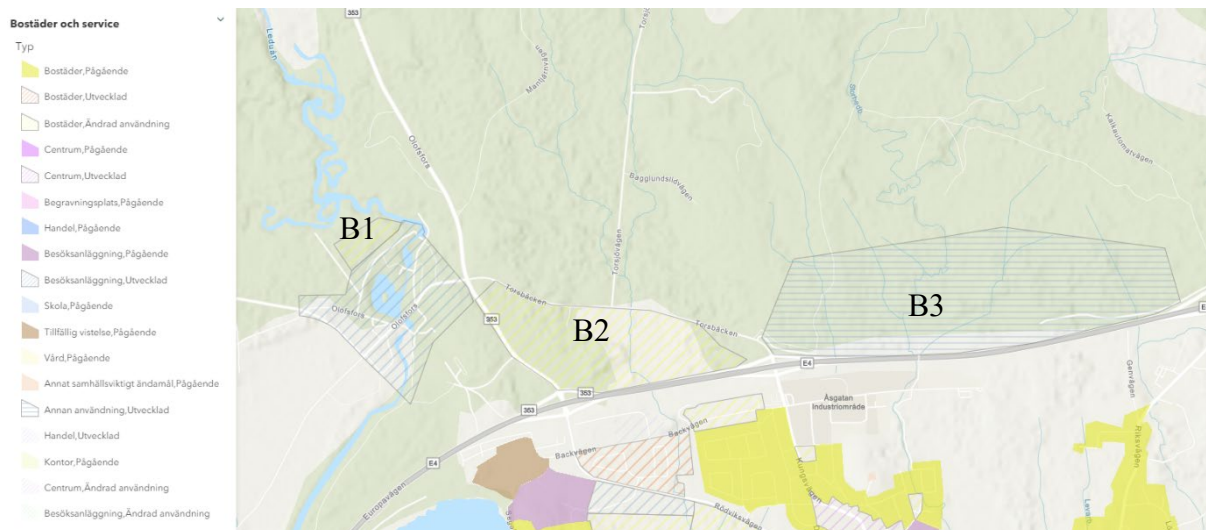
I södra delen av Rundvik finns potential för småhus i ett attraktivt kustnära läge, nära Rundviks båtklubb. Det finns vid den tid översiktsplanen tas fram lediga tomter för småhus i området. Planering för fler tomter inom området kan ske inom 5 till 10 år, anpassat till efterfrågan. Vid utveckling av nya bostäder ska stor hänsyn tas till buller från industri, strandskydd och markförhållanden. Hälsosamma boendemiljöer ska säkerställas. Området ligger utanför Länsstyrelsens skyfallskartering för Rundvik. I framtida planering av området

ska risk för översvämningar utredas. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Ställningstaganden för service och bostäder i Rundvik

- Utvecklingen av Rundvik ska stärka orten som kärna för industrin i Nordmaling.
- Vid planering av nya bostadsområden ska stor hänsyn tas till påverkan av buller från industrin.
- Ny bebyggelse i Rundvik ska ansluta till kommunalt VA.

3.1.5 Olofsfors och norr om E4

Figur 11. Utvecklingsområden i Olofsfors och norr om E4.

Norr om E4 och vid Olofsfors finns potential både för bostadsutveckling och verksamhetsutveckling som kan dra nytta av det nära läget till Nordmalings tätort, resecentrum och E4.

Utveckling av bostäder i närheten av Olofsfors ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden och de kulturhistoriskt intressanta miljöerna.

B1 - Tallheden

Norr om Olofsfors bruk finns mark som kan utvecklas med gles bebyggelse, som småhus med stora tomter och hästgårdar. Planering kan påbörjas inom 5 år, efter behov och efterfrågan. Stor hänsyn ska tas till att bevara Olofsfors bruks kulturmiljövärden. Gestaltning av ny bebyggelse ska anpassas till bruksmiljön och landskapsbilden. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

B2 - Nordmalings ridklubb

Mot ridklubben planeras det för cykelvägar från Nordmalings tätort. Utvecklingsområdet har långsiktig potential för bostäder med god förbindelse till tätorten och stationen. Närheten till resecentrum skapar förutsättningar för hållbart resande. På grund av närheten till E4an behöver man i detaljplaneskedet säkerställa att buller hanteras och ljudmiljön är fortsatt god. Stor del av marken används idag som hagar och betesmark för hästar. Ny utveckling ska inte minska ridklubbens möjligheter att finnas kvar och utveckla sin verksamhet.

Ny bebyggelse ska även utformas med hänsyn till det nära läget till Olofsfors kulturmiljö i höjdsättning och materialval. Marken ägs delvis av Svenska kyrkan. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

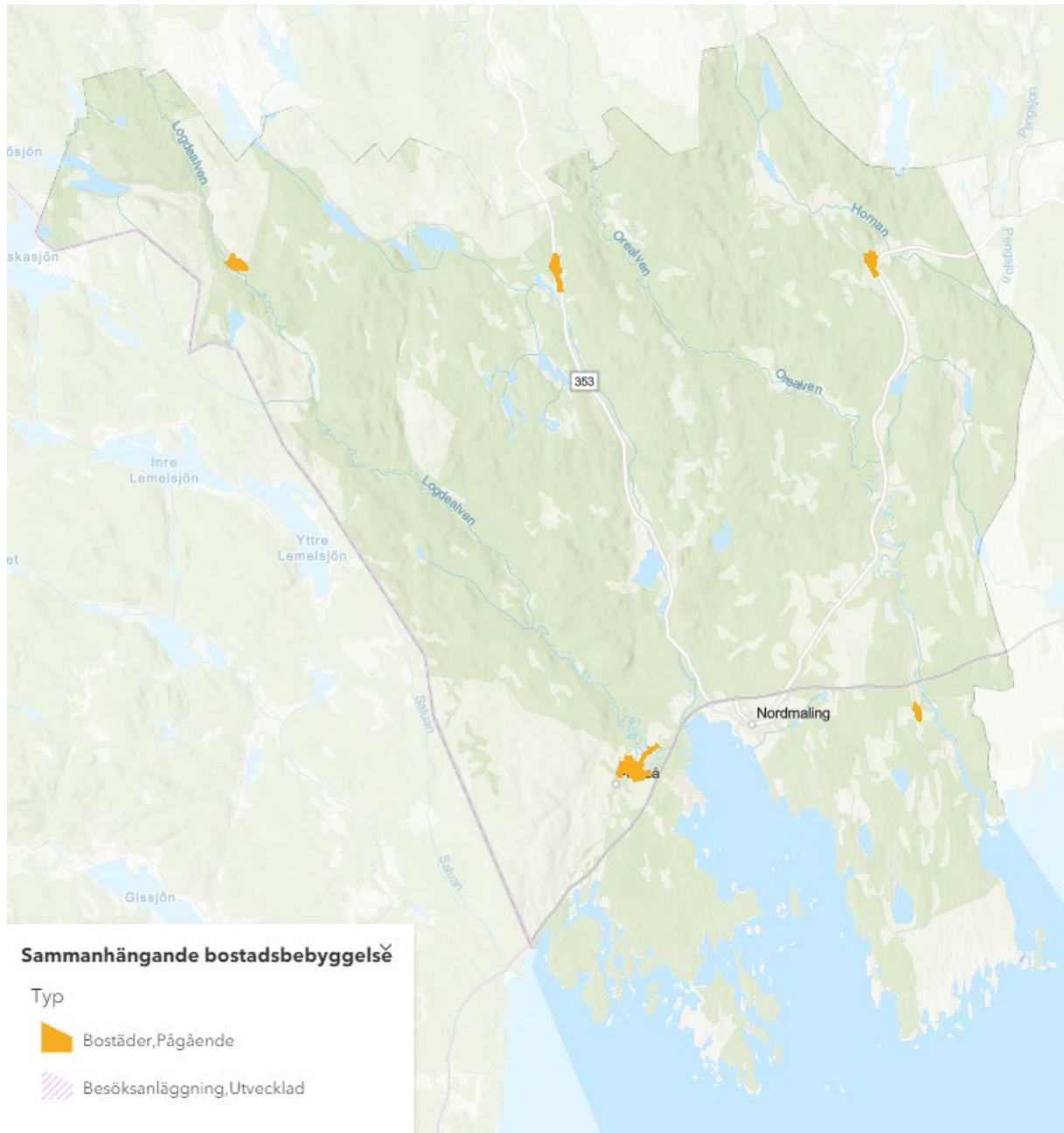
B3 - Utsikten

Utvecklingsområdet har potential för utveckling av både bostäder och verksamheter som drar nytta av det nära läget till resecentrum och E4. Utvecklingsområdet ligger på en höjd vilket skapar förutsättningar för vackra utsikter mot vattnet. Området kan utvecklas för flerbostadshus eller småhus i suterräng. Störande och farlig verksamhet ska ej blandas med bostäder. Vid utveckling av eventuellt verksamhetsområde ska skyddsavstånd till potentiell bebyggelse utredas. Ny bebyggelse ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Vid utveckling ska hänsyn tas till markförhållanden, naturvärden och buller från E4. Marken ägs delvis av Svenska kyrkan.

3.1.6 Serviceorter

Figur 12. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar serviceorter inom Nordmalings kommun.

Orterna Gräsmyr, Lögdeå, Norrfors, Nyåker, och Håknäs är utpekade som viktiga serviceorter i utvecklingsinriktningskartan. Att det finns service i form av exempelvis förskola, äldreboende eller dagligvarubutik är av stor betydelse för att det ska vara möjligt och

attraktivt att bo i kommunens landsbygdsområden även i framtiden. Orterna erbjuder en annan typ av boendemiljöer än i Nordmaling och Rundvik. Det finns arbetsplatser i orterna men många pendlar till arbete på andra orter.

Målet med serviceorterna är att stärka tillgång till service på landsbygden och att de ska fungera som naturliga mötesplatser för omlandet. Genom att koncentrera bebyggelse till serviceorterna ökar också underlaget för den lokala servicen som butiker, skolor och kollektivtrafik, samtidigt som nyttjande av befintlig infrastruktur bidrar till en hållbar bebyggelseutveckling.

Gräsmyr

I Gräsmyr finns bostäder, förskola, skola, fritidshem, dagligvarubutik och pendlarparkering. Nya bostäder stärker underlaget för service och kollektivtrafik. I Gräsmyr ska det finnas möjlighet att bygga inom befintlig bebyggelsestruktur. Bebyggelse kan användas till bostäder, vård, handel och utbildning.

Ny bebyggelse ska anpassas i skala till befintlig bebyggelse. Vid ny bebyggelse ska behovet att ansluta till kommunalt vatten och avlopp utvärderas utifrån betydande miljöpåverkan. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Lögdeå

I Lögdeå och Mo finns bostäder, förskola, skola, fritidshem, dagligvarubutik och klädbutik. Nya bostäder stärker underlaget för service och kollektivtrafik. Gång- och cykelinfrastruktur mellan Rundvik, Lögdeå och Nordmalings tätort ska utvecklas och förbättras. Från Lögdeå planeras en cykelväg längs gamla riksväg 13 genom Mo till Nordmalings tätort och resecentrum. Cykel- och gångvägar mellan Lögdeå och Rundvik ska även förbättras, och trafiksäkerheten vid passager ses över.

I Lögdeå och Mo ska det finnas möjlighet att bygga inom befintlig bebyggelsestruktur. Bebyggelse får användas till bostäder, vård, handel och utbildning. Ny bebyggelse ska anpassas i skala till befintlig bebyggelse. Vid ny bebyggelse ska behovet att ansluta till

kommunalt vatten och avlopp utvärderas utifrån betydande miljöpåverkan. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Norrfors

I Norrfors finns idag bostäder och äldreboende. Nya bostäder stärker underlaget för service och kollektivtrafik. I Norrfors ska det finnas möjlighet att bygga inom befintlig bebyggelsestruktur. Bebyggelse får användas till bostäder, vård, handel och utbildning. Ny bebyggelse ska anpassas i skala till befintlig bebyggelse. Vid ny bebyggelse ska behovet att ansluta till kommunalt vatten och avlopp utvärderas utifrån betydande miljöpåverkan. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Norrfors ligger inom område av riksintresse för naturvården, friluftslivet och rennärigen. Vid utveckling av Norrfors ska hänsyn tas till rennäringens intressen samt till natur- och friluftslivsvården. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Nyåker

I Nyåker finns idag bostäder, förskola, fritidshem, och dagligvarubutik. I Nyåker ska det finnas möjlighet att bygga inom befintlig bebyggelsestruktur. Bebyggelse får användas till bostäder, vård, handel, utbildning och utveckling av verksamheter. Ny bebyggelse ska anpassas i skala till befintlig bebyggelse. Vid ny bebyggelse ska behovet att ansluta till kommunalt vatten och avlopp utvärderas utifrån betydande miljöpåverkan. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Håknäs

I Håknäs finns idag bostäder, förskola, fritidshem och pendlarparkering. Håknäs är en del av ett större förtätningsstråk mellan Umeå – Nordmaling – Örnsköldsvik. I Håknäs ska det finnas möjlighet att bygga inom befintlig bebyggelsestruktur. Bebyggelse får användas till bostäder, vård, handel, utbildning och utveckling av verksamheter. Ny bebyggelse ska anpassas i skala till befintlig bebyggelse. Vid ny bebyggelse ska behovet att ansluta till kommunalt vatten och avlopp utvärderas utifrån betydande miljöpåverkan. Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.

Ställningstaganden för serviceorter

- I serviceorterna ska det vara tillåtet att uppföra ny bostadsbebyggelse i form av småhus och villor. Det ska också vara möjligt att uppföra eller vidareutveckla bebyggelse eller mark som kan användas för exempelvis förskoleverksamhet, handel, äldreboende eller andra verksamheter.
- Gång- och cykelinfrastrukturen mellan Lögdeå, Nordmaling och Rundvik ska utvecklas och förbättras.

3.1.7 Utvecklingsområden för besöksnäring

Besöksnäringen är en framtidsnäring med potential att skapa många nya arbetstillfällen i Nordmalings kommun. I de områden som redovisas nedan ska därför olika typer av åtgärder och anläggningar som kan användas för besöksändamål kunna prövas. Till de områden som redovisas nedan råder god tillgänglighet till transportinfrastruktur och kollektivtrafik. Utveckling av verksamheter för besöksnäringen kan ytterligare stärka efterfrågan och underlag för kollektivtrafik och annan service.

Inom områdena kan det vara möjligt att utveckla anläggningar och pröva uppförande av bebyggelse för besöksändamål. Det kan exempelvis handla om övernattningsstugor, servicehus med butik, restaurang och café eller gästhamn. Områdena är belägna i anslutning till vattenförekomster för vilka det finns miljö kvalitetsnormer. Vid exploatering i nedanstående områden ska avlopp anordnas så att ingen negativ påverkan på vattenförekomster riskeras. Ny bebyggelse ska anpassas till befintliga natur- och kulturmiljöer och negativ påverkan på värdena ska undvikas. För att undvika negativ påverkan på kulturmiljöerna bör byggnadsantikvarisk kompetens konsulteras.

Järnäsklubb

I området finns idag hamnanläggning och husvagnsparkering. Hamnanläggningen kan utvecklas för besöksnäringen och behov av och möjlighet till muddring bör utredas. Kommunikationerna till området är goda med anslutning till väg 504 och matarlinje för

kollektivtrafik. Havsvattnet når måttlig ekologisk status men ej god kemisk status enligt miljökvalitetsnorm för vatten. Järnäsclubb ligger inom område av riksintresse för naturvärden och inom Örefjärden-Snöanskärgårdens naturreservat.

Ny bebyggelse för besöksändamål kan prövas, exempelvis servicehus, servering och stugor för övernattnig. Exploatering ska föregås av detaljplan och framtagande av program för att klargöra förutsättningarna för exploatering i området samt möjligheter och hinder för fortsatt planering och utveckling av gästhamnen. I området finns kulturmiljöer och kulturhistoriskt värdefulla platser som skyddas som naturreservat samt forn- och kulturlämningar. Ny bebyggelse ska uppföras med hänsyn till platsens kulturmiljövärden. För att undvika negativ påverkan på kulturvärden bör byggnadsaktivarisk kompetens konsulteras. Om fornlämningar riskerar att påverkas kan tillstånd behövas från Länsstyrelsen i Västerbotten.

Delar av utvecklingsområdet är strandskyddat vilket ska tas hänsyn till och beaktas i kommande planering. Allmänhetens tillgänglighet till havet och förutsättningarna för djur- och växtliv ska också utredas.

Olofsfors

I Olofsfors finns en kulturhistoriskt intressant och unik bruksmiljö som är av riksintresse för kulturmiljövården. Läs mer om riksintresset och områdets kulturvärden under fliken Riksintressen, LIS och andra värden. I området finns redan idag besöksanläggning vid det gamla järnbruket med tillhörande herrgård. Kommunikationerna till området är goda med anslutning till väg 353 och 508 och matarlinje för kollektivtrafik. Leduån når måttlig ekologisk status men ej god kemisk status enligt miljökvalitetsnorm för vatten.

Ny bebyggelse för besöksändamål ska kunna prövas i området, exempelvis stugor för övernattnig. Även bebyggelse för bostadsändamål ska kunna prövas. Ny bebyggelse ska anpassas och underordnas kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Exploatering ska föregås av analys av påverkan på kulturmiljö. För att undvika negativ påverkan på kulturmiljöerna bör byggnadsaktivarisk kompetens konsulteras vid åtgärder som kan komma att påverka kulturmiljön. Ny bebyggelse får inte leda till negativ påverkan på kulturmiljön eller på

vattenkvaliteten i Leduån. I området finns markföroreningar som ska utredas inför fortsatt planering.

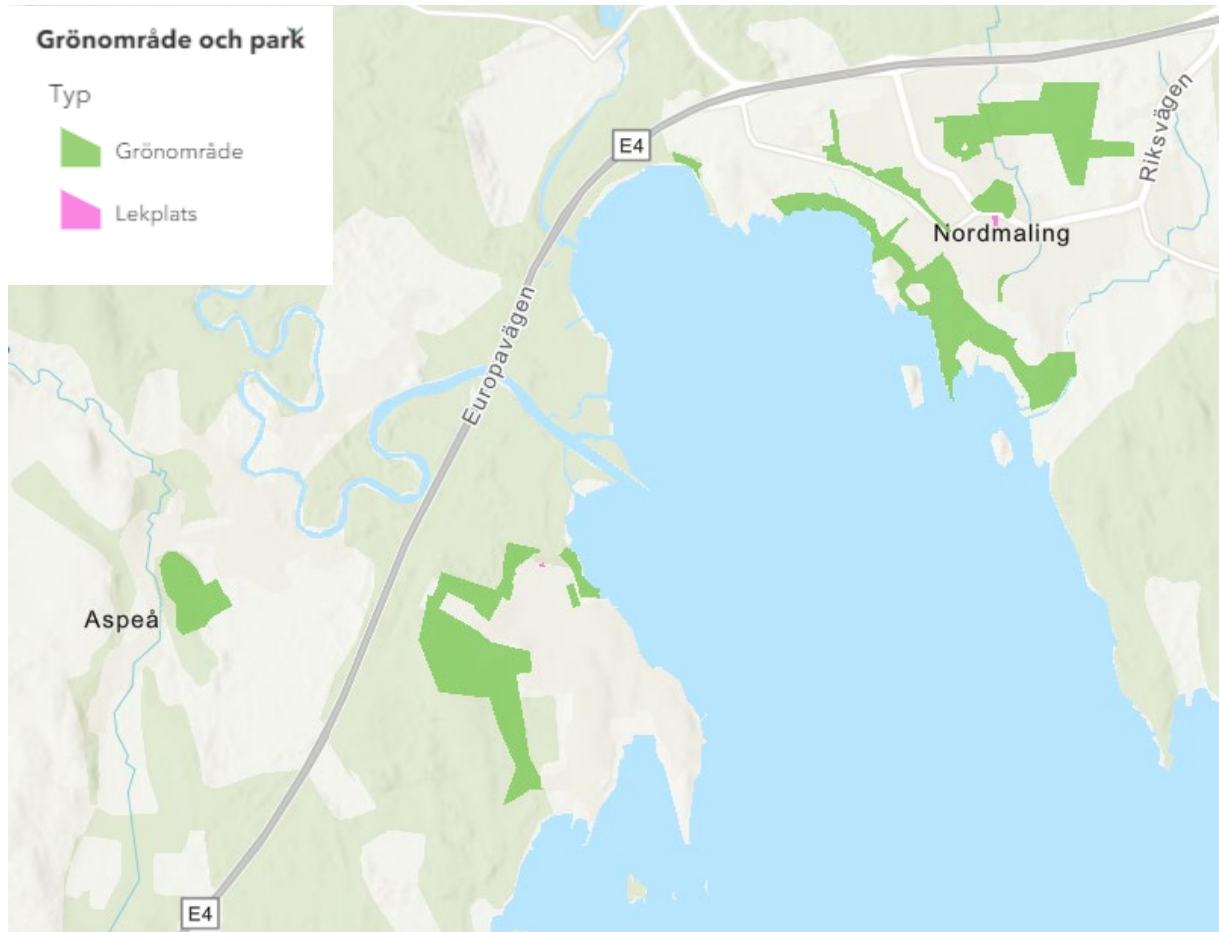
Kråken-Tjäruskär

I Kråken-Tjäruskär finns en mindre gästhamn med plats för tio båtar med tillgång till el, färskvatten och toalett. Gästhamnen inrymmer även en restaurang som är öppen sommartid. Hamnen har tidigare använts för fartyg som fraktat timmer och i området finns kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Örefjärden når måttlig ekologisk status men ej god kemisk status enligt miljökvalitetsnorm för vatten.

Ny bebyggelse för besöksändamål kan tillåtas i området, exempelvis servicebyggnad och servering. Det ska även finnas möjlighet att utveckla hamnanläggningen samt att uppföra stugor för övernattnig.

Delar av området har redan tagits i anspråk på sätt som gör att ytterligare exploatering kan sakna betydelse för strandskyddets syften. Möjlighet till exploatering inom strandskyddsområde bör därför kunna prövas om allmänhetens tillgänglighet och fria passager kan säkerställas.

3.2 Grönområde och park

Figur 13. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar grön- och parkområden inom Nordmalings kommun.

I Grönområde och park ingår större parker, grönområden eller anlagda områden för fritidsaktiviteter i eller i nära anslutning till tätorter.

Grönstrukturen är viktig för såväl människor som djur och växter. De gröna strukturerna bidrar till den biologiska mångfalden som spridningskorridorer för djur och växter längs stränder och genom tätorter. Den gröna infrastrukturen är också viktig för flera ekosystemtjänster och bidrar till att skapa livskvalitet och attraktiva boende- och vistelsemiljöer. Anlagda grönstrukturer i form av parker i kommunens tätorter kan fylla

viktiga funktioner som offentliga mötesplatser som uppmuntrar till fysisk aktivitet och utomhusvistelse.

I en framtid med ett varmare och mer regnigt klimat är grönstrukturerna i kommunens tätorter viktiga för att infiltrera och fördröja dagvatten. På så sätt kan de bidra till att mildra effekterna av kraftiga regn som kan leda till översvämningar. I anslutning till älvar, sjöar och vattendrag kan växtlighet bidra till att hejda erosion och minska riskerna för ras och skred.

Nordmalingsbor har över lag god tillgång till grönområden i hela kommunen. Även inom tätorterna Nordmaling och Rundvik finns vatten och natur inom gångavstånd för invånarna. När tätorterna utvecklas ska denna närhet värnas om. Översiktsplanen verkar för att de strategiska grönstrukturerna i Nordmalings tätort ska bevaras, och att ett längre stråk från Rödvikens camping till Notholmen ska utvecklas.

Ställningstaganden Grönområde och park

- Värdefulla grönområden i Nordmalings tätort och Rundvik ska i möjligaste mån bevaras.
- Vid exploatering i Nordmaling och Rundvik ska särskild hänsyn tas till gröna ytors funktion för hantering och omhändertagande av dagvatten.
- Vid stränder med risker för erosion, ras och skred ska grönstruktur och växtlighet bevaras.
- Se över om grönområden som idag är gräsmattor kan omvandlas till ängsmark för att gynna den biologiska mångfalden.

3.2.1 Nordmaling

Figur 14. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar grön- och parkområden i Nordmaling.

Puttes väg och Kärleksudden samt Skjutbaneberget är alla viktiga för rekreation i Nordmalings tätort och som har potential att utvecklas för att skapa nya värden för boende i Nordmaling. Inom Nordmalings tätort är även grönområden runt kyrkan, kommunhuset samt Kalkällberget och Levaråkern viktiga att bevara.

G1 Skjutbaneberget

Skjutbaneberget består av ett 2,5 kilometer långt elljusspår som på vintertid förbereds för skidåkning. Etableringar i närhet av Skjutbaneberget får ej negativt påverka möjligheten att

använda elljusspåret. Kommunen vill se att Skjutbaneberget utvecklas med ett nytt utegym som ska vara tillgängligt för besökare.

G2 Puttes väg och Kärleksudden

Puttes väg är ett populärt motionsstråk som går längs vattnet från Nordmalingskajen till Rödviiken. För att öka tillgängligheten till Puttes väg även vintertid bör sträckan plogas samt förses med belysning för ökad trygghet. Stråket är ett prioriterat gång- och cykelstråk vilket tillgängliggör kustnära grönområden för boende och stärker dess rekreativvärden.

Kommunen ser över möjligheten att utveckla ett aktivitetsområde och placera utrustning för utegym längs sträckan. Notholmens hamnområde är utpekade som ett potentiellt utvecklingsområde för rekreation.

G3 Rödsviksvägen/Riddarvägen

Grönområdet mellan Rödsviksvägen och Riddarvägen ska rustas upp genom slyröjning för att tillgängliggöra området och skapa nya rekreativvärden.

G4 Lekplatsen vid kommunhuset

Mellan Nygatan och Kungsgatan ligger en centralt belägen lekpark som kommunen vill utveckla.

G5 Nordmalings Campings badplats

Den befintliga badplatsen vid Nordmalings Camping ska rustas upp och göras mer tillgänglig för besökare.

RG1 - Hallberget

Utanför Lögdeå ligger Hallberget som har ett 2,5 kilometer långt elljusspår. Kommunen har planer på att göra Hallberget till en mer attraktiv plats för motionärer och besökare genom att bygga nya faciliteter.

RG2 - Rundviks motionsspår

Rundviks motionsspår är ett elljusspår som är 5 kilometer långt som erbjuder möjligheter för motion och friluftsliv året runt. Kommunen vill göra området mer tillgängligt och attraktivt för alla åldrar och intressen. Detta kan innebära att skapa nya faciliteter för att stärka områdets rekreativvärde.

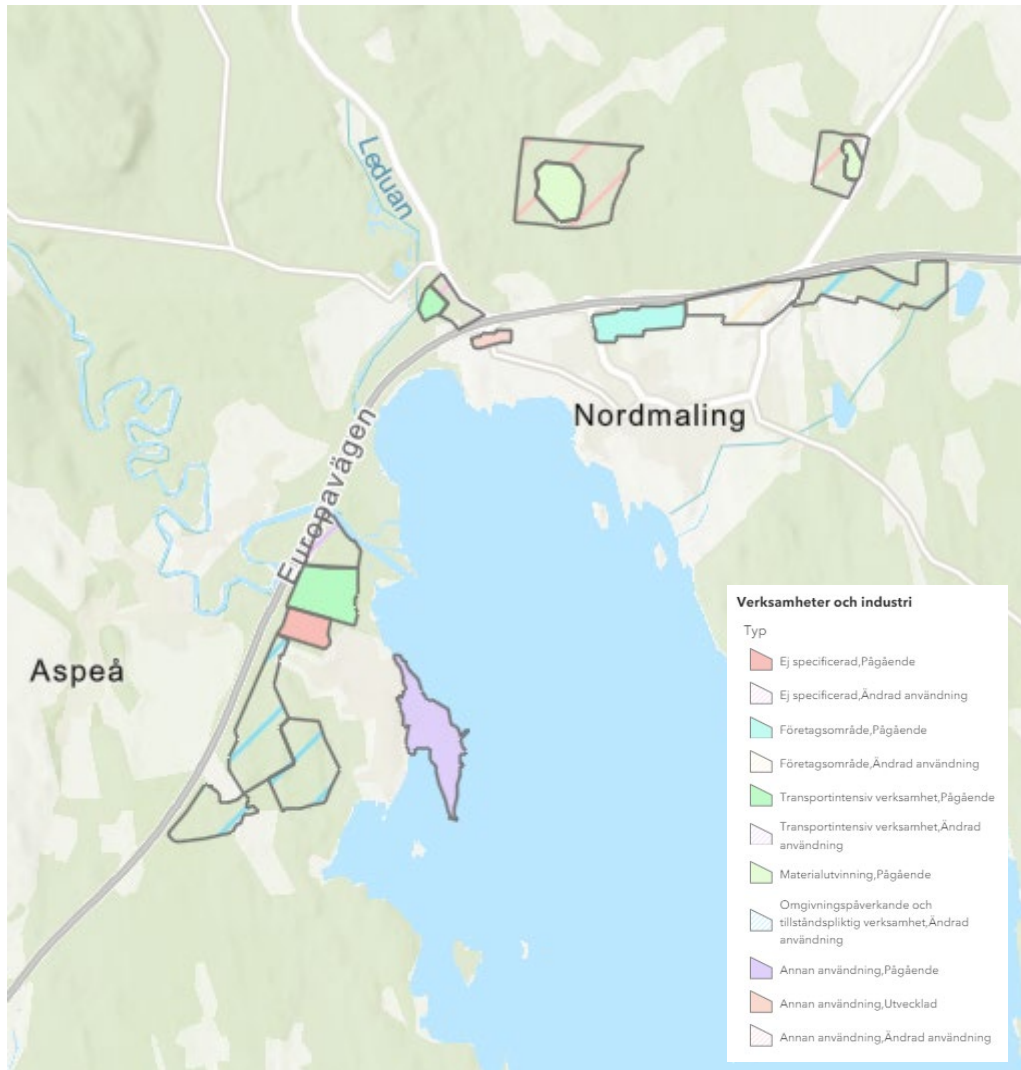
RG3 - Rundvik fritidsområde och lekpark

Längs Strandvägen i Rundvik ligger ett mindre fritidsområde med utegym som kommunen vill bevara. Vid Postgatan finns en mindre lekpark som kommunen anser har behov av upprustning för att göra den mer attraktiv.

Ställningstaganden Grönområde och park Rundvik och Lögdeå

- Nya faciliteter vid Hallbergets och Rundviks motionsspår ska byggas.
- Rundviks lekpark ska rustas upp.

3.3 Verksamheter och Industri

Figur 16. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar verksamhet- och industriområden inom Nordmalings kommun.

Verksamheter och industri avser områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder. Det kan till exempel vara verksamheter som är ytkrävande, genererar tung trafik eller påverkar omgivningen med buller eller lukt. I användningen ingår till exempel industriområden, täktverksamheter och större transportintensiva verksamheter.

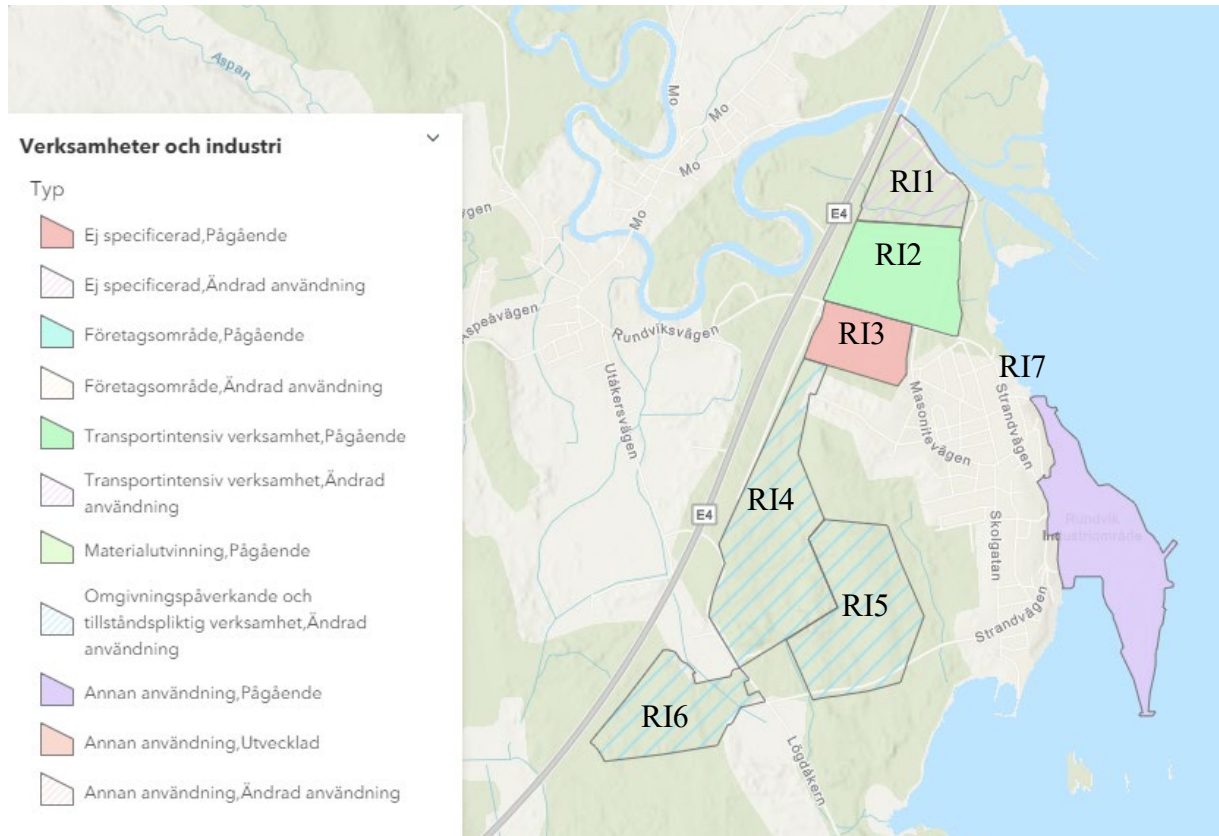

Nordmalings mål är att de näringar som finns i kommunen ska kunna fortsätta växa och utvecklas samtidigt som tillgängligheten till arbetsmarknaden i Umeåregionen ska stärkas. Översiktsplanen rustar även för nya industrietableringar genom att peka ut relevant mark med hänsyn till hållbara transporter, elbehov samt omgivningspåverkan. Verksamhetsutvecklingen föreslås koncentreras främst till Rundvik och Nordmalings tätort i närhet till Botniabanan och E4. Den fysiska planeringen ska dock inte begränsa befintliga verksamheters möjlighet att växa i andra orter, som Nyåker och Hörnsjö.

Ställningstaganden Verksamheter och industri

- Nordmalings mål är att de näringar som finns i kommunen ska kunna fortsätta växa och utvecklas och tillskapa möjligheter för nya aktörer. Samtidigt ska den större arbetsmarknadsregionen mellan Örnsköldsvik – Nordmaling – Umeå stärkas.
- För näringslivet i kommunen är det mycket angeläget att gods och varor transporteras hållbart och effektivt.
- Verksamheter och industri ska i första hand lokaliseras till redan detaljplanerad mark och till större sammanhängande områden med hänsyn till logistiklösningar och minimerad störning.
- Kommunen föreslår att transportintensiv och omgivningspåverkande/tillståndspliktig verksamhet framför allt ska anläggas i Rundvik där de kan dra nytta av att ligga i närheten av godsterminalen.

3.3.1 Verksamheter i Rundvik

Figur 17. Verksamhetsområden i Rundvik.

För näringslivet i kommunen är det viktigt att gods och varor transporteras på ett hållbart och effektivt sätt. Därav är en stor del av planerad industrimark lokaliserad till Rundvik. All utveckling ska ej negativt påverka förutsättningarna för riksintressena E4 samt Botniabanan. I takt med utbyggnaden av verksamheter behöver elnätets kapacitet utökas.

Nya verksamheter föreslås att placeras främst mot den redan bullerutsatta E4an och spåren. Mellan verksamheter och bostadsbebyggelse föreslås grönområden bevaras för att skärma av och minska upplevelsen av buller från industri. I detaljplaneskede ska behovet av bullerdämpande åtgärder utredas vidare, där naturbaserade lösningar i form av vegetation är prioriterade.

RI1, RI2 - Industrispåret

Det nya industrispåret i Rundvik (RI2) skapar förutsättningar för effektiva och hållbara godstransporter och utgör navet för utveckling av olika typer av verksamheter och industrier i Rundvik. Del av RI2 är detaljplanelagd för den befintliga godsterminalen. På resterande del pågår planering av verksamheter i anslutning till terminalen. Intill industrispåret (RI1) finns mark för en expansion av verksamhetsmark invid godsspåren. Detaljplanering har påbörjats. Både godsterminalen och expansionen överlappar riksintresset för naturvård och friluftsliv. Området är idag delvis redan ianspråktaget av godsterminalen och det allmänna intresset av att utveckla verksamhetsområdet för att dra nytta av godsterminalen är stort. Kommunen har gjort bedömningen utifrån de lokala förhållandena att riksintressena, så som det beskrivs i värdebeskrivningen, ej kommer påtagligt skadas. Kommunen föreslår att en förändring av avgränsningen för riksintresseanspråket bör göras.

RI3 - Laddstation

Söder om industrispåret planeras en laddstation för lastbilar. Den kombinerade utbyggnationen möjliggör för nya etableringar beroende av hållbara transporter längs E4 och Botniabanan. Området är detaljplanelagt.

RI4 – Förlängning av Manhemsvägen

Längs E4 finns utvecklingsmöjlighet för omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamhet. Intill området ligger ett grönområde och motionsspår. Det är viktigt att gröna stråk bevaras som buffert mellan bostäder och nya verksamheter. Utvecklingen av omgivningspåverkade industri ska ske med stor hänsyn till närliggande bostadsområden. Vid detaljplanering av nya etableringar ska hänsyn tas till påverkan från buller, luft, lukt och förändrad landskapsbild. Att Nordmaling är en kvalitativ boendekommun är centralt för att behålla och locka kompetens till kommunen.

RI5 – Östra Rundvik

För etableringar med stora arealbehov för verksamheter kan östra Rundvik långsiktigt utvecklas som verksamhetsmark i samband med utvecklingen av Botniabanan. Utvecklingen av industriområden i närhet till bostadsområden ska ske med stor hänsyn till de boende.

Grönområden och natur ska bevaras som barriärer mellan bostadsområden och industri. Vid detaljplanering av nya etableringar ska hänsyn tas till påverkan från buller, luft, lukt och förändrad landskapsbild. Att Nordmaling är en kvalitativ boendekommun är centralt för att behålla och locka kompetens till kommunen. Även viktiga ekologiska samband och naturvärden ska kartläggas i samband med detaljplanering.

R16 – Långrovägen

Väster om Långrovägen finns potential att utveckla verksamhetsmark i ett långsiktigt perspektiv. Markens lämplighet kan utredas för omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamhet. Verksamhetsutvecklingen får ej negativt påverka möjligheten att bedriva jordbruk i närområdet. I ett detaljplaneskede ska påverkan på närliggande bostäder samt befintliga naturvärden utredas.

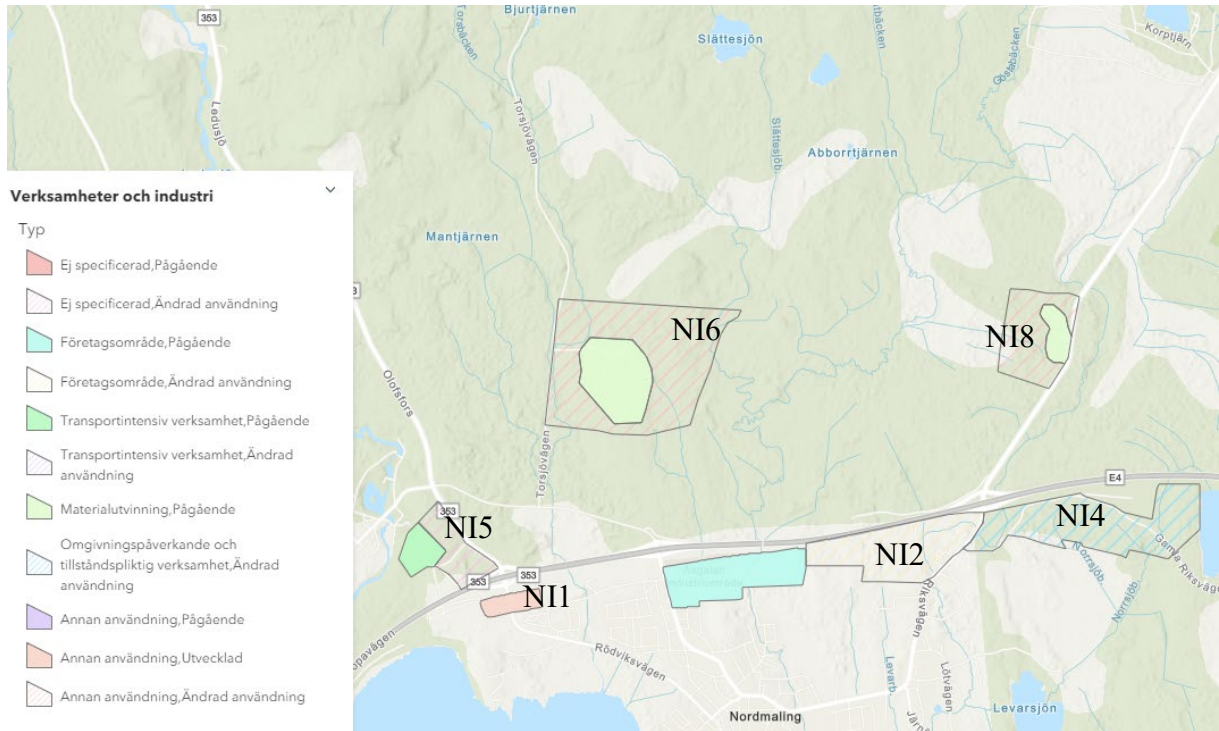
R17 – Ny väg från industrispår

I Rundvik bedrivs idag framför allt såg- och träindustri. Inom befintligt industriområde finns även en hamnanläggning som används för transporter. För att koppla samman sågverket och hamnen med industrispåret föreslås en ny väg längs Strandvägen som möjliggör autonoma transporter. I anläggandet av vägen ska passage för gående och cyklade mot Nordmaling säkras. Tillgängligheten till kusten för djur och människor ska värnas om. Delar av sträckan beräknas ligga inom strandskyddet, vilket ska hanteras i detaljplan.

Ställningstaganden Verksamheter och industri i Rundvik

- Verksamheter och industri ska i första hand lokaliseras till redan detaljplanerad mark och till större sammanhängande områden med hänsyn till logistiklösningar och minimerad störning.
- Kommunen föreslår att transportintensiv och omgivningspåverkande/tillståndspliktig verksamhet framför allt ska anläggas i Rundvik där de kan dra nytta av att ligga i närheten av godsterminalen
- Verksamhet ska vara tillåten inom hamnområdet i Rundvik

3.3.2 Verksamheter i Nordmaling, Levar och Olofsfors

Figur 18. Verksamhetsområden i Nordmaling, Levar och Olofsfors.

Nordmalings tätort är kommunens centrum för kommersiell och offentlig service. Tätorten ska fortsatt utvecklas mot att ha en varierad mix av funktioner, där attraktiva boendemiljöer och verksamheter som lockar besökare prioriteras. Vid Norrskenshallen och Rödviken ska den fysiska planeringen möjliggöra för mässor och event. Längs E4 och Botniabanan finns potential för utveckling av lättare industrier och verksamheter. Nya etableringar kan även bidra till att Nordmalings tre entréer från E4 kan definieras tydligare. Norr om E4 finns möjlighet för utveckling av mer ytkrävande verksamheter och industrier.

NI1- Backvägen

Längs Backvägen finns ett detaljplanerat område för utveckling av icke- störande verksamheter. Området får användas för handel med skrymmande varor. Läget vid en av Nordmalings tätorts entréer från E4, samt den väg som besökare tar till campingen och Norrskenshallen ställer krav på omsorg i utformningen av verksamheterna. Nya etableringar

bör eftersträva att definieras infarten och bör vara vända framsidan mot väg 353 och Rödsviksvägen.

NI2 - Åsgatan

En förlängning av Åsgatan möjliggör att bygga vidare på det etablerade stråk av mindre verksamheter med närhet till E4 och resecentrum. Vid en potentiell utbyggnad ska stor hänsyn tas till påverkan på elljusspåret som utgör ett viktigt tätortsnära grönområde.

NI4 – Gamla riksvägen

Längs gamla riksvägen i anslutning till återvinningscentralen finns utvecklingsmöjligheter för verksamhetsetablering, i nära läge till befintlig infrastruktur. Området ligger inom riksintresset för totalförsvaret. Den föreslagna markanvändningen är inte av den karaktären att riksintresset bedöms påverkas negativt. Forsvarsmakten ska kontaktas i tidigt skede vid planärenden inom det utpekade verksamhetsområdet.

NI5 - Olofsfors

Kommunen ser positivt på utveckling av verksamheter i Olofsfors, som bygger vidare på ortens långa industriella historia. All utveckling i området ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden och den kulturhistoriskt intressanta miljön i bruket. Innan exploatering kan ske ska en analys av påverkan på kulturmiljön och eventuella åtgärder utföras. Ny utveckling bör prioriteras inom befintligt industriområde eller i riktning mot E4.

NI6 och NI7 – Utvecklingsområden runt täktverksamheter

Norr om E4 och Nordmalings tätort föreslås två utvecklingsområden för verksamheter och industri i anslutning till befintliga täktverksamheter. Vid den kommande planeringen för utvecklingsområdena är det viktigt att beakta den omgivningspåverkan som täktverksamheter ger upphov till i form av buller, vibrationer och damning. Inom föreslagna utvecklingsområden kan det tillkomma omgivningspåverkande och tillståndspliktiga verksamheter som kan dra synergieffekter av närliggande täktverksamheter. Utvecklingsområdena får inte inskränka på täkternas möjligheter att bedriva sina verksamheter.

Ställningstaganden Verksamheter och industri i Nordmaling, Levar och Olofsfors

- Industri och tyngre verksamhet ska i första hand lokaliseras till redan detaljplanerad mark och till större sammanhängande områden med hänsyn till logistiklösningar och minimerad störning.
- Handel med skrymmande varor eller partihandel kan utökas inom områden avsedda för industri söder om järnvägen.
- Utveckling av verksamheter i Olofsfors ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden och den kulturhistoriskt intressanta miljön. Ny utveckling bör ske inom befintligt industriområde eller i riktning mot E4.

3.3.3 Materialutvinning

Områden där marken innehåller berg, grus och morän kan vara intressanta för täktverksamhet och brytning och utvinning av material. För att kunna säkra en långsiktigt hållbar materialförsörjning är det viktigt att det finns möjlighet att bedriva täktverksamhet. Samtidigt är det viktigt att hushålla med naturresurserna genom att minska den totala användningen av material. Minskad brytning av material är särskilt viktigt när det gäller naturgrus som är en ändlig resurs. Naturgrus bidrar till rening av ytvatten genom infiltration vilket är viktigt för grundvattenförsörjningen. För att uppnå det nationella miljömålet om grundvatten av god kvalitet måste uttaget av naturgrus minska. Täktverksamhet som syftar till uttag av naturgrus ska därför inte tillåtas. Brytning av naturgrus bör i stället ersättas av täktverksamhet där berg krossas.

Vid etablering av täkter är det viktigt att beakta den omgivningspåverkan som täktverksamhet ger upphov till i form av buller, vibrationer och damning. Täkter innebär också stora ingrepp i naturmiljön och negativ påverkan på landskapsbild och möjlighet att utöva friluftsliv och bedriva rennäring. Täkter ska därför inte etableras i närheten av sammanhållen bebyggelse, i områden med höga natur- och friluftsvärden eller områden som är viktiga för rennäringen.

Täktverksamhet kan även leda till negativ påverkan på grundvattnet varför det inte är lämpligt med täktverksamheter i eller i anslutning till grundvattentäkter eller tillrinningsområden.

Ställningstaganden täktverksamheter

- Områden med naturgrus ska inte exploateras för täktverksamhet.
- Täktverksamhet ska inte tillåtas i anslutning till grundvattentäkter eller i områden där det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa.
- Nya täkter ska om möjligt lokaliseras i anslutning till befintliga i syfte att begränsa omgivningspåverkan.

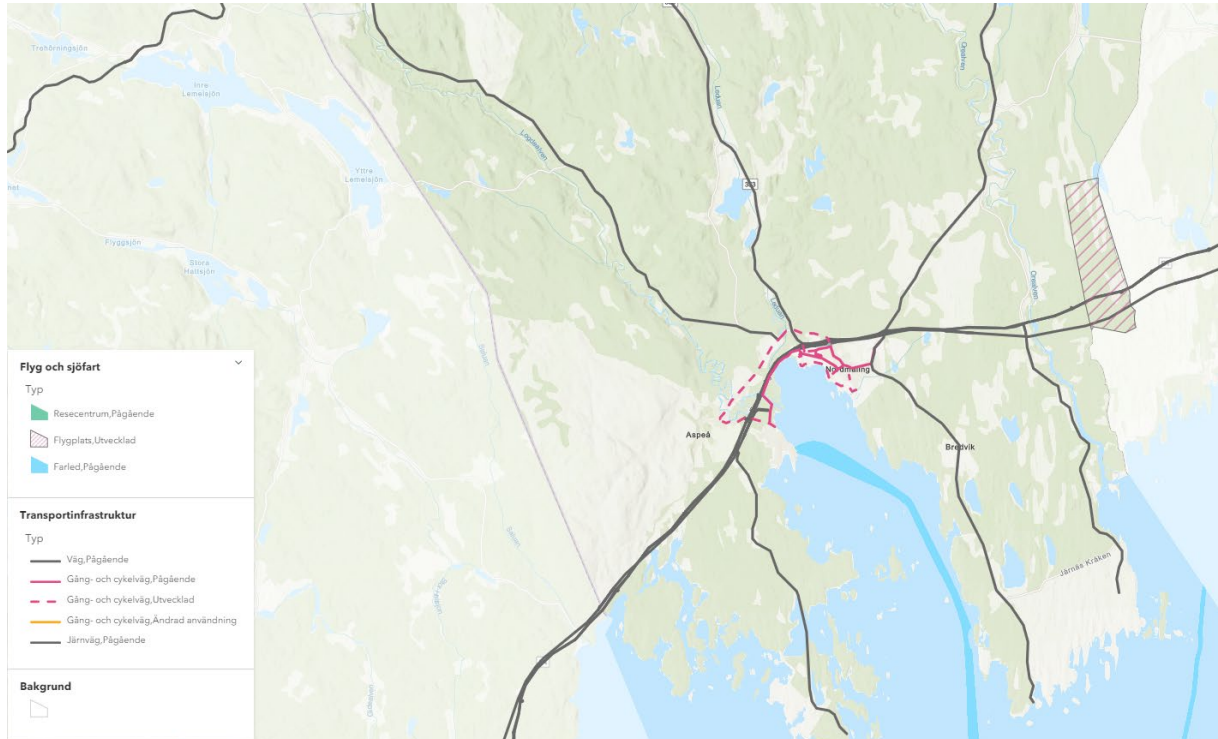

3.4 Transportinfrastruktur

Transportinfrastruktur är det övergripande transportsystemet inom kommunen. Det innefattar fysiska transportnät som exempelvis vägar, gång och cykelvägar och järnväg samt även viktiga noder för resande och transporter som resecentrum, flygplats och hamnar. Alla dessa är länkar som behövs för att skapa en sammankopplad, hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur.

En väl fungerande transportinfrastruktur som gör att människor och gods på ett snabbt, effektivt och hållbart sätt kan transportera sig mellan olika målpunkter inom kommunen och till andra kommuner är en central fråga för Nordmalings framtida utveckling. Kommunen har som mål att en större del av alla transporter ska ske på ett sätt som innebär minskade utsläpp från fossila energikällor. Den fysiska planeringen kan underlätta detta genom att bostäder och arbetsplatser i möjligaste mån lokaliseras till lägen med god tillgänglighet till kollektivtrafik, genom att planera för kortare avstånd till service och genom en utvecklad gång- och cykelinfrastruktur.

Kommunens ställningstaganden kring transportinfrastruktur är i linje med de mål och strategier som finns i den regionala länstransportplanen.

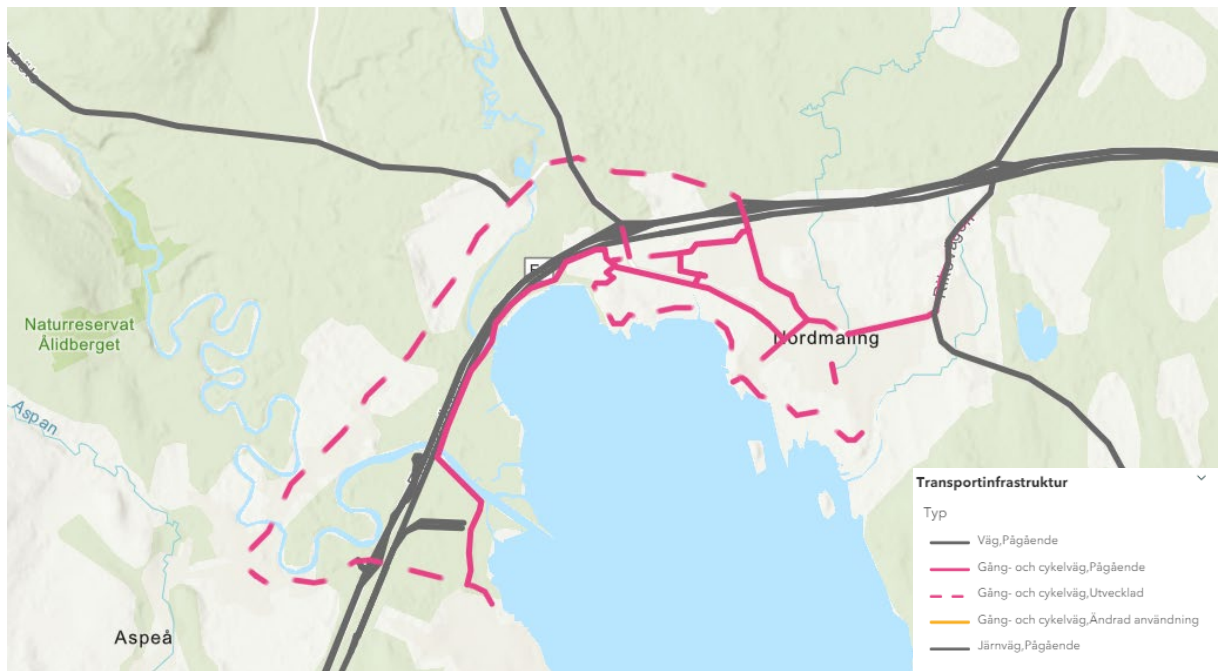

Figur 19. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar övergripande transportinfrastruktur inom Nordmalings kommun.

3.4.1 Gång- och cykelväg

För att bidra till en hållbar utveckling med minskade utsläpp av klimatpåverkande växthusgaser måste en större andel av person- och godstransporter ske på ett hållbart sätt. En trafikmiljö som underlättar och bjuder in människor att färdas till fots och med cykel kan bidra till en sådan utveckling.

Störst potential att öka andel gång- och cykelresor finns i och mellan centralorten Nordmaling, Olofsfors och Rundvik. Under år 2020 genomförde Trafikverket tillsammans med Nordmalings kommun en åtgärdsvalsstudie (TRV 2020/40938) av behov och brister för oskyddade trafikanter i Nordmalings centralort och Rundvik. Studien resulterade i förslag på tre åtgärdspaket som omfattar hastighetssäkrade passager, förbättrade och mer sammanhängande GC-stråk samt större, tydligare och säkrare GC-utrymme i Nordmalings centrum. Översiktsplanen pekar ut en markanvändning som stödjer dessa förslag.

Figur 20. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar gång- och cykelinfrastruktur inom Nordmalings kommun.

Gång- och cykelinfrastruktur ska prioriteras där länkar saknas i befintligt nät, till viktiga målpunkter så som resecentrum, vårdcentral, skolor och större arbetsplatser. Översiktsplanen pekar ut ny gång- och cykelinfrastruktur för några sådana länkar. I Nordmalings tätort bör även gång- och cykel prioriteras för att öka tillgängligheten till Notholmen och rekreationsvärdena i anslutning till strandområdet, där Puttes väg är ett prioriterat stråk.

För att skapa ett större och mer sammanhängande nät även på västra sidan av E4 föreslås en gång- och cykelförbindelse längs väg 573, mellan Olofsfors, Mo och Lögdeå och vidare mot Rundvik.

Ställningstaganden gång- och cykelväg

- Gång- och cykelresor ska underlättas och trafiksäkerheten förbättras för oskyddade trafikanter i och mellan Nordmaling, Rundvik, Lögdeå och Olofsfors.
- I de mindre tätorterna och småorterna i kommunen ska gång- och cykelmöjligheterna främst utvecklas för barns säkra skolvägar, rekreations-, fritids- och motionsändamål snarare än pendling.
- Rum för oskyddade trafikanter ska vara säkra, inbjudande och tydligt utformade.
- Åtgärder ska sträva efter att så få fordonsrörelser som möjligt sker över ytor för oskyddade trafikanter, till exempel genom att i möjligaste mån stänga in-/utfarter där det finns fler än en till samma fastighet.
- Nya gång- och cykelförbindelser ska utredas för utpekade sträckor i mark- och vattenanvändningskartan.

3.4.2 Väg

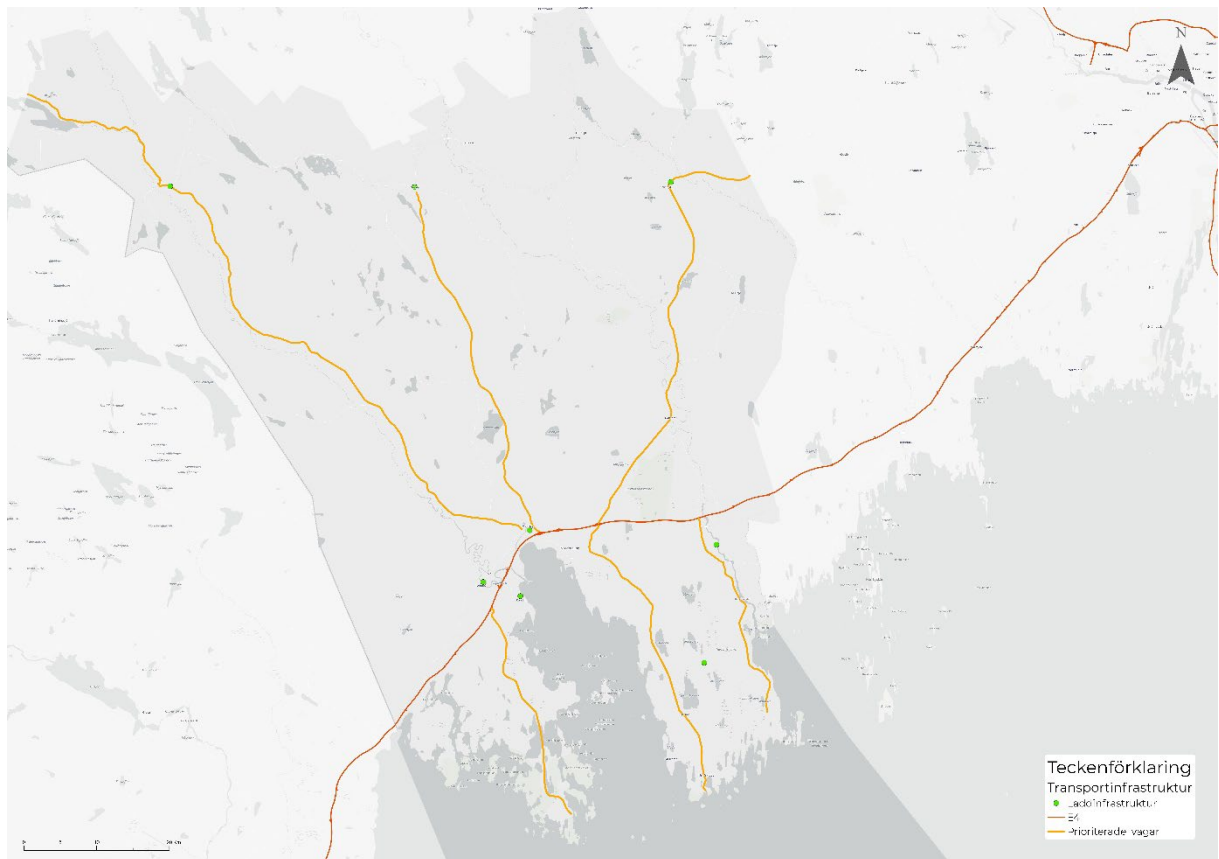
I Nordmaling utgörs ryggraden i kommunens vägnät av E4 som förbinder kommunen med regionala noder i Umeå och Örnsköldsvik. Vägen används både för gods- och persontransporter till och genom kommunen och är även ett viktigt stråk för kollektivtrafiken. E4 är även av riksintresse för kommunikation och infrastruktur.

Väg 353, 512 och 508 förbinder kommunens serviceorter med E4 och centralorten Nordmaling. Vägarna är även viktiga för kopplingen med Bjurholm, Vännäs, inlandet och fjällen. Det är Trafikverket som är väghållare för dessa vägar som är av stor betydelse för effektiva kommunikationer inom kommunen och regionen. Väg 504 och 568 som löper ut till Järnshalvön samt väg 501 som löper ut till Kronören är viktiga transportlänkar som sammankopplar kusten med centralorten och övriga prioriterade vägar.

God funktion och tillgänglighet på dessa prioriterade stråk är viktigt inte minst för kommunens serviceorter och byar. Där vägarna passerar serviceorter och byar ska

trafiksäkerhet och trygghet för oskyddade trafikanter prioriteras. En trygghetsfråga kan till exempel vara vägbelysning.

Figur 21. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar laddinfrastruktur och prioriterade vägar.

Ställningstaganden väg

- Utpekade vägar är viktiga inomkommunala och regionala stråk, som ska hålla god funktion och tillgänglighet för gods- och persontransporter.
- Trafiksäkerhet och trygghet ska prioriteras där utpekade vägar passerar genom kommunens serviceorter och byar.

3.4.3 *Drivmedel och laddinfrastruktur*

Ett led i att minska klimatpåverkan från transporter är att öka andelen fordon som drivs med fossilfria drivmedel. Sverige siktar på att år 2045 vara ett av världens första fossilfria välfärdsländer och att redan år 2030 ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila drivmedel. Till fossilfria drivmedel räknas bland annat el, vägas, biogas och HVO.

I Nordmalings kommun går det att tanka drivmedel i Gräsmyr, Norrfors, Rundvik och i Nordmalings tätort. Dessa tankställen erbjuder i dagsläget bensin och diesel. För elfordon finns möjlighet till laddning vid resecentrum i Nordmalings centralort.

För att underlätta transporter med elfordon bör laddstationer anläggas i de orter som har pekats ut som serviceorter i utvecklingsstrategin samt vid populära besöksmål.

Översiktsplanen pekar ut var etablering kan vara lämplig. I Rundvik planerar Nimbnet AB att anlägga en laddstation för tunga fordon som även kommer fungera för personbilar.

Ställningstaganden drivmedel och laddinfrastruktur

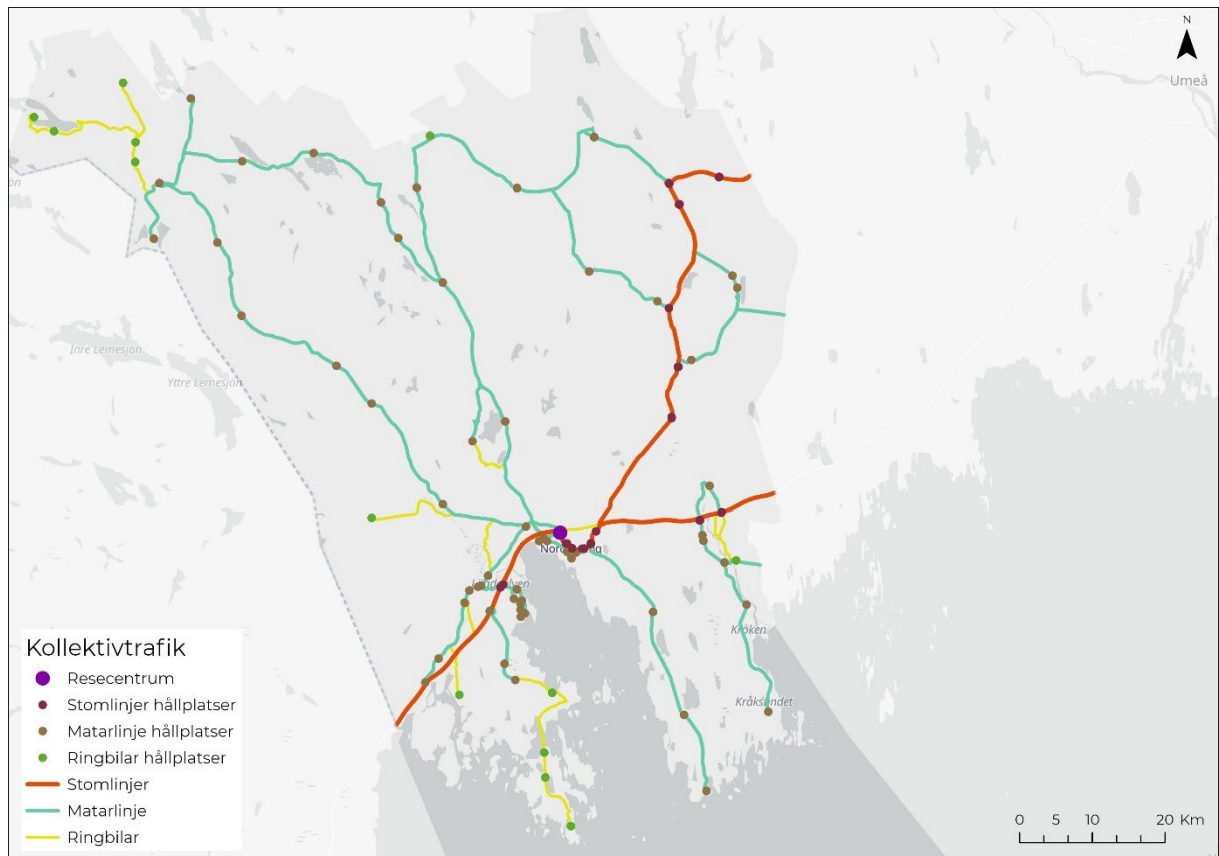
- Kommunen ska främja
 - etablering av laddinfrastruktur på strategiska platser
 - förbättrade möjligheter att tanka fossilfria drivmedel.

3.4.4 *Noder för kollektivtrafik*

Noder i kollektivtrafiken är exempel på befintlig infrastruktur som bebyggelseplaneringen ska utgå ifrån för att till exempel förbättra underlag för kollektivt resande.

Resecentrum i Nordmalings centralort är den viktigaste noden i kommunens kollektivtrafik och navet för regional arbetspendling. Ett funktionellt och tillgängligt resecentrum, där det är tryggt och smidigt att byta mellan olika trafikslag är en förutsättning för den hållbara arbetspendlingen. Nordmalings kommun är beroende av goda kollektivtrafikförbindelser till framför allt Umeå och Örnsköldsvik. Tidtabeller för linjetrafik med buss är anpassade för att

det ska vara möjligt att pendla med buss in till resecentrum i Nordmaling och sedan resa vidare med tåg.

Figur 22. Kollektivtrafiklinjer och noder (hållplatser) för kollektivtrafik inom Nordmalings kommun.

Det är även angeläget att kunna erbjuda smidig arbetspendling in till kommunens befintliga och framtida arbetsplatser, där det i dagsläget kanske saknas kollektivtrafik. Här är kommunen öppen för kreativa lösningar i dialog med näringslivet, för att tillsammans öka det hållbara resandet.

Noder utanför Nordmalings centralort utgörs av hållplatser längs kollektivtrafiklinjerna, i byar och serviceorter. Fortsatt goda möjligheter att färdas med kollektivtrafik är centralt för att åstadkomma en ökad andel hållbara transporter. För att kollektivtrafiken ska vara attraktiv behöver även hållplatserna vara tillgängliga för oskyddade trafikanter, trygga och trafiksäkra.

Kollektivtrafiken är även viktig för att stärka tillgängligheten till både den offentliga och kommersiella service som finns i de tätorter som pekats ut som serviceorter i utvecklingsinriktningen. Kollektivtrafik nyttjas även för skolskjuts.

Stomlinjenätet trafikerar väg 512 och väg E4. Utöver stomlinjerna finns även matarlinjer som trafikerar de vägar som pekats ut som prioriterade inom kommunen. Kollektivtrafiken består även av beställningstrafik, så kallade ringbilar. Ringbilarna kompletterar matarlinjerna i områden där det inte går regelbunden trafik.

Ställningstaganden noder för kollektivtrafik

- Där det är möjligt bör samordning ske mellan länstrafikens linjer och kommunens skolskjuts.
- För att göra det mer attraktivt att pendla med kollektivtrafik är det viktigt med fortsatt samordning av tidtabeller mellan buss och tåg och för byten mellan olika busslinjer.
- Den fysiska tillgängligheten till kollektivtrafiken ska förbättras med avseende på:
 - Möjligheten att gå och cykla till kommunens hållplatser.
 - Trygga och trafiksäkra hållplatser, i synnerhet för skolbarn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.
 - Möjligheten att parkera cykel, och i vissa fall bil, i anslutning till hållplatser.

3.4.5 Parkering

Tillgången till parkeringsplatser är en av de faktorer som har störst betydelse för val av transportmedel och för resmönstret. Det innebär att det finns stora möjligheter att använda parkering som ett styrmedel i samhällsplaneringen för att främja en hållbar utveckling. Kommunens målsättning är att parkeringspolitiken ska styra mot ett långsiktigt hållbart transportsystem och bidra till vision 2031.

För att främja skolresor och arbetspendling med buss och tåg är det därför viktigt att det finns tillräckligt med cykelparkeringsplatser vid hållplatser, i synnerhet vid resecentrum i centralorten.

Kommunen ser även positivt på att anlägga fler samåknings- och pendlarparkeringar där byte mellan bil eller cykel och kollektivtrafik kan göras. I dagsläget finns en sådan parkering i Håknäs.

Ställningstaganden parkering

- En parkeringspolicy med riktlinjer för parkering och tillhörande parkeringstal ska tas fram.
- Möjligheten att parkera med cykel vid Nordmalings resecentrum ska förbättras.
- Kommunen ska verka för att pendlarparkeringar ordnas i strategiska lägen.

3.4.6 Järnväg

Kommunen korsas i nord-sydlig riktning av Botniabanan som löper mellan Umeå och Sundsvall. Tillsammans med Ådals- och Ostkustbanan mellan Sundsvall och Stockholm bildas en sammanhängande järnväg längs södra och mellersta norrlandskusten som används för både person- och godstransporter. Botniabanan är av nationell betydelse och är utpekad som riksintresse för kommunikationer.

År 2021 invigdes godsterminalen i Rundvik som är ett stickspår från Botniabanan och möjliggör omlastning av gods från väg till järnväg.

Genom kommunen löper även stambanan genom övre Norrland. Stambanan trafikeras främst av godståg och är precis som Botniabanan utpekad som riksintresse för kommunikationer. Banan har inga stationer för persontrafik i Nordmalings kommun.

Ställningstaganden järnväg

- Järnvägstrafiken bör utvecklas genom att underlätta möjligheten att transportera gods på Botniabanan.
- Kommunen ser positivt på en utveckling och utökning av verksamhetsområdet kring godsterminalen i Rundvik.

3.4.7 Hamn och farled

I Rundvik, Nordmaling, Järnäsklubb och Kråken-Tjäruskär finns småbåtshamnar. Det finns en stor potential att utveckla besöksnäringen i skärgården, där småbåtshamnarna har en viktig funktion.

I kommunen finns två farleder som är utpekade som områden av riksintresse för kommunikationer (se även fliken riksintressen). Utöver dessa finns även en farled som används av fartyg som angör industriområdet i Rundvik. Här finns även en djuphamn som sköts av SCA men som används av flera företag i kommunen.

Ställningstaganden hamn och farled

- Kommunen ser positivt på att småbåtshamnarna utvecklas för fler besökare och med fler funktioner än idag. Till hamn hörande funktioner så som servicebyggnad eller servering ska också vara tillåtna.

3.4.8 Flygplats

Under 1990-talet utreddes ett flygplatsläge i Nordmaling kommun. Syftet med utredningen var att undersöka möjligheten att anlägga en ny flygplats som skulle kunna ersätta flygplatserna i Umeå och Örnsköldsvik. Ett strategiskt område redovisades i Översiktsplanen från 1996. Anledningen till att området pekats ut var att det har ett läge med goda möjligheter till samordning med trafik på Botniabanan och väg E4.

Även om det i dagsläget inte är aktuellt att anlägga en flygplats ska området även fortsättningsvis vara ett utredningsområde för en framtida flygplats. Området är glest befolkat vilket innebär att risker för störande omgivningspåverkan kan begränsas något. Området en svår passage som är av riksintresse för rennäringen. Det finns även gravrösen inom området som kan påverkas av en framtida flygplats. Områdets eventuella påverkan på rennäringen, naturmiljö och de gravrösen som finns inom området ska utredas om anläggande av en flygplats blir aktuellt.

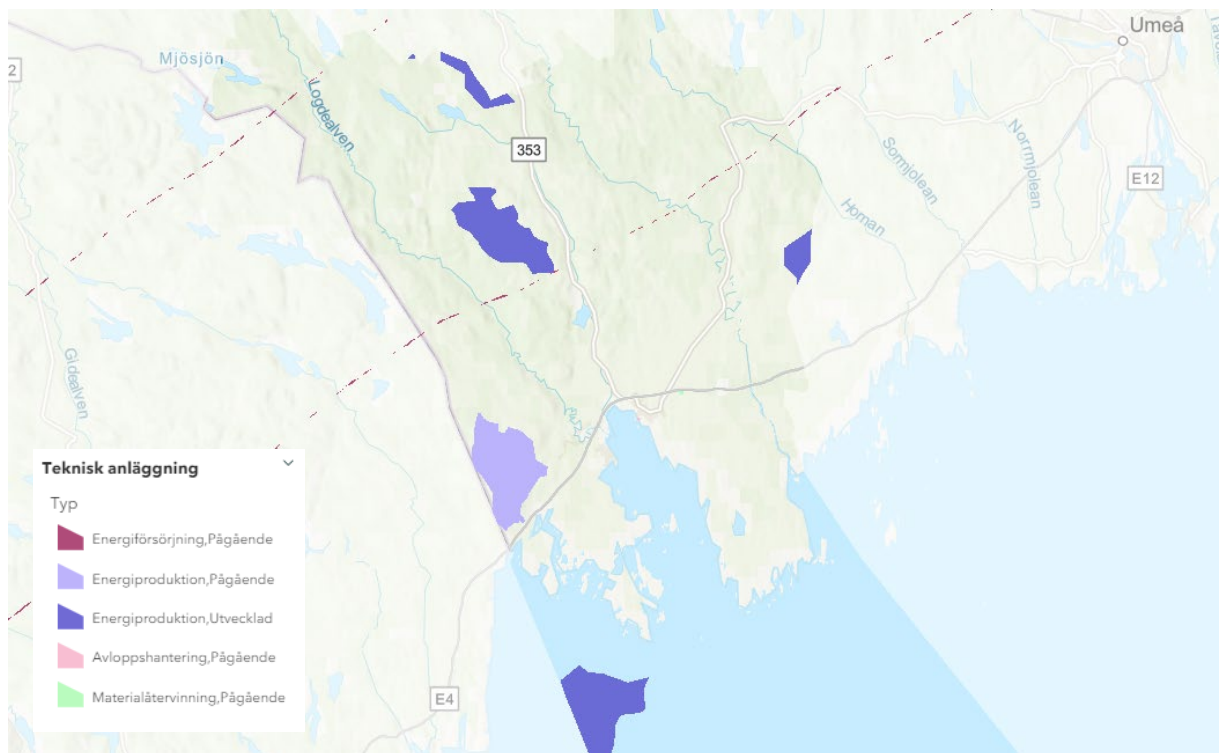
Ställningstaganden flygplats

- Område som tidigare pekats ut som utredningsområde för flygplats ska fortsatt ha markanvändning flygplats.

3.5 Teknisk anläggning

Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation.

Tekniska anläggningar är grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle och ska därför pekats ut med försiktighet. Det är framför allt anläggningar som kräver stora ytor och där användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system som kan pekats ut i översiktsplanen.

Figur 23. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar tekniska anläggningar inom Nordmalings kommun.

3.5.1 Energiplanering

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en plan för tillförsel, distribution och användning av energi. En ny energiplan som ska antas av kommunfullmäktige håller på att tas fram parallellt med översiktsplanarbetet. Energiplanen innehåller en nulägesanalys av energianvändning, distribution och tillförsel i kommunen samt

framtidsutsikter och mål för ett antal fokusområden för att uppnå ett hållbart energisystem. De mål och åtgärder som har bäring mot fysisk planering är inarbetade i översiktsplanens ställningstaganden. Energiplanens vision för eldistribution och elproduktion redovisas nedan:

Eldistribution

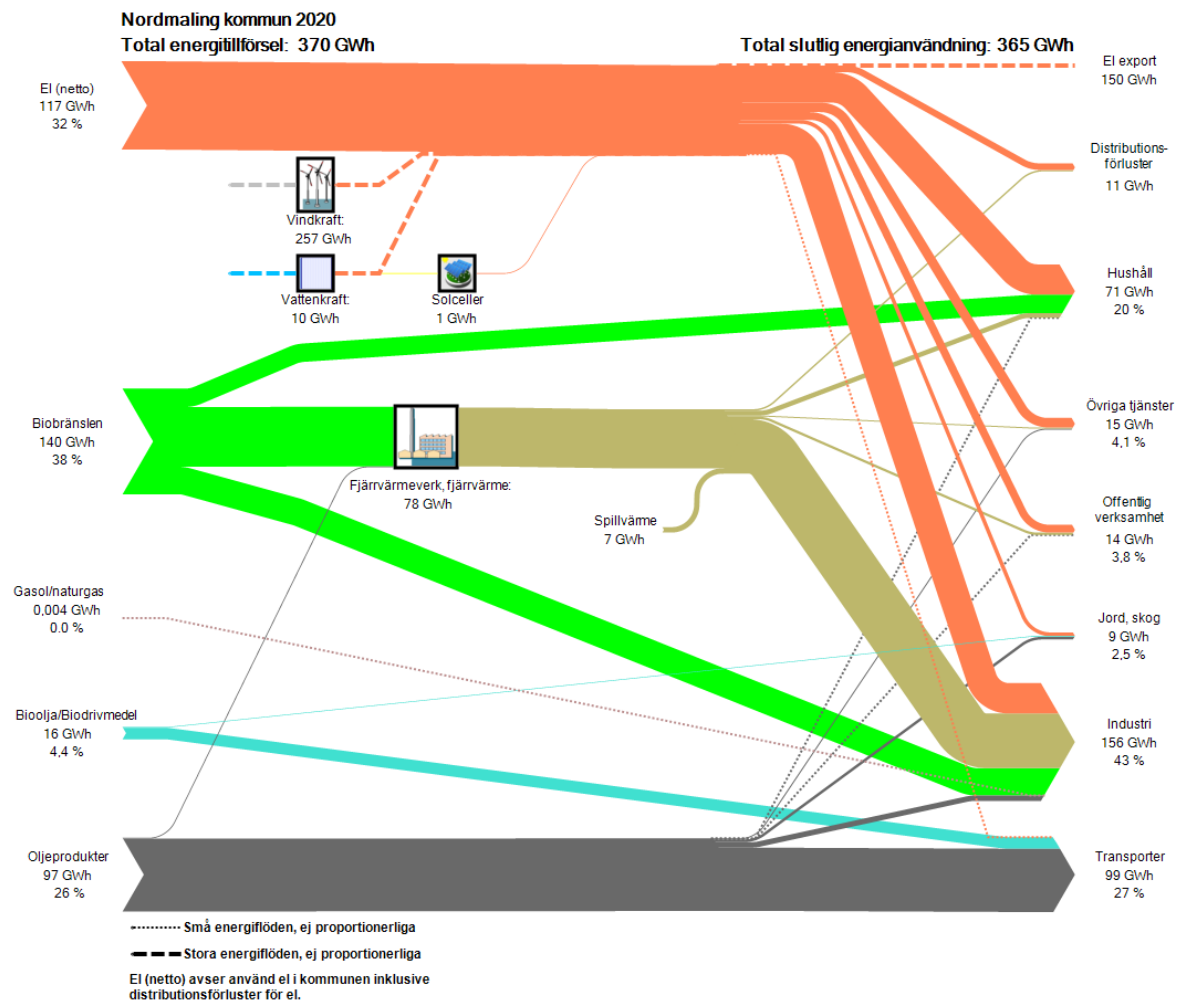
- Kommunen främjar hållbar energidistribution.
- Kommunen främjar energiberedskap och energisystemperspektivet.
- Kommunen verkar för effektivt nätutnyttjande.
- Dialogen mellan kommun och elnätsbolag är i största möjliga mån transparent avseende nyanslutning av större punktlaster och kontinuerlig tillväxt.

Elproduktion

- Kommunen verkar för att underlätta etablering av förnybar storskalig elproduktion.
- Medborgare är engagerade i dialoger om etablering av ny storskalig elproduktion.
- Medborgarna har nödvändig information för att göra medvetna val vid investeringar i egen elproduktion.
- Energi- och klimatbesparande åtgärder genomsyrar kommunens verksamhet som helhet.

3.5.2 Energianvändning och energiförsörjning

Den totala energitillförseln i Nordmalings kommun uppgick år 2020 till 370 GWh. Den sektor med störst energianvändning i kommunen är industrin som står för 43 % (156 Gwh) av den totala energianvändningen.

Figur 24. Energibalans för det geografiska området Nordmalings kommun år 2020. Till vänster i figuren visas den mängd el och de bränslen som används i energianvändningen. Till höger i figuren redovisas energianvändningen per förbrukarkategori inklusive förluster vid energidistribution.

Av den totala energianvändningen i kommunen som geografiskt område utgör elanvändningen 30 % och fjärrvärme 23 %. Totalt utgör förnybara bränslen 74 % av den totala bränslemixen, där den fossila andelen uteslutande utgörs av oljeprodukter.

I Energiplanen uppskattas ökningen av effektbehov från generell tillväxt i kommunen till mellan 8 och 11 % de närmaste 10 åren. Industrietableringar i Rundvik samt en laddstation för främst tyngre fordon kommer öka behovet.

Elnät

Samhället elektrifieras i allt högre grad. Infrastrukturen för säker och tillräcklig elöverföring blir därmed allt viktigare.

I Nordmalings kommun är det Vattenfall Eldistribution som äger elnätet, både vad gäller regionnät och lokalnät. Elnätet fungerar idag väl och nyanslutningar har varit möjliga inom en förhållandevis kort tidshorisont. Elintensiva verksamheter som vill etablera sig och som innebär stora punktlaster kan dock medföra behov av större uppgraderingar av elnätet. Det är därför viktigt att involvera elnätsbolag tidigt i planeringen för att om möjligt ansluta till befintliga transformatorstationer med tillgänglig effekt. Detta bidrar både till en hållbar energidistribution och ett effektivt nätutnyttjande.

En tidig dialog med elnätsbolaget är även viktig för att planera utrymme för transformatorstationer, både för nya och befintliga. Nya industrietableringar i Rundvik kommer till exempel medföra att befintlig transformatorstation behöver byggas ut. I detaljplaner för till exempel industri, där den tekniska anläggningen kompletterar verksamheten, inryms transformatorstationen i respektive användning. Det krävs bygglov för att uppföra, flytta eller väsentligt ändra en transformatorstation. Lovplikten gäller både inom och utanför detaljplanelagt område.

Fjärrvärmenät

Anslutning av bostäder och verksamheter till fjärrvärme där det finns tillgängligt är ytterligare ett sätt att främja hållbar energidistribution. Detta då det är gynnsamt ur ett energisystemperspektiv att elnätet avlastas från elkrävande uppvärmningsalternativ. Dessutom ger uppvärmning med fjärrvärme en bättre energiberedskap då fjärrvärmen, till skillnad från elnätet, inte påverkas i samma utsträckning av åska, snöoväder och stormar. Fjärrvärmenät finns i tätorten och lokalt i Rundvik. Den största delen av fjärrvärmen produceras i fristående värmeverk i centrala Nordmaling och i Rundvik, en mindre del utgörs av spillvärme.

Laddinfrastruktur kan du läsa mer om i avsnittet om transportinfrastruktur.

3.5.3 *Energiproduktion*

Nordmalings kommun är nettoexportör av el vilket innebär att mer el produceras i kommunen än vad som används. Det kraftslag som står för den största elproduktionen är vindkraft, med en produktion som uppgick till 257 GWh för året 2020. Solkraft producerad samma år 1 GWh.

Framtidsutsikterna för elproduktion bedöms som goda och med åtgärder skulle elproduktion från både sol och vind kunna öka. Kommunen vill främja etablering av storskalig förnybar elproduktion.

Solenergi

Solenergi är än så länge en ganska liten energikälla i kommunen, men intresset för solenergi växer och elproduktionen från svenska solkraftanläggningar ökar varje år. Kommunen har som mål att i den fysiska planeringen underlätta för solenergianläggningar genom att till exempel optimera bebyggelsen för att ta vara på solenergin och planera för verksamhets- och industriområden som även är lämpliga för större solenergianläggningar.

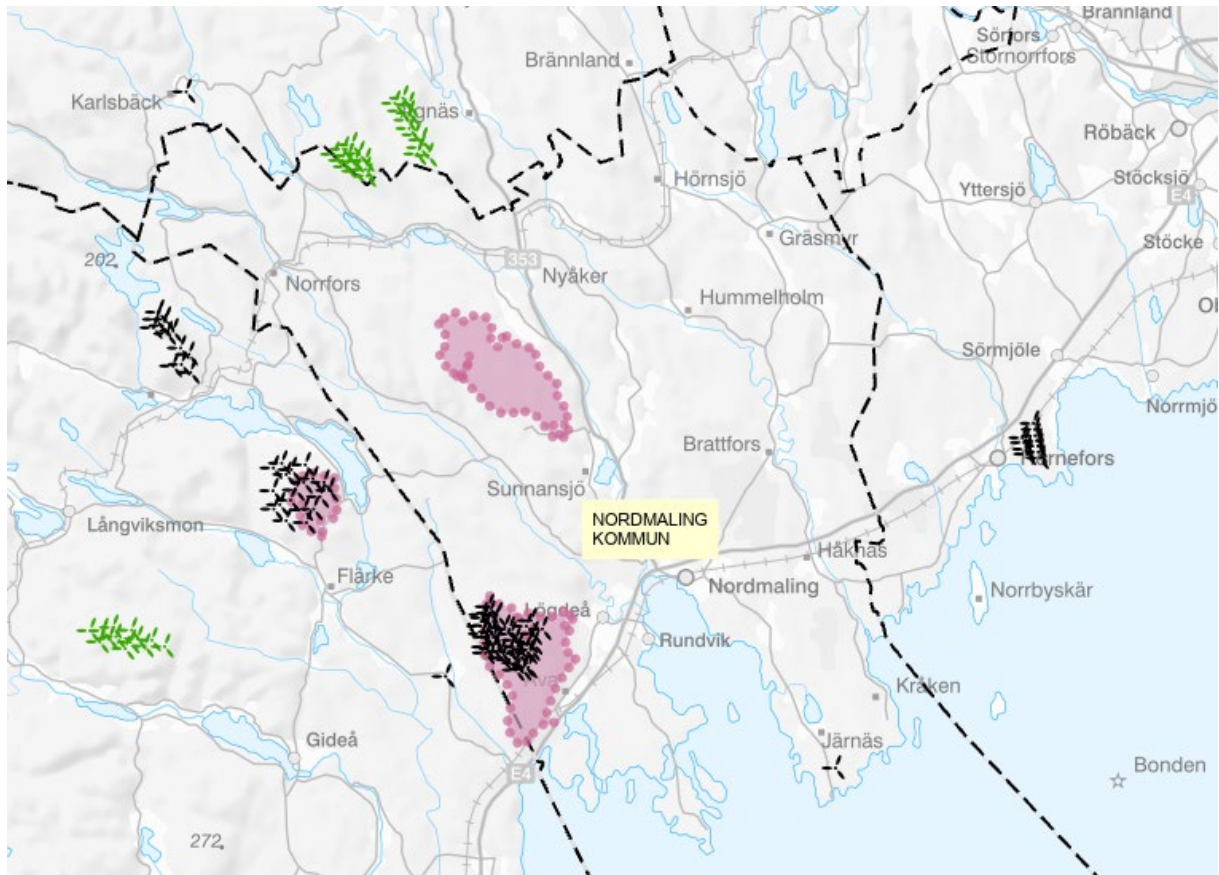
Solfångare och solcellspaneler kräver i vissa fall bygglov på byggnader inom detaljplanerat område. Utanför detaljplan krävs det normalt inte bygglov för solenergianläggningar på byggnader. Det kan dock finnas en utökad lovplikt i områdesbestämmelser. Fristående solenergianläggningar kan i vissa fall kräva bygglov.

Vindkraft

I Nordmalings kommun finns två områden som pekats ut som riksintressen för vindbruk. De sammanfaller i stort med de två största områdena för vindbruk som pekats ut i TÖP till gällande översiktsplan (Tillägg till Översiktsplan, Vindkraft i Umeåregionen, antagen 2010).

Inom området vid kommunens västra gräns finns redan idag en vindkraftspark, Gabrielsberget med 40 vindkraftverk. Det nordligare riksintresseområdet överlappar till stor del riksintresse för rennäringen. Se även under fliken Riksintresse för energiproduktion.

Utöver Gabrielsberget finns ett vindkraftsverk vid Järnäsklubb.

Figur 25. Karta från Vindbrukskollen. Rosa områden är riksintresse för vindbruk, svarta verk är uppförda och gröna är beviljade.

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram förslag på var nya områden för havsbaserad vindkraft kan förläggas, varav ett område (B118) ligger på båda sidor av gränsen mellan Örnsköldsvik och Nordmalings kommun. Detta område ligger längre ut i havsområdet än befintligt utpekat område i tematisk översiktsplan (TÖP) för Vindkraft (se även mer under fliken Havet och skärgården). Förslag till ändrade havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet ställs ut på samråd under hösten 2023.

Gällande TÖP för vindkraft antogs år 2010. Sedan tillägget togs fram har riksintresseanspråken för vindkraft ändrats. Till följd av teknikutveckling har även förutsättningarna för vindkraft ändrats och till viss del Försvarmaktens syn på

vindkraftsetableringar. Kommunen är positiv till etablering av vindkraftverk både på land och till havs, men behöver uppdaterade planeringsunderlag för att kunna peka ut lämpliga platser för framtida vindkraft där även kumulativa effekter över kommungräns framgår, särskilt på landskapsbild, fågelfauna och rennäring. Nordmalings kommun är i uppstartsfas för att tillsammans med grannkommuner och regionen undersöka och peka ut nya områden för land- och havsbaserad vindkraft.

Ställningstaganden energiproduktion och försörjning

- Nytt tillägg till översiktsplanen för vindkraft ska tas fram gemensamt med kommunerna i Umeåregionen
- Tidigare tillståndsprövningar ska vara vägledande vid revidering av tillägget för vindkraft och för framtida bedömningar av områdets fortsatta lämplighet för vindkraft.
- Byggnad av vindkraft ska ske med hänsyn till rennäringens intressen.
- Vindkraftverk ska uppföras på ett sådant avstånd från kraftledningar så att de inte riskerar att falla över kraftledningar vid haveri.
- Elnätsbolag ska involveras tidigt i planprocessen för information om större punktlaster och förväntad tillväxt.
- Möjligheten att nyttja fjärrvärme och fjärrkyla ska beaktas tidigt i den fysiska planeringen.
- Kommunen ska ställa sig positiv till etablering av solenergianläggningar
- Bestämmelser i detaljplan som hindrar nyttjandet av solenergi ska om möjligt undvikas.
- Möjligheten att optimera bebyggelse för solenergi ska beaktas i tidigt skede.

3.5.4 Vattenförsörjning

I Nordmalings kommun finns nio vattenskyddsområden för dricks- och grundvattentäcker. För varje vattenskyddsområde finns föreskrifter som reglerar vilken typ av verksamheter som är

tillåtna inom området och hur de får bedrivas, hur farliga ämnen ska hanteras eller hur avlopps- och spillvatten ska hanteras.

Kommunala vattenverk och anläggningar finns i Nordmaling-Floxen, Brattsbacka, Gräsmyr, Norrfors och Nyåker. Vattnet i de kommunala vattenanläggningarna tas från grundvatten och försörjer cirka 74 % av kommunens befolkning. Nordmaling-Floxens vattenverk är kommunens största och står för 90 % av vattenproduktionen. Kommunen äger inte marken kring vattenverket, vilket vore önskvärt ur skyddssynpunkt. De kommunala vattenverken försörjer både kunder som ingår i verksamhetsområdet och de som är anslutna till vattenledningsnätet via avtal, så kallade avtalskunder.

Kommunen saknar i dagsläget en reservvattentäkt för dricksvatten.

I kommunen finns även enskilda brunnar och gemensamhetsanläggningar för vatten. Vid anläggning av nya enskilda brunnar eller gemensamma anläggningar är det viktigt att de anläggs så att negativ påverkan på vattnets ekologiska och kvantitativa status kan undvikas.

Översiktsplanen föreslår inga åtgärder som bedöms påverka dricks- och grundvattentäkterna i kommunen. Försörjningskapaciteten vad gäller dricksvatten i Nordmalings kommun är god. Samtliga dricksvattentäkter som nyttjas bedöms ha god kvantitativ och kemisk status. Anslutning av fler hushåll till kommunalt vatten bedöms inte äventyra kvantitativ status på grundvattenförekomster. Det är dock viktigt att tillsyn av vattenskyddsområden sker kontinuerligt för att säkerställa att föreskrifterna följs.

Klimatförändringar och ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion kan påverka dricksvattenförekomster både kvalitativt och kvantitativt. Det är därför viktigt att kommunen följer utvecklingen noggrant och vidtar åtgärder om det finns risk för föroreningar av dricks- och grundvattentäkter.

Länsstyrelsen i Västerbotten har i den regionala planen för dricksvattenförsörjningen pekat ut viktiga grund- och ytvattenresurser i länet. I Nordmalings kommun har Hörnån,

Lögdeälvsåsen nedan Norrfors, Umeälvsåsen ovan Bjännberg och älv- och svallsediment i Nordmalingsområdet pekats ut som viktiga vattenresurser. I den regionala planen konstateras att det förmodligen inte kommer att råda någon kvantitativ brist på dricksvatten i en nära framtid, det är snarare bristen på investeringar i tekniska anläggningar för att tillgodogöra vattenresursen som kan hindra utvecklingen. I sammanhanget är det också viktigt med ett kommunalt samverkansarbete vad gäller fysisk planering, beredskapsplanering och tillståndsprovning, inte minst på grund av vattenresursernas faktiska utbredning över kommungränser.

Vattenledningsnätet i kommunen består till största del av ledningar som är äldre än 50 år och förnyelsebehovet är stort. VA-bolaget arbetar med att ta fram en förnyelseplan för befintligt ledningsnät. En grov uppskattning av behovet av årlig förnyelse uppgår till cirka 10 miljoner kronor de närmaste 30 åren. Arbetet med att ta fram en vattentjänstplan, pågår parallellt med översiktsplanens framtagande.

Ställningstaganden vattenförsörjning

- Vattenuttag ska ske på ett långsiktigt hållbart sätt.
- Enskilda avlopp ska anläggas så att negativ påverkan på grund- och dricksvattentäckers ekologiska och kvantitativa status kan undvikas.
- Skyddsföreskrifter för vattenskyddsområden ska ses över och vid behov aktualiseras så att tillräckligt skydd av vattenförekomster kan uppnås i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.
- Kommunen ska verka för att köpa in mark inom primär skyddszon för Nordmaling-Floxens vattenverk
- Utredning av reservvattentäkt för dricksvatten ska genomföras.
- VA-bolaget ska involveras i tidigt skede i kommunens fysiska planering.
- En VA-policy med ställningstaganden och strategiska vägval för kommunens VA-försörjning ska tas fram.

3.5.5 *Avloppshantering*

Inom kommunen finns kommunala avloppsanläggningar med reningsverk i Nordmaling, Rundvik, Håknäs, Gräsmyr, Nyåker Brattsbacka och Norrfors. Avloppsvattnet behandlas i reningsverken och slammet transporteras till Dåva avfallsanläggning i Umeå kommun för vidare behandling. Kapaciteten i de kommunala avloppsanläggningarna och reningsverken bedöms som god. Det är möjligt att ansluta fler hushåll utan att omfattande utbyggnad av ledningsnät eller reningsverk är nödvändig. Dock krävs, liksom för vattenledningsnätet, reinvesteringar i befintligt nät. För spillvattennätet styrs förnyelsebehovet i första hand av målsättningen att minska mängden tillskottsvatten.

I kommunen finns även ett flertal enskilda och mindre gemensamma avloppsanläggningar. Miljökontoret handlägger ärenden om nya avloppsanläggningar och har tillsyn på befintliga anläggningar.

Vid etablering av sammanhängande bebyggelse i kustnära läge bör spillvattenhantering ske på ett långsiktigt hållbart sätt utifrån läckage av näringsämnen från avloppsanläggningar till vattenmiljöer. Kustområden i Nordmaling består av många grunda vikar och skärgårdsmiljöer varav flera har en låg vattenomsättning. Landhöjningen bidrar till att vikarna uppgrundas över tid. Den låga vattenomsättningen och utsläpp kan på sikt leda till övergödning och syrebrist. Gemensamma avloppsanläggningar med kemikalisk fällning samt effektiv efterpolering och utlopp i djupvatten bör eftersträvas för att minimera diffusnäringsläckage som kan öka syrebelastning i strandnära zoner.

3.5.6 *Dagvatten*

Dagvatten är tillfälligt vatten, ofta regn eller smältvatten som rinner av från markytor så som gator, tak och andra hårdgjorda ytor. Dagvatten kan ställa till problem i form av översvämningar efter att det regnat eller dra med sig föroreningar, men dagvatten kan också vara en resurs i samhällsplaneringen. Om dagvattnet planeras för och används som resurs i den fysiska planeringen kan det minska risk för vattenskador på byggnader, minska föroreningstransport till känsliga recipienter och ge mer attraktiva boendemiljöer.

Dagvatten i tätorten Nordmaling hanteras idag främst genom avledning i ledningsnät, men även med hjälp av öppna diken och infiltrationsstråk. Det mesta av vattnet leds till havet, Nordmalingsfjärden, och ett flertal bäckar står för en stor del av Nordmalings och Rundviks avvattning. Bebyggelseutvecklingen har medfört att dagvatten vid extrema regn samlas vid lågpunkter i landskapet utan att ha någonstans att ta vägen, med översvämningar som följd. Inloppspunkter till ledningsnätet och bäckarna är känsliga punkter. Om inloppspunkterna sätts igen finns risk för översvämningar. Se även beskrivningar och ställningstaganden under fliken om översvämningsrisker.

För att uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering behöver kommunen ta fram en dagvattenstrategi. Strategin bör innehålla en analys av befintlig dagvattensituation, åtgärder och riktlinjer som ska följas i kommunens fysiska planering.

Ställningstaganden avloppshantering och dagvatten

- En dagvattenstrategi med syfte att uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering ska tas fram.
- Inom tätorterna Nordmaling och Rundvik ska utgångspunkten vara att dagvatten omhändertas lokalt så att negativ påverkan på ytvattenförekomster kan undvikas.
- Enskilda avlopp ska inventeras.
- Vid exploatering inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp ska ny bebyggelse anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätverket där det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.
- Vid exploatering utanför orter med kommunalt vatten- och avloppsanläggningar ska anslutning till befintliga och anläggning av nya gemensamma avloppslösningar eftersträvas.
- Enskilda avlopp ska anläggas så att negativ påverkan på vattenförekomster kan undvikas.
- I samband med exploatering och planering i LIS-områden bör VA-utredningar ingå som en del av beslutsunderlaget.

3.5.7 IT och telekommunikation

En väl utbyggd IT-infrastruktur är viktig för utvecklingen av ett hållbart samhälle. Inte minst i glesbygd och på mindre befolkade platser är tillgången till elektronisk kommunikation via bredband en avgörande faktor, dels för företagande och sysselsättning, dels för en fungerande samhällsservice och för att människor ska ges möjlighet att leva i landsbygdsområden.

Enligt post- och telestyrelsens mobiltäcknings- och bredbandskartläggning från år 2022 var hushållens tillgång till fiber i Västerbottens län 84 % totalt och 65 % utanför tätort och småort. Västerbottens län har tilldelats medel för fortsatta utbyggnad av bredbandsnät på landsbygden där det inte är möjligt att bygga på kommersiella grunder. Projektet ska vara klart i december 2025.

Ställningstaganden IT och telekommunikation

- Det mobila telenätet i kommunen bör byggas ut för att förbättra täckningen i kommunens landsbygdsområden.
- Fortsatt utbyggnad av bredbandsnätet ska genomföras för att förbättra tillgången i kommunens landsbygdsområden.

3.5.8 Materialåtervinning

Nordmalings kommun har ett samarbete om avfallsfrågor med Region Västerbotten samt övriga kommuner i Västerbottens län. Umeåregionen har tillsammans tagit fram en avfallsplan, *Resurshushållning för ett cirkulärt samhälle (2020)*, som innehåller mål och åtgärder för att minska avfallsmängderna, öka återvinningen och minska miljöpåverkan från avfallet.

Avfallshanteringen är en del av den grundläggande infrastrukturen i byggandet av det hållbara samhället. Det är därför viktigt att planera för åtgärder som förebygger avfall och att det finns förutsättningar att hantera det avfall som uppstår på ett hållbart sätt. Utgångspunkten bör vara att produkter kan återbrukas och delas i närmiljön och att avfall ska kunna samlas in och transporteras bort på ett effektivt sätt. Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg för att nå avfallsplanens mål om förebyggande och återvinning av avfall.

Från och med 1 januari 2024 får kommunerna i ansvar att, utöver restavfall, matavfall och returpapper, även samla in hushållens avfall från förpackningar. Detta utvidgas ytterligare från 1 januari 2027, då kommunerna ska ordna fastighetsnära insamling av förpackningar både från hushåll och verksamheter som önskar kommunal insamling.

Återvinningscentral finns idag i Nordmalings centralort inom område som i översiktsplanen har användningen verksamhet och industrier.

Ställningstaganden materialåtervinning

- Det övergripande målet för avfallshanteringen är att förebygga att avfall uppstår och att det ska återanvändas, material- eller energiåtervinnas eller deponeras.
- Vid detaljplanering och nybyggnation ska säkerställas att avfallshanteringen blir effektiv, och anpassad till kommunens insamlingssystem.
- Avfallsinsamlingsplatser ska vara fastighets- eller kvartersnära med god tillgänglighet och attraktiv design. Insamlingsplatser ska vara placerade där människor naturligt passerar förbi.

3.6 Areell näring

I areell näring ingår områden för jordbruk, skogsbruk, rennäring, vattenbruk och yrkesfiske.

Stora delar av kommunens yta består av områden där det bedrivs areella näringar i form av jord- och skogsbruk. Stora delar av kommunens yta fungerar även som betesmarker för renar under olika delar av året.

I anslutning till Öreälven och Lögdeälven finns områden med höga naturvärden som används för jordbruk, skogsbruk och rennäring. Kommunen föreslår att de även i framtiden ska kunna användas och utvecklas för de ändamålen.

3.6.1 Jordbruk

Enligt 3 kap. § 4 miljöbalken är jordbruk av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om det tillgodoser väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Ett väsentlig samhällsintresse kan vara att tillgodose bostadsförsörjningsbehovet, att skapa en närhet mellan bostäder, kollektivtrafik och arbetsplatser som bidrar till hållbart resande och en

god stadsmiljö, att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem och att säkerställa viktiga rekreationsintressen. Det väsentliga samhällsintresset ska utvecklingen bidra med platsspecifika värden.

Aktivt brukad jordbruksmark bidrar till en långsiktigt hållbar livsmedelsförsörjning och till att skapa arbetstillfällen i landsbygdsområden. Att marken brukas och odlingslandskapet hålls öppet innebär också att en del av kommunens historiska utveckling fortsatt kan läsas i landskapet. Jordbrukslandskapet är även viktigt för att upprätthålla ett flertal ekosystemtjänster som exempelvis livsmedel eller möjligheter till rekreation och friluftsliv. Klimatförändringar med varmare klimat leder till längre växtsäsonger och bättre avkastning från marken. Klimatförändringarna innebär också att marken kan bli intressant för odling av grödor som inte odlas idag och som exempelvis kan användas för framställning av fossilfria bränslen eller vegetabiliskt protein.

Bebyggelseutveckling i kommunen ska ske genom komplettering av redan sammanhållen bebyggelse i kommunens tätorter och småorter. Jordbruksmark ska enbart ianspråkta i undantagsfall. En del av jordbruksmarken i kommunen återfinns i anslutning till Öreälven och Lögdeälven och inom mark med användningen natur i översiktsplanen.

Ställningstaganden jordbruk

- Exploatering som riskerar att fragmentera eller skapa barriärer inom områden aktivt brukad jordbruksmark ska inte tillåtas.
- Vid åtgärder som riskerar att påverka jordbruksmark ska samråd ske i tidigt skede med berörda myndigheter och sakägare.
- Exploatering av ny bebyggelse får inte leda till att större eller sammanhängande arealer av jordbruksmark tas i anspråk och att ett rationellt jordbruk försvåras genom fragmentering av jordbruksmark.
- Kommunen ska verka för ökat brukande av jordbruksmark, och om möjligt därigenom verka för ökad livsmedelsförsörjning. I synnerhet på kommunalägd jordbruksmark.

3.6.2 Skogsbruk

Skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap. § 4 miljöbalken. Det innebär att skogsmark av betydelse för skogsnäringen så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva ett rationellt skogsbruk.

Landskapet i Nordmalings kommun domineras av tall- och granskog i större sammanhängande skogsområden. Skogen fyller flera viktiga funktioner och bidrar till att skapa flera typer av ekosystemtjänster. Träden lagrar koldioxid och agerar på så sätt som en kolsänka. Trädens rötter kan även binda vatten, minska erosion och göra marken mottaglig att ta emot vatten vilket kan skydda mot översvämningar. Ur skogsbrukets perspektiv är dock kanske den viktigaste ekosystemtjänsten skogen som råvara då den används i trä- och massaindustri och till framställning av biobränslen.

Ställningstaganden Skogsbruk

- Kompletterande bebyggelse i anslutning till sammanhållen bebyggelse och inom befintliga by- eller bebyggelsestrukturer i skogsområden kan tillåtas.
- För att säkerställa säker dricksvattentillgång för Nordmaling bör skogsbruk undvikas inom vattenskyddsområden.
- I områden utpekade för vindkraft kommer det att prioriteras framför pågående skogsbruk.
- Kommunen vill behålla befintliga natur- och friluftsvärden längs Lögdeälven och Öreälven samt deras biflöden med en 50 meter buffertzoon där hyggesfritt skogsbruk uppmuntras för att minska skogsbrukets påverkan på mark, vatten och arter.
- Kommunen ska verka för plockhyggen framför kalhyggen för att främja och bevara naturvärden.
- Exploatering som riskerar att fragmentera eller skapa barriärer inom områden för rennäring, aktivt brukad jordbruksmark och område för skogsbruk ska inte tillåtas.
- Nordmalings kommun ska ta fram en aktuell skogsbruksplan.

3.6.3 Rennäring

I kommunens norra delar har samebyarna Ubmeje tjeälddie, Vapsten och Vilhelmina delar av sina höst- och vinterbetesmarker. För att värna möjligheterna att bedriva rennäring har kärnområden och flyttleder som är viktiga för rennäringen pekats ut som riksintressen som skyddas i enlighet med 3 kap. § 5 miljöbalken. Läs mer om riksintresset för rennäringen under fliken *Riksintressen, LIS och andra värden*.

Utöver betesområden och flyttleder finns även svåra passager som pekats ut som strategiskt viktiga platser för att renarna ska kunna röra sig fritt i landskapet och som också utgör

riksintressen. Under vinterperioden är dock rennäringen beroende av större delen av kommunens yta för att tillgodose behoven av vinterbete.

Mänsklig aktivitet och anläggningar som exempelvis vattenkraftsutbyggnad, mineralutvinning och transportinfrastruktur har under lång tid påverkat förutsättningarna att bedriva rennäring. På senare tid har även vindkraftens påverkan på rennäringen uppmärksammats.

Även klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för rennäringens bedrivande i framtiden. Fler dagar under vintern då temperaturen skiftar mellan minusgrader och plusgrader, så kallade nollgenomgångar, innebär att det bildas is och skare vilket försvårar bete. Det leder till att renarna kan bli tvungna att söka sig till nya områden och att utfodring kan behöva ske i större utsträckning än idag. Varmare klimat innebär också att isförhållanden på sjöar och vattendrag längs renarnas flyttleder påverkas vilket försvårar deras rörelser i landskapet. Det mildare klimatet gör att renarna kanske inte i samma utsträckning som idag kommer att söka sig ner till kusten för vinterbete. Det är viktigt att kommunen följer utvecklingen genom dialog med samebyarna för att kunna upptäcka om och hur rennäringens markanspråk kan komma att förändras i framtiden.

Från år 2022 finns en lag med syfte att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället. Lagen innebär bland annat att Sametinget ska konsulteras i ett ärende som företrädare för det samiska folket. Om ärendet kan få särskild betydelse för en sameby ska även samebyn konsulteras. Läs mer om lagen här [Lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket.](#)

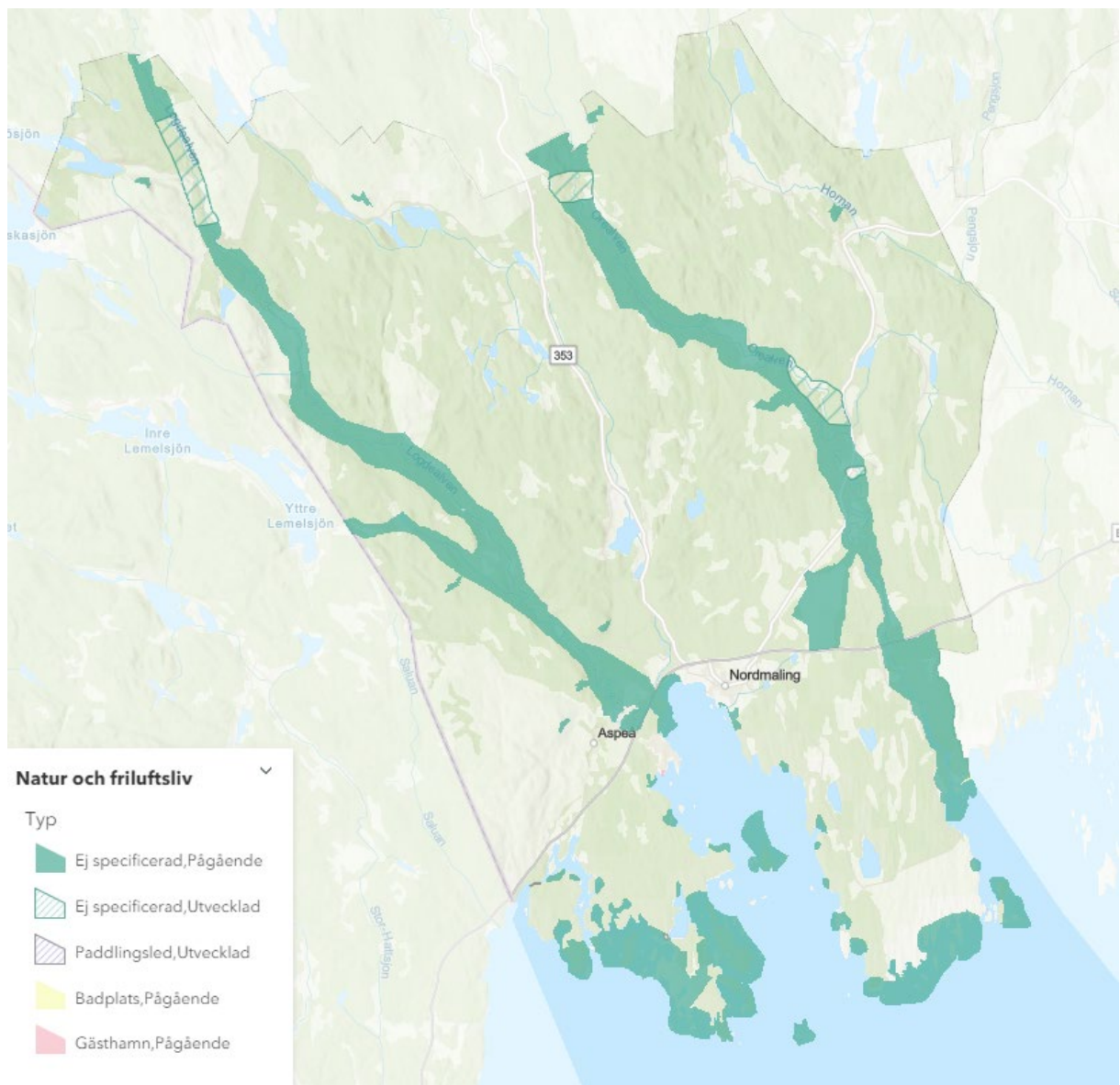
Ställningstaganden Rennäring

- Fragmentering av sammanhängande betesområden och flyttleder som är viktiga för rennäringens bedrivande ska undvikas.
- Vid exploatering eller åtgärder som riskerar att påverka rennäringen ska samråd ske i tidigt skede med berörda samebyar.
- Särskilt känsliga områden för rennäringen ska pekas ut i dialog med berörda samebyar. Åtgärder som berör renskötsel och samiska näringar ska föregås av tidig dialog.
- Kommunen ska arbeta för förbättrad dialog med samebyarna.

3.7 Natur- och friluftsliv

Natur och friluftsliv innefattar större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet.

Figur 26. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar natur- och friluftslivsområden inom Nordmalings kommun.

I mark- och vattenanvändningskartan redovisas sammanhängande natur- och friluftslivsområden. I dessa områden är natur och friluftsliv det överordnade intresset och den ledande inriktning för den framtida utvecklingen. Annan typ av utveckling, som bostäder eller verksamheter kan finnas i dessa områden, men utveckling ska samverka med och ske med stor hänsyn till natur- och friluftslivsvärden.

Områdena för natur och friluftsliv omfattar riksintresse för naturvärden, friluftslivet, rennäringsområdet, kulturmiljövärden och Natura 2000. Det finns även ett flertal naturreservat, värdekärnor och särskilt skyddsvärda havsvikar inom områdena. Områdena för natur och friluftsliv omfattas också av värdefulla naturområden i kustnära strandzonen på fastlandet, öarna längs kusten samt grunda strandnära fjärdar. Områdena identifierades i en inventering som utfördes år 2006–2007.

Kommunen har i den fysiska planeringen en viktig roll när det gäller att ta hänsyn till naturvärden, värna det öppna landskapet, bevara värdefulla naturområden, grönstråk, våtmarker, småvatten och kustområden. Inom kommunen finns många områden som berörs av olika typer av naturskydd. Läs mer om skyddad natur och naturreservat under fliken Riksintressen och andra värden. Under fliken går det också att läsa om bland annat grön infrastruktur.

Natur- och friluftsområdena som pekas ut i översiktsplanen ska nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt som inte leder till påtaglig skada på natur- och kulturvärden och livsvillkor för djur och växter. Vid exploatering i eller i anslutning till värdefulla områden och målpunkter ska påverkan på möjligheterna att utöva friluftsliv bedömas och vid behov kompensatoriska åtgärder genomförs. Det ska vara möjligt att genomföra åtgärder som tillgängliggör områden för friluftslivet och besöksnäringen. Exempelvis ska grillplatser, väderskydd, raststugor, vandringsstigar och anläggningar för tillfällig vistelse och övernattningskunna anläggas om det bedöms som lämpligt efter prövning enligt plan- och bygglagen och miljöbalken. Kommunens viljeinriktning är att det även ska ske satsningar på besöksnäringen och annan turistknuten verksamhet i områdena. För att ge kommuninvånarna och besökare möjligheter

till ett tillgängligt friluftsliv ska satsningar på naturupplevelser och friluftslivet göras genom att värna och stärka badplatser samt vandrings- och cykelleder i kommunen.

Inom områdena för natur och friluftsliv finns bybildningar och spridd bebyggelse i form av bostads- och fritidshus. Ny bebyggelse inom befintlig bebyggelsestruktur är möjlig. Stor hänsyn ska tas till natur-, friluftsliv- eller kulturvärden och riksintressen.

Ställningstaganden Natur- och friluftsliv

- Natur- och friluftsområdena ska nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt som inte leder till påtaglig skada på natur- och kulturvärden och livsvillkor för djur och växter.
- Vid eventuell exploatering i eller i anslutning till natur- och friluftslivsområden ska det föregås av bedömning av påverkan på natur- och friluftsvärden och behov av eventuella kompensationsåtgärder genomföras.
- Kommunen ska i samarbete med andra aktörer aktivt verka för att utveckla befintliga och nya friluftsområden samt vandrings-, kanot- och cykelleder för friluftsliv.

3.7.1 Ekosystemtjänster

Områdena för natur och friluftsliv som redovisas i översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta är viktiga för att naturens ekosystem ska kunna fortsätta att producera ekosystemtjänster som vi människor är beroende av. Ett flertal av de områden som redovisas utgör miljöer i vilka ekosystemen bidrar till att producera livsmedel och råvaror, där träd och växtlighet binder kol och vatten, där naturen erbjuder möjlighet till upplevelser och rekreation och där kommunens kulturarv och den historiska utvecklingen synliggörs i landskapet. Hur vi använder mark och vatten, planerar och bygger är centralt för naturens förmåga att leverera ekosystemtjänster. När kommunen avväger mellan olika intressen i planeringen behöver de aktuella ekosystemtjänsterna vara kända. Det är också möjligt att skapa nya ekosystemtjänster när vi bygger och förvaltar, framför allt i områden där det råder brist på ekosystemtjänster. Kommunen ska alltid i planeringen ta hänsyn till ekosystemtjänster, både vad det gäller befintliga och möjligheten att tillskapa nya.

Olika kategorier av ekosystemtjänster:

Producerande

Ekosystemens förmåga att producera livsmedel, material eller energi. Jordbruk, skogsbruk, och dricksvatten är viktiga producerade ekosystemtjänster i Nordmaling. Även fisk och svamp är exempel på producerande ekosystemtjänster.

Reglerande

De processer i ekosystemen som exempelvis renar luft och reglerar övergödning och giftiga ämnen. Trädens förmåga att lagra kol, våtmarkers möjlighet att magasinera vatten och fisk och växters funktion för att reglera övergödning är exempel på reglerande ekosystemtjänster.

Kulturella

Ekosystemens förmåga att skapa upplevelsevärden och estetiska värden som är viktiga för människors hälsa och välbefinnande. Promenader i skog och mark, att njuta av en vacker utsikt, en paddlingstur i naturskön miljö eller ett besöksmål i form av ett fiskeläge är exempel på kulturella ekosystemtjänster.

Stödjande

De processer som skapar förutsättningar för alla de andra ekosystemtjänsterna. Fotosyntes, tillhandhållande av habitat och upprätthållande av näringsvävarnas dynamik är exempel på stödjande ekosystemtjänster.

Vid påverkan på naturmiljön i samband med exploatering bör skadelindningshärskan tillämpas. Den innebär att skador på naturvärden och ekosystemtjänster i första hand ska undvikas och i andra hand mildras. Om inte detta lyckas kan kompensationsåtgärder göras. Det kan exempelvis ske genom skötselåtgärder, restaurering av skadade miljöer, skapande av nya livsmiljöer eller genom att långsiktigt skydda naturområden som tidigare saknat skydd. Förlusten av ett rekreativt grönt stråk i ett område kan exempelvis kompenseras genom anläggande av ett nytt stråk i närheten. Kompensering kan också ske genom skapande av en annan ekosystemtjänst inom detaljplaneområdet om det har identifierats som en brist i

området. Skadelindringshierarkin är ej lagstadgad utan och sluts i avtal mellan kommun och exploatör.

Ställningstaganden Ekosystemtjänster

- Kommunen ska i den fysiska planeringen ta hänsyn till ekosystemtjänster och använda sig av skadelindringshierarkin.
- Vid exploatering av naturmark ska naturbaserade lösningar användas för att utveckla och nyttja ekosystemtjänster.

3.7.2 Älvarna och kusten

Översiktsplanens intentioner är att utveckla älvarna och kusten med fler besöksmål för friluftslivet och att de värden som finns i naturområdena och i kulturhistoriskt viktiga miljöerna samtidigt stärks. För att älvarna och kusten ska kunna utvecklas måste de vara tillgängliga för besökare. Det ska vara lätt att ta sig till och från kusten samt älvarna.

Öreälven och Lögdeälven är outbyggda meandrande skogsälvar som sträcker sig genom hela kommunen, från inlandet ner till kusten. Båda älvarna är riksintressen för natur och friluftsliv, och älvarna med dess biflöden är skyddade enligt bestämmelserna för Natura 2000-områden. I anslutning till älvarna finns också ett antal naturreservat. Älvarna erbjuder möjlighet till naturupplevelser i tysta och orörda miljöer och aktiviteter som exempelvis vandring, hästridning, fiske och paddling. Älvarna är mycket värdefulla och ska skyddas och användas på ett sådant sätt att negativ påverkan på natur- och landskapsvärden kan undvikas. Tillkommande anläggningar kopplat till friluftsliv inom riksintressena ska utformas med stor hänsyn till naturvärdena på platsen. Det är viktigt att belysa att en ökad tillgänglighet för friluftslivet kan orsaka ökat slitage och negativt påverka naturvärden.

Det finns stor potential för besöksnäringen och friluftslivet längs med älvarna.

Vandringslederna Öreälvsleden och Lögdeälvsleden är i behov av att underhållas mer kontinuerligt och skyltas på ett tydligare sätt. Fler bänkar och rastplatser behöver även

tillkomma för att skapa ett tillgängligare friluftsliv. Det finns också en stor potential att koppla samman vandringslederna Öreälvsleden och Lögdeälvsleden med varandra för att skapa en sammanhängande led. På sikt är intentionen att det också ska vara möjligt att cykla längs älvarna. Kommunen ska i samarbete med andra aktörer aktivt verka för att utveckla både befintliga och nya vandrings- och cykelleder för friluftsliv.

Ett stort intresse för fritidsfiske i kombination med goda förutsättningar i Nordmalings kommun gör att det finns en stor utvecklingspotential för besöksnäring med koppling till fritidsfiske. Kommunen ska därför fortsatt verka för en utveckling av fritidsfisket längs älvarna, kusten samt övriga vattendrag, och stötta aktörer kopplat till fisketurismen.

Längs med älvarna finns tre prioriterade områden för utveckling av friluftslivet och besöksnäringen som har särskilt höga friluftsvärden. Områdena finns markerade på kartan.

- Området kring Norrfors-Fällfors vid Lögdeälven
- Området anslutning till Tallbergsbroarna vid Öreälven
- Området kring Torrböle vid Öreälven

De prioriterade områdena ska genom att utvecklas som friluftsliv- och besöksområden bidra till att stärka tillgången på friluftsliv i kommunen och regionen. Inom de prioriterade utvecklingsområdena kan det exempelvis tillkomma ställplatser för husbilar, övernattningsstugor och campingplatser för det rörliga friluftslivet. Utvecklingen av områdena ska ske med hänsyn till riksintressen samt till natur- och kulturvärden.

Leduån och Hörnån är två vattendrag i kommunen som har höga natur- och kulturvärden. Leduåns mynningsområde utgör värdefulla lek- och uppväxtmiljöer för fisk och dess naturmiljö ska bevaras och åtgärder som riskerar att påverka miljöerna negativt ska inte tillåtas. Hörnån är en oreglerad å med flera värdefulla biotoper och arter. I ån och bäckarna finns öring, lax och harr.

Även Nordmalings långa och varierade kuststräcka med höga naturvärden är en stor tillgång för kommunen. Delar av kommunens kust omfattas av riksintresse för naturvård, Natura 2000 och längs kusten finns ett antal naturreservat. Kusten i Nordmaling erbjuder bad från såväl klippstränder som sandstränder, vandring längs leder i vackra naturområden och möjligheter till båtutflykter och olika friluftaktiviteter. Det finns stor potential att utveckla fler olika typer av aktiviteter, målpunkter och besöksmål i kustområdet utan att natur, kultur- och landskapsvärden riskerar påtaglig skada.

Ställningstaganden Älvarna och kusten

- Målet för de tre utpekade utvecklingsområdena för besöksnäringen vid kommunens älvar är att stärka besöksnäringen och tillgången på friluftsliv i kommunen. Utvecklingen ska ske hållbart och balanserat och med stor hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden.
- Älvarna, kusten och åarna har höga natur- och kulturvärden som alltid ska beaktas i planeringen.

3.7.3 Havet och skärgården

Skärgården och det öppna havet i Bottniska viken är en viktig del av Nordmalings identitet och är värdefullt för möjligheterna att utöva friluftsliv och rekreation samt för företagare inom turist- och besöksnäringen. Havet och skärgårdslandskapets karaktärsdrag ska bevaras, tillgängliggöras och fortsatt bidra till kommunens identitet. Havet och skärgården har höga natur- och kulturvärden som alltid ska beaktas i planeringen. Längs kusten finns bland annat ett flertal värdefulla grunda vegetationsklädda havsvikar som är artrika och hemvist för såväl vattenväxter som smådjur. Flera av de arter som återfinns i havsvikarna är sällsynta eller till och med hotade. Kommunens värdefulla havsvikar redovisas under fliken Övrig värdefull natur.

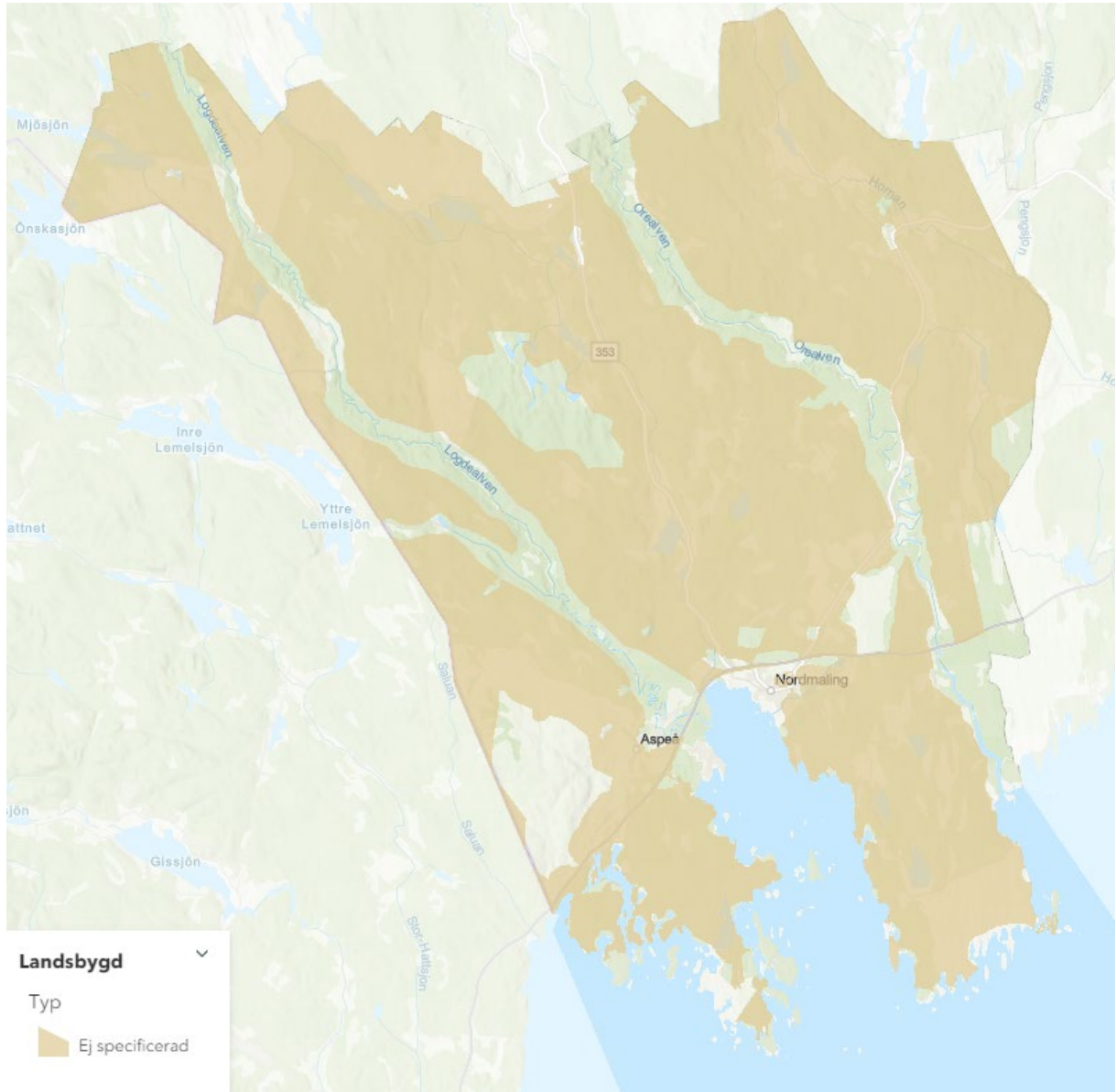

Båtlivet är en viktig utvecklingsfråga för besöksnäringen i Nordmaling. Här spelar gästhamnarna och andra kustrelaterade besöksmål en viktig roll. Kommunen har en positiv inställning till utveckling som gör det attraktivt att vistas i och runt kusten. Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen av kusten. Kommunen ser det som viktigt att styra båttrafiken bort från känsliga grunda vikar och värdefulla platser i kustbandet för att minimera belastningen på vattenmiljön. Vid utveckling för fritidsbåttrafiken är det viktigt att fortsatt skapa servicepunkter, för bland annat tankning och avfallshantering. För att utveckla friluftsfiskeri- och besöksnäringen kopplat till havet ska kommunen också utreda nya paddlingsleder. I kartan finns ett förslag på en ny paddlingsled som ska utredas.

Ställningstaganden Havet och skärgården

- Havet och skärgården har höga natur- och kulturvärden som alltid ska beaktas i planeringen.
- Värdefulla grunda havsvikar och andra särskilt värdefulla natur- och kulturmiljöer längs kusten ska beaktas i planeringen
- Kommunen ska i samarbete med andra aktörer utveckla Nordmalings potential som fritidsfiskeridestination.

3.8 Landsbygd

Figur 27. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar områden med landsbygd inom Nordmalings kommun.

Landsbygd omfattar markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad. Markområden med användningen Landsbygd har övergripande

planeringsöverväganden och generella riktlinjer som stöd för annan planering och beslut.

Närhet till naturen, stort livsutrymme, bygemenskap, trygghet, lugn och möjligheterna till ett rikt fritids- och friluftsliv är några av de vanligaste anledningarna till att människor väljer att bosätta sig på landsbygden. Enligt Umeåregionens *Landsbygdsutvecklingsstrategi* har det under de senaste åren gått att urskilja en samhällelig trend i ett återuppväckt intresse för odling, lokalproducerad mat och självhushållning – något som landsbygden i kommunen i stor utsträckning kan erbjuda. I takt med att städer förtätas blir landsbygdens roll dessutom än viktigare för att kunna erbjuda attraktiva naturnära boenden.

3.8.1 Service

Nordmaling är en kommun med en gles befolkningsstruktur där ungefär lika många människor bor i byar och småorter som i tätorter. Att kunna bo både i tätorter och i landsbygdsområden är en kvalitet som kommunen värderar högt. För att det ska vara möjligt även i framtiden så är god tillgänglighet till offentlig och kommersiell service av stor betydelse.

Landsbygden utgör en attraktiv arbets- och boendemiljö för kommunens medborgare. Det är viktigt att tillvarata landsbygdens och byarnas särskilda kvaliteter samt att skapa förutsättningar och även skapa förutsägbarhet för nuvarande och tillkommande landsbygdsbor. Om prioriteringar inte görs så finns det en risk att servicen blir alltför utspridd och att underlaget för att upprätthålla den blir för litet. Det skulle försvåra för människor att bo i kommunens landsbygdsområden. Serviceorterna utpekade i översiktsplanens utvecklingsinriktning är strategiskt viktiga för att upprätthålla en attraktiv livsmiljö på landsbygden. Genom att prioritera och koncentrera satsningar kan tillgängligheten till service upprätthållas i ett urval av orter som finns spridda över hela kommunen. Det gör att det är lättare att bo och verka i kommunens landsbygdsområden i framtiden. Det är dock viktigt att påpeka att det fortfarande kan tillkomma service utanför serviceorterna. Kommunens vilja är att landsbygden ska vara levande.

Samordning och samverkan mellan kommunen och mellan kommersiell och ideell service skapar förutsättningar att utveckla nya innovativa servicefunktioner och fler lokala arbetsplatser och företag. Kommunen ska fungera som möjliggörare och en trygg samarbetspartner för aktörer inom kommersiell och ideell sektor, exempelvis inom frågor som drift och underhåll, investering och utveckling eller inom aktivitetsutbud och arrangemang oavsett var i kommunen etablering önskas. Kultur, föreningsliv och mötesplatser har stor betydelse för tillväxt och bidrar förutom om bostäder, arbetstillfällen, kommunikationer och basservice till att människor flyttar in och stannar kvar i kommunen.

Det finns en önskan från boende och verksamma på landsbygden att öka samarbetet över läns- och kommungränserna. Många medborgare efterfrågar exempelvis större möjligheter att ta del av offentlig service som är närmast deras hemort, oavsett region- eller kommuntillhörighet. Kommunens samarbete med andra kommuner bör fördjupas i syfte att även i framtiden kunna erbjuda välfärdstjänster och kommunal service av hög kvalitet på landsbygden.

Ställningstaganden Service på landsbygden

- Kommunen ska stärka tillgängligheten till kommunal service genom att prioritera och koncentrera satsningar i serviceorterna.
- Kommunen bör samverka med grannkommuner för att kunna erbjuda kommunal service av hög kvalitet.
- Kommunen ska möjliggöra för etablering av kommersiell och ideell service på landsbygden.

3.8.2 IT och telekommunikation

Satsningar behöver göras för att landsbygden ska ha tillgång till bredband och god mobiltäckning. En robust och välutbyggd infrastruktur för IT och telekommunikation är en förutsättning för att kunna bo och verka på landsbygden. Infrastrukturen skapar förutsättningar för bland annat samhällsservice, näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och social delaktighet på landsbygden. Kommunen ska fortsätta arbeta aktivt med

breddbandsutbyggnad för att säkerställa att alla som bor och verkar på landsbygden kan ta del av det digitala samhället. Kommunen ska också fortsatt verka för att det mobila telenätet ska byggas ut för att förbättra täckningen i kommunens landsbygdsområden. Läs mer om It och telekommunikation under fliken Teknisk anläggning.

3.8.3 Byggande på landsbygden

Nordmaling ska kunna erbjuda människor boende både i tätorter och på landsbygden i lägen med goda kommunikationer. Ny bebyggelse i mindre omfattning inom befintliga bybildningar och bebyggelsestrukturer i kommunens landsbygdsområden ska tillåtas.

Lämpligheten för bebyggelseutveckling inom kommunens landsbygd kommer företrädesvis prövas med förhandsbesked/bygglov så länge inte detaljplanekravet i plan- och bygglagen inträder gällande bebyggelsens omfattning eller sammanhang. På landsbygden kan enstaka bostadshus eller mindre grupper upp till två undantagsvis tre bostadshus prövas genom förhandsbesked eller bygglov om inte detaljplan krävs av andra skäl.

Bebyggelsen ska generellt eftersträva att anpassas till befintlig bebyggelsestruktur samt till vägar, topografi, vegetation och vatten. Ny bebyggelse bör anpassas efter platsens speciella och värdeskapande förutsättningar, t.ex. genom att bevara naturliga nivåskillnader och att drastiskt nivåförändrade markarbeten undviks.

Ny bebyggelse bör inte placeras så att det stör utblickar eller värdefulla landskapspartier. Stöd kan tas av rumsbildande element såsom skogsbryn, sluttningar eller platser med markerad terräng för att få bebyggelsen att bättre smälta in i landskapet. Träd och annan vegetation som bebyggelsen kan integreras i och omslutas av kan med fördel bevaras.

Ny bebyggelse bör även ta hänsyn till omgivande bebyggelse och den lokala byggnadstraditionen vad gäller placering och utformning av ny bebyggelse, tillbyggnader och vid förändring av befintlig bebyggelse. Bebyggelsens utformning avseende skala, proportioner, form, detaljer, materialval och färgsättning har betydelse för hur den nya bebyggelsen upplevs och passar in på landsbygden.

Ställningstaganden för byggande på landsbygden

Allmänna intressen

- Aktivt brukad jordbruksmark får inte tas i anspråk för bebyggelse.
- Anordnandet av tomten får inte försvåra möjligheten att driva ett rationellt jordbruk, och fragmentering av sammanhållen jordbruksmark bör undvikas.
- Möjligheten till småskaligt jordbruk, småskalig djurhållning och alternativa metoder och odlingsformer, gärna i kombination med landsbygdsboende, ska främjas.
- Byggnader och anläggningar för areella näringar och andra verksamheter utgör ett växande inslag i bebyggelsestrukturen och ska bejakas.
- Vid bygglovs- och planärenden inom område av riksintresse för rennäringen ska samråd ske med berörda samebyar. Exploatering som riskerar att fragmentera eller skapa barriärer inom områden av riksintresse för rennäring ska inte tillåtas.
- God boendemiljö med hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet ska kunna uppnås. Hänsyn ska tas till risk för buller, markföroreningar, transporter av farligt gods och klimatrelaterade risker.
- Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Utformning, gestaltning och lokalisering

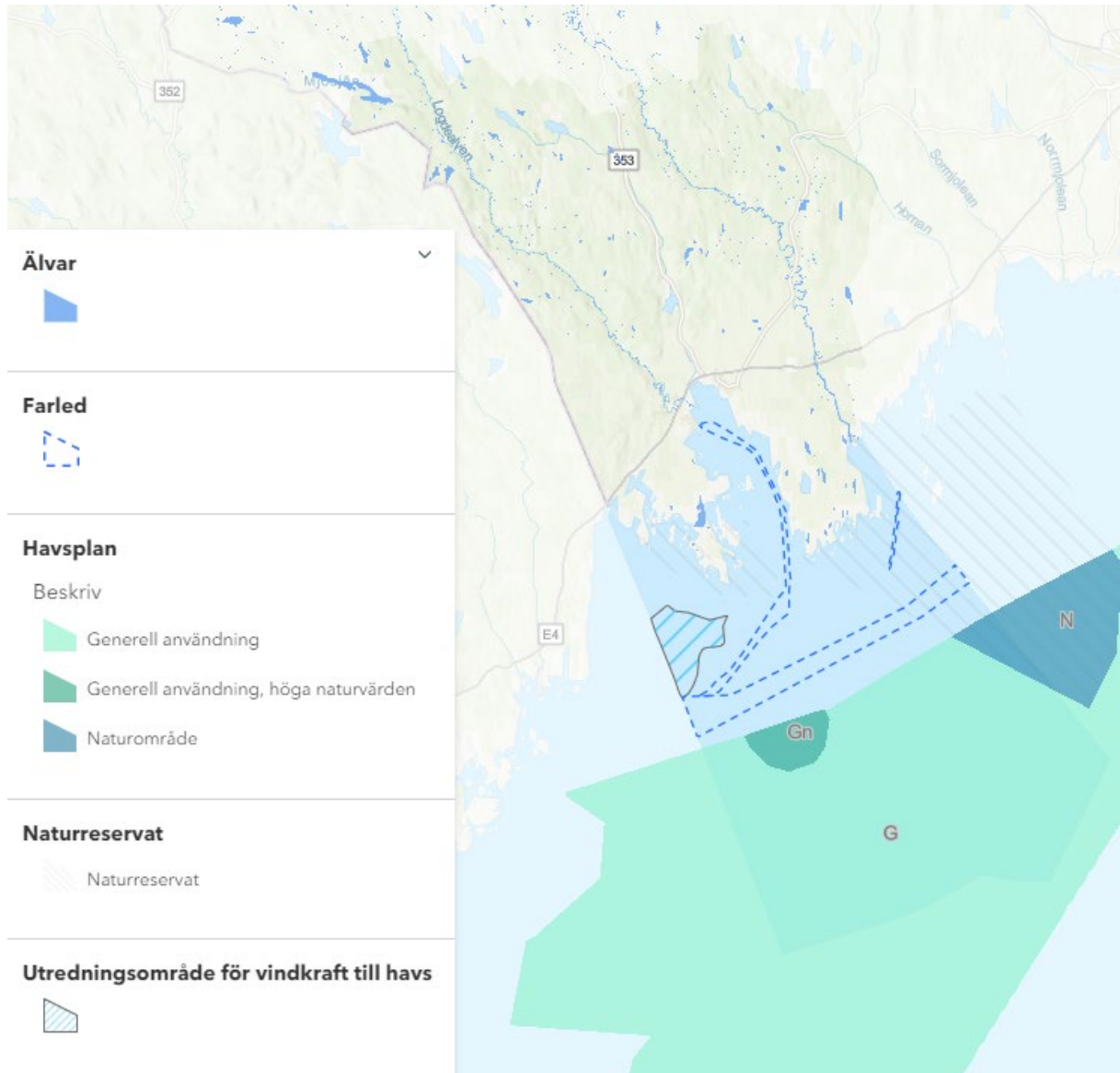
- Tillkommande bebyggelse ska uppföras med hänsyn till natur- och kulturvärden och bör anpassas till landskapsbild, bebyggelsestruktur och befintlig karaktär.
- Ny bostadsbebyggelse ska om möjligt lokaliseras i närheten av befintliga bostadsbebyggelse och allmän väg eller större allmänt trafikerad enskild väg.
- Vid lokalisering av ny bebyggelse ska möjligheten att ordna grundläggande service som exempelvis skolskjuts och framkomst för utryckningsfordon beaktas.
- Historiska vägsträckningar bör bibehållas och underhållas. Nya anslutande vägar bör anläggas så att de anpassas till den naturliga topografin.

Vatten och avlopp

- Tillkommande bebyggelse ska i första hand anslutas till kommunalt VA-nät om det går att ordna utan orimliga kostnader för kommunen eller den enskilde.
- Om byggnaden eller bebyggelsen inte kan anslutas till det kommunala VA-nätet ska vatten och avlopp lösas med enskild eller gemensam anläggning på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt.
- Möjlighet till en godtagbar VA-lösning ska kunna visas upp innan positivt förhandsbesked ges.

3.9 Vatten

Figur 28. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar vattenanvändning inom Nordmalings kommun.

Användningen Vatten avser såväl öppet hav som kustvatten, sjöar som vattendrag.

Närheten till vattnet är en viktig del av Nordmalings identitet och är värdefullt för friluftsliv, rekreation och besöksnäring. Många vill bo nära vatten vilket gör dessa platser mycket attraktiva för ny bebyggelse. Samtidigt är vatten och vattennära områden i många fall

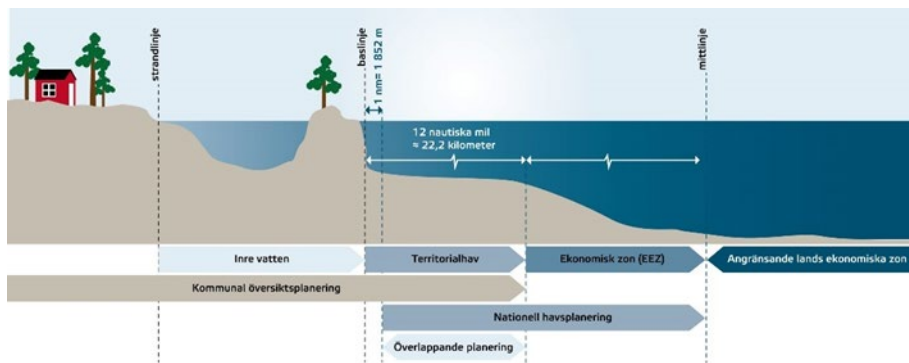

värdefulla naturmiljöer med rika djurliv. För en hållbar utveckling av Nordmalings vatten och vattennära områden behöver en avvägning mellan olika intressen göras.

Klimatrelaterade risker kopplat till översvämningar i kommunens vattendrag och längs havskusten och miljö kvalitetsnormer för vatten beskrivs under fliken Miljö- och riskfaktorer. Friluftsliv och rekreation kopplat till vattenmiljöer beskrivs under fliken Natur och friluftsliv.

3.9.1 Havet och kusten

Nordmalings kommun har kust mot Bottniska viken med både en inre och en yttre skärgård. Den öppna havsytan i Nordmaling sträcker sig 12 sjömil, cirka 22 mil, från baslinjen vid kusten, hela vägen ut till territorialgränsen. Utanför territorialhavet finns den ekonomiska zonen.

Figur 29. Schematisk bild över kommunens och statens ansvar för havsplaneringen (Boverket 2022)

Nordmaling har en lång kust med höga natur- och rekreationsvärden. Ett viktigt mål för Nordmalings tillväxt är att tillgängliggöra kusten för boende och besökare, samtidigt som de höga naturvärdena ska värnas om. Kustområdets tillgänglighet bör ses över genom en översyn av allmänna och enskilda vägar. Dialog bör föras med huvudmän för enskilda vägar för att undersöka möjligheter att öppna bommar för att ytterligare tillgängliggöra kusten.

Bottniska vikens havsplan

Delar av kommunens havsområde ligger inom det område som omfattas av den nationella havsplanen för Bottniska viken. Havsplanen kan liknas vid en sorts översiktsplan för havet

som staten ansvarar för att ta fram och hålla aktuell. Havspanen och översiktsplanen överlappar varandra. Nordmalings vattenplanering avser att följa de riktlinjer som finns i havspanen. Inom kommunens havsområde finns tre användningar i den nationella havspanen. Användningen N (Natur) syftar till att området har naturvärden som ska bevaras och utvecklas för säkerställande av biologisk mångfald och främjande av ekosystemtjänster. Användning G (generell användning) är områden där ingen särskild användning har företräde. Inom användningen Gn (generell användning, natur) ska särskild hänsyn tas till höga naturvärden vid förvaltning, planering och tillståndsprövning i havsområdet. De höga naturvärdena enligt havspanen är revmiljö, fiskelek-, fågel och däggdjursområde.

Skyddad natur

Skärgården och det öppna havet i Bottniska viken har stora naturvärden och ett rikt växt- och djurliv. Ett värdefullt område är naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården som sträcker sig från Järnäsudden till Umeå kommun. Havsområdet har ett ovanligt frodigt bestånd av undervattensvegetation och flera marina arter har sin nordliga utbredningsgräns i området bland annat blåmussla, smaltång och gaffeltång. I naturreservatet finns även viktiga rast-, födosöks-, reproduktions- och uppväxtområden för fågel, fisk och säl. Inom naturreservatet ligger Natura 2000-området Sydostbrotten cirka 20 km från land, ett grunt rev med viktiga värden för fågelarter och gråsäl.

I södra delen av kommunen finns Kronörens naturreservat som sträcker sig ut i skärgården. Kronören är utpekad som både riksintresse samt Natura 2000 och är ett opåverkat kustområde med karakteristiska och välbevarade drumlinier, klappervallar, rundhällar och isräfflor. I området finns även äldre ostörd kustskog som har ett rikt växt- och djurliv.

Farleder och muddring

I kommunens hav finns två farleder som är riksintressen för sjöfarten. Åtgärder som riskerar att försvåra användningen av farlederna är inte tillåtna inom de områden som utgör riksintressen. Farlederna är skyddade såväl ovan vatten som ner till ett visst djup under vattenytan. Längs bottniska viken ligger många stora och viktiga industrier i Norrland, vilka använder sjövägen för sina transporter.

För att havet även i framtiden ska kunna användas för fritidsbåtstrafik och transporter av gods kan det komma att bli nödvändigt att genomföra muddring i vissa farleder. Det är viktigt att muddringsbehoven utreds och att ett samlat grepp tas kring behovet av muddring. På så sätt kan framtida åtgärder samordnas och eventuella ingrepp begränsas. Om efterfrågan på nya platser för fritidsbåtar uppstår med anledning av exploatering bör de i framtiden anläggas gemensamt. Generellt ska exploatering och muddring vid och i grunda vikar och havsområden undvikas eftersom grunda områden är viktiga uppväxt- och livsmiljöer för ett flertal växt- och djurarter som lever i havet. Livsvillkor för djur och växter ska vara vägledande vid framtida beslut om muddring i grunda havsvikar.

Landhöjningen leder till att det kontinuerligt skapas nya landarealer i områden som tidigare legat under vatten. Exempelvis kan mindre kobbar och skär över tid växa och bilda öar som bildar nya livsmiljöer för olika växt- och djurarter. Landhöjningen kan även skapa problem i havsvikar som blir grundare och inte längre kan nyttjas för exempelvis fritidsbåtsändamål. Effekterna kan också leda till att allmänhetens tillgänglighet till stränder kan försämrast.

Havsbaseade vindkraftverk

I översiktsplanen pekas ett utredningsområde ut i Degerfjärden för havsbasead vindkraft. Området återfinns även i det tematiska tillägget Vindkraft i Umeåregionen (antagen 2010). Utredningsområdet är beläget cirka 5 kilometer från land och ligger på gränsen till Västernorrland och Örnsköldsviks kommun.

För att bygga vindkraftverk i vattenområden inom territorialgränsen i havet krävs tillstånd för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet enligt miljöbalken samt kommunens tillstyrkan. Tillstånd för vindkraftsetablering i vatten prövas normalt av mark- och miljödomstolen. Vid lokalisering av havsbaseade vindkraftparker ska en tidig dialog hållas med regionen, berörda kommuner, Försvarmakten och Sjöfartsverket.

Just nu arbetar Nordmaling tillsammans med berörda grannkommuner och regionen för att undersöka nya områden för havsbasead vindkraft. Det förslagna området kan bli förändrat i

samband med att kommunen tillsammans med andra närliggande kommuner ska utreda havsbaserad vindkraft i regionen.

Ställningstaganden Havet och skärgården

- Vid planering av havsmiljön ska den nationella havsplanen beaktas.
- I områden utpekade för sina höga naturvärden ska skyddet för naturvärdena vara överordnat andra intressen.
- Stor restriktivitet ska råda vad gäller exploatering och muddring i känsliga och värdefulla grunda havsvikar.
- Allmänhetens tillgänglighet till havet bör värnas genom underhåll av vägar till områdena.

3.9.2 Älvarna och öppna vattenytor

Öreälven och Lögdeälven är outbyggda meandrande skogsälvar som sträcker sig genom hela kommunen, från inlandet ner till kusten. Älvarna är mycket värdefulla och ska skyddas och användas på ett sådant sätt att negativ påverkan på de natur- och landskapsvärden som utgör dess unika särprägel kan undvikas. Enligt 4 kap. § 6 miljöbalken får inte vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål utföras i Öreälven och Lögdeälven med tillhörande käll- och biflöden.

Båda älvarna är riksintressen för natur och friluftsliv och har stora värden för friluftslivet i kommunen. Med hänsyn till naturmiljön finns möjligheter att utveckla turism kopplad till Öreälven, Lögdeälven och Leduån genom att möjliggöra för paddling, fiske och vandring. Läs mer om friluftslivet kopplat till älvarna under fliken natur och friluftsliv.

I Nordmaling pågår projekt för återställning av Lögdeälven och Leduån. Kalkning genomförs och initiativ har tagits för att minska användningen av bekämpningsmedel i jordbruket. Kommunen har också ett pågående projekt att ordna fiskevägar genom Olofsfors och Leduån. Detta görs i samband med att dammarna i området restaureras. Nordmalings kommun är

positiv till åtgärder som syftar till att återställa vattendrag och åtgärda vandringshinder. Det är även viktigt att i framtiden undvika åtgärder som kan komma att förändra sjöar eller vattendrags fysiska strukturer och funktioner eller vattendragens flöden. I översiktsplanen föreslås inga åtgärder som bedöms påverka sjöar eller vattendrags fysiska strukturer eller flöden. Dock är det viktigt att undvika att vandringshinder uppstår vid framtida anläggningar av exempelvis vägtrummor. För att undvika påverkan vid framtida exploatering ska kommunen ställa krav på att enskilda avlopp ska anläggas så att negativ påverkan på vattenkvaliteten kan undvikas. I de fall där det är möjligt ska ny bebyggelse anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Vid exploatering är det också viktigt att spara värdefull vegetation i strandområden som binder och tar upp vatten och att undvika påverkan på våtmarker. Växtlighet kan även bidra till att hejda erosion och minska riskerna för ras och skred.

Ställningstaganden Älvarna och öppna vattenytor

- Öreälven och Lögdeälven är mycket värdefulla och ska skyddas och användas på ett sådant sätt att negativ påverkan på natur- och landskapsvärden kan undvikas.
- Åtgärder som kan komma att förändra vattendragens eller sjöarnas fysiska strukturer, funktioner eller flöden ska undvikas.
- Allmänhetens tillgänglighet till vattendrag och sjöar bör värnas genom underhåll av vägar till områdena.

4 Miljö- och riskfaktorer

För att mark- och vattenanvändningen samt den byggda miljön ska vara långsiktigt hållbar, mindre sårbar och robust behöver planeringen ta hänsyn till olika miljö- och riskfaktorer.

4.1 Klimatförändringar och klimatanpassning

Ett klimat i förändring

De pågående förändringarna av klimatet kommer att få konsekvenser vars omfattning är svåra att fullt ut överblicka. En del förändringar kan ses redan idag och upplevas på olika håll i världen när extrema väderhändelser inträffar allt oftare, som exempelvis att nederbördsmönster förändras och utbredningen av glaciärer och havsisar minskar. För att bromsa klimatförändringarna har initiativ tagits på såväl lokal, nationell och global nivå för att begränsa utsläppen av klimatförändrande växthusgaser. Hur omfattande och allvarliga konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att bli är beroende av om dessa initiativ blir lyckosamma eller inte och om den globala uppvärmningen kan hejdas. Oavsett vilket utfallet blir så har människan redan påverkat klimatet i sådan utsträckning att det med säkerhet går att säga att det kommer att bli både varmare och blötare i framtiden. Vetskapen om att klimatet förändras och kommer att fortsätta att förändras innebär att olika åtgärder är nödvändiga att vidta för att möta och hantera konsekvenserna och effekterna av klimatförändringarna. Klimatförändringarna påverkar villkoren för både djur, växter och människor.

Vissa verksamheter inom kommunen, som vatten och avlopp samt räddningstjänst, påverkas redan med dagens klimat av olika väderhändelser och är direkt berörda av ett förändrat klimat. Andra verksamheter, som omsorg och skola, påverkas i nuläget mest av problem med infrastruktur och eltillförsel. I ett varmare och blötare klimat kan de dock påverkas på nya sätt, till exempel av värmeböljor.

Nedan redogörs för hur klimatet i framtiden kan komma att förändras i Västerbotten och i Nordmalings kommun.

Primära förändringar:

- Temperaturen ökar, framför allt under vintern
- Nederbörden ökar, vilket märks framför allt under höst-vinter-vår

Sekundära förändringar:

- Sannolikheten för värmeböljor ökar
- Växtsäsongens längd ökar
- Sannolikheten för torka ökar under sommaren
- Skyfall och längre perioder med kraftig nederbörd blir vanligare
- Avrinningen ökar och fördelningen över året förändras – flödesmönstren i vattendragen ändras
- Snöförhållandena ändras med kortare snösäsong - vanligare med skare och isskorpa på marken
- Havet stiger (vilket gör att effekten av landhöjningen minskar)
- Extrema väderhändelser blir vanligare
- Förändrade isförhållanden, kortare issäsong i både hav, sjö och vattendrag
- Ökad risk för dålig markbärighet och instabila markförhållanden

Klimatanpassning

År 2018 infördes en ny bestämmelse i plan- och bygglagen (PBL) om att kommunen i sin översiktsplan ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade, och hur dessa risker kan minska eller upphöra (PBL 3 kap. § 5).

Klimatanpassningsåtgärder handlar om att anpassa både den bebyggda och naturliga miljön till ett förändrat klimat på ett sätt så att negativa konsekvenser begränsas. Det kan krävas flera typer av åtgärder för att lösa en specifik konsekvens av framtidens klimat, det kan handla om att styrningen och beredskap av verksamheter behöver förändras eller att en fysisk åtgärd behöver genomföras.

Kommunernas fysiska planering spelar en viktig roll i klimatarbetet, bland annat för att den ger möjlighet att ställa krav på att klimatanpassning sker i planering och byggande. Det rör frågor som lokalisering och utformning av bebyggelse samt att avsätta tillräckliga skyddsavstånd. Det handlar också om att i befintlig bebyggelse hantera bland annat teknisk infrastruktur och grönstruktur på ett strategiskt vis för att möta ett klimat i förändring. Gröna lösningar går med fördel att använda kostnadseffektivt vid klimatanpassning. Regnbäddar och andra dagvattensystem är exempel på gröna lösningar som ger ekosystemtjänster som reducerar, fördröjer och renar dagvatten. Att arbeta med naturbaserade åtgärder och använda grönstruktur i stället för hårdgjorda ytor kan bromsa avrinningen i den bebyggda miljön. Träd och vattenhållande mark motverkar höga temperaturer vid till exempel värmeböljor. Klimatanpassning med gröna lösningar går att räkna som ekonomisk vinst vid en nykonstruktion eller om kapaciteten på dagvattenhanteringen behöver utökas.

Det är samhällsekonomiskt lönsamt att vidta åtgärder för att skydda sig mot klimatförändringar i jämförelse med de kostnader som exempelvis en översvämning kan orsaka för både enskilda och hela samhället. Enligt skadeståndslagen är kommunen ansvarig för sin planering i tio år utifrån frågan om klimatanpassning. Kommunen är också huvudman för infrastruktur och äger fastigheter som kan påverkas av klimatförändringar. Den enskilda fastighetsägaren är skyldig att själv vidta förebyggande åtgärder för att skydda sin egendom.

4.1.1 Översvämning

Stigande havsnivåer

I ett varmare klimat stiger havsnivån till följd av att landbaserad is smälter och för att varmt vatten tar mer plats än kallt vatten. I södra Sverige kommer detta ge en tydlig effekt. För Nordmalings del förväntas denna höjning dock att motverkas av landhöjningen, åtminstone till någon gång efter år 2100. Trots att kommunen inte påverkas av stigande havsnivåer i nuläget är det ett viktigt perspektiv att beakta i den långsiktiga fysiska planeringen. De konsekvenser som kan komma att uppstå till följd av stigande hav är att områden riskeras att översvämmas som vanligtvis inte drabbas, vilket kan orsaka skador på den byggda miljön.

Stigande hav kan även medföra att saltvatten trängs in i grundvattnet i brunnar längs kusten vilket gör att dricksvattnet blir otjänligt.

I framtiden förväntas kraftiga stormar och orkaner, som idag är ovanliga, inträffa mer frekvent på grund av klimatförändringarna. Stormar kommer alltså att förvärras i takt med att havet stiger och blir varmare. Stormar kan innebära stora materiella skador och innebära fara för liv.

Sjöar och vattendrag

Temperaturökningen innebär med stor sannolikhet att vårfloden i älvar och vattendrag kommer att inträffa tidigare under året och att flödena under höst och vinter kommer att öka. Det högsta flödet som inträffar under en 100-årsperiod, bedöms dock kvarstå ungefär som idag. De högsta flödena under vårfloden kan till och med komma att minska något med ett varmare klimat eftersom avdunstningen ökar. Högre flöden under hösten är problematiskt eftersom marken då ofta redan är vattenmättad. Det innebär att avrinningen blir högre och att flöden i vattendragen kan komma att öka snabbare än idag. Vattenmättad mark innebär att markområden som översvämmas inte kan infiltreras vilket leder till ökad översvämningsrisk under höst och vinter jämfört med idag.

I Nordmalings kommun har inga översvämningskarteringar i anslutning till älvar och vattendrag genomförts. Dock har det tidigare konstaterats att området där Lögdeälven mynnar i Bottenviken är känsligt för översvämmning, liksom där Aspån mynnar ut i Avafjärden. I Öreälven, Lögdeälven och Hörnån har det tidigare uppstått översvämningsproblem kopplat till islossningen. År 1986 bildades isproppar i samband med snösmältningen vilket orsakade översvämmningar.

Skyfall och kraftig nederbörd

Risken för intensiva skyfall ökar i ett förändrat klimat. För att minska sårbarheten i samhället och öka anpassningen till ett förändrat klimat krävs en ökad beredskap i kommunen för att hantera skyfall. Översvämmningar vid skyfall kan få förödande konsekvenser för bebyggelse, infrastruktur och samhällsfunktioner, men också på privat egendom.

Länsstyrelsen i Västerbotten har tagit fram en skyfallskartering för 30 tätorter i länet, däribland Rundvik och Nordmalings tätort. Karteringen visar hur tätorterna skulle påverkas vid ett så kallat 100-årsregn med klimatfaktor 1,3 (58 mm regn under 30 minuter). Grön färg i kartan motsvarar ett vattendjup på mellan 10–30 cm, gul färg ett vattendjup på 30–50 cm och röd färg ett vattendjup överstigande 50 cm. Skyfallskarteringen baseras på modellberäkningar av markavrinningen. Metodiken som tillämpats följer den som finns publicerade i MSBs publikation Vägledning för skyfallskartering – Tips för genomförande och exempel på användning. Ett flertal antaganden har gjorts i framtagandet av skyfallskarteringen som utgår från generella beräkningsförutsättningar, markens infiltrationsförmåga och dagvattensystemets kapacitet.

Utifrån skyfallskarteringen vid ett 100-årsregn riskeras Torsbäcken och Levarbäcken i Nordmalings centralort översvämmas och skada befintliga bebyggelse intill vattendragen. Mindre delar av skolområdet och dess gräsytor som ligger anslutningen till Levarbäcken riskeras att översvämmas. Ett 100-årsregn kan också orsaka översvämningssproblem vid Rödviksvägen och järnvägsviadukten i närheten av tätortens västra in- och utfart. Det finns även ett antal lågpunkter runt om i tätorten, varav flera är bebyggda. Vid kraftiga regn riskerar dessa att översvämmas, sådana områden finns bland annat vid Drottninggatan, Kungsvägen och Strandvägen.

Vid ett 100-årsregn i Rundvik är det främst två bostadsområden i norra och södra delen av orten intill Strandvägen som kommer att påverkas. Inga samhällsviktiga verksamheter riskeras påverkas av översvämningar i samband med ett 100-årsregn.

Vid framtida bebyggelseplanering, i synnerhet när det gäller samhällsviktiga funktioner, är det viktigt att undvika områden som riskerar att översvämmas vid ett 100-årsregn. Även framkomligheten till och från planerade bebyggelseområden ska säkerställas i den fysiska planeringen. I planeringen är det också viktigt att spara områden kring lågpunkter och nyttja mångfunktionella ytor där vatten tillfälligt kan ansamlas och som möjliggör naturlig infiltration. Skyfall medför vattenmängder som är för stora för att hanteras i det traditionella dagvattensystemet med ledningar och öppna dagvattenlösningar utan måste hanteras genom

att skapa rinnvägar eller ytor som tål att svämmas över. Översvämningssystemen kan med fördel även användas på annat sätt när skyfall ej inträffar, så kallade multifunktionella ytor som till exempel nedsänkta bollplaner, gatusektioner, parkytor. Dessa ytor bör hållas fria från bebyggelse och en del av dem kan under större delen av tiden användas för rekreation. Det är därför viktigt att ta vara på grönstrukturen som finns men även att skapa nya grönytor för att hantera framtidens klimat. I kommunens planering bör hårdgjorda ytor begränsas till förmån för naturmiljöer och genomsläpplig mark. Hårdgjorda ytor förhindrar att vatten infiltreras ner i jorden och de genererar därför mycket dagvatten som måste ledas bort och tas om hand i dagvattensystemen.

De befintliga dagvattenledningarna är inte dimensionerade för framtida kraftiga skyfall vilket gör att dagvattenledningarna kommer att däckas upp till marknivå vid höga flöden. Utströmmande vatten kan leda till erosion, ras, skred och slamströmmar. Det finns ett behov av att skapa säkra skyfallsvägar yttligt för att minska risken för påverkan av skyfall på den allmänna anläggningen. En översyn av pumpstationer och ledningsnät i lågpunkter behöver också göras för att klimatanpassa anläggningarna.

4.1.2 Klimatförändringens konsekvenser för VA-försörjning

Konsekvenser av ett förändrat klimat antas bli fler översvämningar vilket kommer att ställa större krav på dagvattenhantering samt anpassning av markanvändning och planläggning. Översvämningar och högre nederbörd kan även påverka vattenkvaliteten för enskilda dricksvattenbrunnar. Perioder med torka medför att brist på grundvatten kan uppstå. Speciellt enskilda dricksvattentäkter är utsatta men även det allmänna dricksvattnet kan bli sårbart med en minskad grundvattenbildning till de stora grundvattenmagasinen. Klimatförändringar och ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion kan påverka dricksvattenförekomster både kvalitativt och kvantitativt. Även ett varmare klimat medför att dricksvattnet i ytvattentäkter får en högre temperatur vilket i sin tur försämrar vattenkvaliteten i form av till exempel brunifiering. Det är därför viktigt att kommunen följer utvecklingen noggrant och vidtar åtgärder om det finns risk för föroreningar av dricks- och grundvattentäkter.

Ställningstaganden klimatförändringar, klimatanpassning och översvämning

- Inga bostadshus eller översvämningskänsliga anläggningar ska byggas lägre än 150 cm över medelvattenståndsnivån längs kusten.
- Bebyggelse som byggs strax ovan 150 cm över medelvattenstånd vid kusten bör tåla en viss grad av översvämning.
- Känsliga samhällsfunktioner ska inte byggas lägre än 180 cm över medelvattenståndsnivån längs kusten.
- Inom områden som riskerar att översvämmas vid 100-årsflöde bör ingen ny bebyggelse uppföras, med undantag för enklare byggnader som garage och uthus.
- Inom områden som riskerar att översvämmas vid beräknat högsta flöde kan samhällsfunktioner av mindre vikt och som orsakar mindre miljöpåverkan lokaliseras.
- Lokalisering av riskobjekt, samhällsfunktioner av betydande vikt och sammanhållen bostadsbebyggelse bör inte ske inom områden som riskerar att översvämmas vid 100-års flöde eller beräknat högsta flöde.
- Ny bebyggelse bör lokaliseras så att den inte tar skada eller orsakar skada vid en översvämning från minst ett 100-årsregn. Även framkomligheten till och från planerade bebyggelseområden ska säkerställas.
- Vid anläggning av kommunal ledningsinfrastruktur ska hänsyn tas till framtida nederbördsmönster.

4.1.3 Erosion, ras och skred

Erosion innebär förlust av material från stranden och botten i vattendrag och längs kuster i ett specifikt område. Klimatförändringarna förväntas medföra en ökad årsmedelnederbörd och

medelvattenföring i älvarna liksom i andra vattendrag, vilket generellt kommer att innebära en ökad erosion längs slänter och bottnar i vattendrag där det finns förutsättningar för erosion.

Förutsättningar för kusterosion finns i alla kustkommuner i Västerbottens län, däribland Nordmalings kommun. SGI (2011) har sammanställt de kuststräckor i kommunen där förutsättningar för erosion finns utmed stränderna:

- Stränderna vid Lögdeälvens mynning utmed Rundvik och Nordmaling i inre delen av Nordmalingsfjärden
- Stränderna vid Öreälvens mynning utmed Storsandviken och Jan-Perslån.
- Rökvik och Kitjaviken på norra och södra sidan av Storängeslandet
- Vid stränderna utmed Byviken, Nyviken, Hemmersviken, Bäcknäset, Krikeviken, Kyrkhälludden, Sandören och Fårskäret på östra sidan av Nordmalingsfjärden
- Stränderna vid Krokberget och Boggviken öster om Nordmalingsfjärden

I kartan redovisas SGU:s kartering av stränders eroderbarhet baserat på den jordart som finns runt stranden. Faktorer som vattnets strömningshastighet, vågpåverkan och morfologi, vilka är avgörande för de faktiska erosionsförhållandena, har ej beaktats i karteringen. Enligt karteringen har stränderna och mynningsområdena längs Lögdeälven, Leduån och Öreälven samt vid kommunens sjöar och vikar längs kusten potentiellt hög eroderbarhet.

Markens stabilitet påverkas negativt av en ökad nederbörd genom att ett ökat vattentryck i markens porer minskar jordens hållfasthet. Detta kan leda till en ökad risk för ras och skred utmed vattendrag. Ras gäller för bergmassor och skred för jordmassor. Ökad nederbörd kan också leda till ökad avrinning samt flöden och vidare erosion som påverkar släntstabiliteten. Intensiva regn och vattenmättade jordlager ökar också benägenheten för skred i moränmark och slamströmmar. Då detta är att vänta i ett förändrat klimat så kan också sannolikheten för ras och skred öka.

I ett klimat där alltmer nederbörd faller som regn i stället för snö kan förekomsten av moränskred och slamströmmar öka. Slamströmmar och moränskred utlöses av intensiva regn

vilka förväntas öka i ett förändrat klimat. Beräkningar har även visat att den mängd jordmaterial som dras med i en slamström ökar vid en ökad regnintensitet. Eftersom dessa typer av markrörelser ofta drar med sig mycket grovt material och färdas långa sträckor kan de orsaka stora skador på den infrastruktur och bebyggelse som ligger i dess väg.

För att ge en översiktlig bild av var hänsyn och till risken för skred särskilt behöver beaktas redovisas två kartsnitt från SGU i kartan:

- Förutsättningar för skred i finkornig jordart - lutningsanalys
- Förutsättningar för skred i finkornig jordart - strandnära områden

Stora delar av länet saknar i dagsläget mer finskalig jordartskarta, vilket gör att noggrannheten på denna typ av analyser blir relativt grov. Även om skalan för underlagen innebär viss osäkerhet kan de ge en indikation över potentiella riskområden som kan behöva utredas närmare.

Räddningsverket utförde en översiktlig stabilitetsutredning av tre bebyggda områden i Nordmalings kommun år 1998. I den bedömdes Gräsmyr som stabilt med rekommendation att mer detaljerade undersökningar bör genomföras vid upprättande av detaljplaner. Lögdeå bedöms ej vara stabilt i slänter mot Lögdeälven och kompletterande undersökningar rekommenderades i syfte att peka ut stabila områden. Befintliga erosionsskydd i Lögdeå föreslogs också kompletteras. Även Norrfors bedömdes som instabilt i slänter varför detaljerade undersökningar rekommenderas. Kartorna från stabilitetsutredningen kommer att digitaliseras inför granskning av översiktsplanen och ingå i översiktsplanens digitala karta.

Ställningstaganden Erosion, ras och skred

- Vid exploatering i områden med förutsättningar för erosion, ras och skred ska geoteknisk undersökning genomföras innan detaljplanering eller exploatering tillåts.
- Vid stränder och älvbrinkar med förutsättningar för erosion, ras och skred bör grönstruktur och växtlighet bevaras.
- Erosionskänsliga områden ska inte rensas från naturlig vegetation om inte andra tekniska åtgärder genomförs som kan motverka erosion, ras och skred.

4.2 Civil beredskap

Risker och krisberedskapsfrågor är nödvändiga frågor att beröra i planläggning och lovgivning, för att samhällets grundläggande motståndskraft mot risker och samhällsstörningar ska bli så god som möjligt. I samhällsplaneringen ligger ett stort ansvar för att förebygga att människor, egendom och samhällsfunktioner utsätts för risker, olyckor och katastrofer. Särskilt känsliga funktioner, markanvändning eller skyddsvärda objekt där försiktighet måste vidtas är exempelvis räddningsstationer, samhällsviktig verksamhet (verksamheter med viktiga roller för att kunna upprätthålla samhällsfunktioner) och platser där många människor ofta uppehåller sig.

Exempel på skyddsvärda objekt och känslig markanvändning:

- Offentliga verksamheter som skola, vård och omsorg.
- Offentliga verksamheter med viktig beredskapsfunktion som polis och räddningstjänst.
- Teknisk infrastruktur och försörjningsystem
- Bostadsområden
- Transportinfrastruktur
- Ledningsplatser

Kommunen arbetar med en plan för höjd beredskap som ska beskriva hur kommunen organiseras vid höjd beredskap. I planen kommer det framgå vilka verksamheter som ska bedrivas och hur kommunens krisorganisation samt dess bemanning ska se ut. Kommunen håller också på att revidera nödvattenplanen och upprätta en plan för trygghetspunkter som ska innehålla rutiner och bemanning för kommunens trygghetspunkter. Nödvattenplanen ska redogöra för hur kommunen säkerställer dricksvattenförsörjning vid störning i ordinarie vattenförsörjning.

Kommunen har en antagen Krisledningplan som beskriver hur kommunens ledning organiserar sig under en samhällsstörning och extraordinär händelse. I kommunens Risk- och sårbarhetsanalys återfinns en analys av vilka hot mot kommunens skyddsvärden som finns och i programmet för civil beredskap redogörs vilken ambition och inriktning kommunen har i arbetet med civil beredskap.

Ställningstaganden civil beredskap

- Vid framtida fysisk planering och lovgivning ska hänsyn tas till kommunens beredskapsplaner.

4.3 Miljöfarlig verksamhet och farligt gods

Verksamheter som riskerar att orsaka utsläpp till mark eller vatten, störningar för omgivningen eller negativ påverkan på människors hälsa eller miljön klassas som miljöfarliga. Miljöfarliga verksamheter är antingen tillstånds- eller anmälningspliktiga. Tillståndspliktiga verksamheter orsakar ofta omgivningspåverkan i form av buller, vibrationer eller damning. Det innebär att exempelvis bostäder och skolor inte bör tillåtas i anslutning till miljöfarliga verksamheter om inte åtgärder kan genomföras som begränsar störningarna. Omvänt gäller att miljöfarliga verksamheter inte bör tillåtas i områden där det redan finns exempelvis bostäder och skolor om inte åtgärder kan genomföras som begränsar störningarna.

På vägar som pekats ut som rekommenderade transportleder för farligt gods ska produkter som kan vara skadliga för människor, djur och miljö kunna transporteras på ett säkert sätt. I Nordmalings kommun är väg E4 och väg 353 utpekade som rekommenderade transportleder för farligt gods. Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län har tagit fram riktlinjer kring riskhänsyn och skyddsavstånd som bör tillämpas vid fysisk planering i närheten av dessa transportleder.

Ställningstaganden miljöfarlig verksamhet och farligt gods

- Miljöfarliga verksamheter ska inte tillåtas i områden där det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa eller säkerhet.
- Miljöfarliga verksamheter kan tillåtas i områden som har användningsbeteckningen verksamheter och industri, omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamhet.
- Känslig markanvändning, exempelvis bostäder och förskole- och skolverksamhet, ska inte tillåtas i anslutning till miljöfarliga verksamheter om det finns risk för negativ påverkan på människors hälsa.
- Eventuella nya täkter bör lokaliseras i anslutning till befintliga för att begränsa negativ påverkan på landskapsbild.
- Exploatering i anslutning till rekommenderade transportleder för farligt gods ska föregås av riskbedömning.
- Länsstyrelsen i Västerbottens riktlinjer för skyddsavstånd till transportleder för farligt gods ska följas vid exploatering och planering.

4.4 Förorenade områden

På platser som tidigare har använts för exempelvis industrier, billackering eller drivmedelsförsäljning finns risk att marken är förorenad. I enlighet med det nationella miljömålet om en giftfri miljö ska förorenade områden identifieras och efterbehandlas för att minska riskerna för människors hälsa och för miljön. Länsstyrelsen i Västerbotten arbetar med

identifiering och riskklassning av platser där marken kan vara förorenad. De bedriver även tillsyn och vägleder kommunerna i arbetet med förorenade områden. På Notholmen som är utpekad som utvecklingsområde för bostäder finns markföroreningar från en gammal oljedepå. När området exploateras ska fördjupad utredning visa på behov av åtgärder för att hantera risker förknippade med föroreningarna. Även i Olofsfors som är utpekad som utvecklingsområde för besöksnäringen finns markföroreningar.

Kommunen har påbörjat ett arbete med att inventera och riskklassificera förorenad mark. Till dess att detta är på plats hänvisas till länsstyrelsens kartmaterial, [Länskarta Västerbotten](#).

Ställningstaganden förorenade områden

- Exploatering i områden som pekats ut som misstänkt eller konstaterat förorenade ska inventeras och behov av åtgärder för att avhjälpa risker för människors hälsa och för miljön ska bedömas innan exploatering påbörjas.
- Förorenade områden som riskerar att påverka vattenförekomster med miljökvalitetsnormer ska identifieras och risk för negativ påverkan på vattenförekomster ska bedömas.

4.5 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är bestämmelser om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt och regleras i 5 kap. § 1 miljöbalken. Miljökvalitetsnormer beslutas för att skydda människors hälsa eller miljön, eller för att avhjälpa skador på eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Det finns miljökvalitetsnormer för buller, luft och vatten och de kan vara utformade på olika sätt. Antingen kan tydliga gränsvärdes anges eller så kan föroreningsnivåer eller målsättningsnormer ange vad som ska eftersträvas.

Miljökvalitetsnormer kan även vara en mellankommunal fråga, till exempel när det gäller konsekvenser för vattenförekomst eller avrinningsområden som delas mellan flera kommuner. Av översiktsplanen ska det framgå hur kommunen anser att miljökvalitetsnormer ska följas.

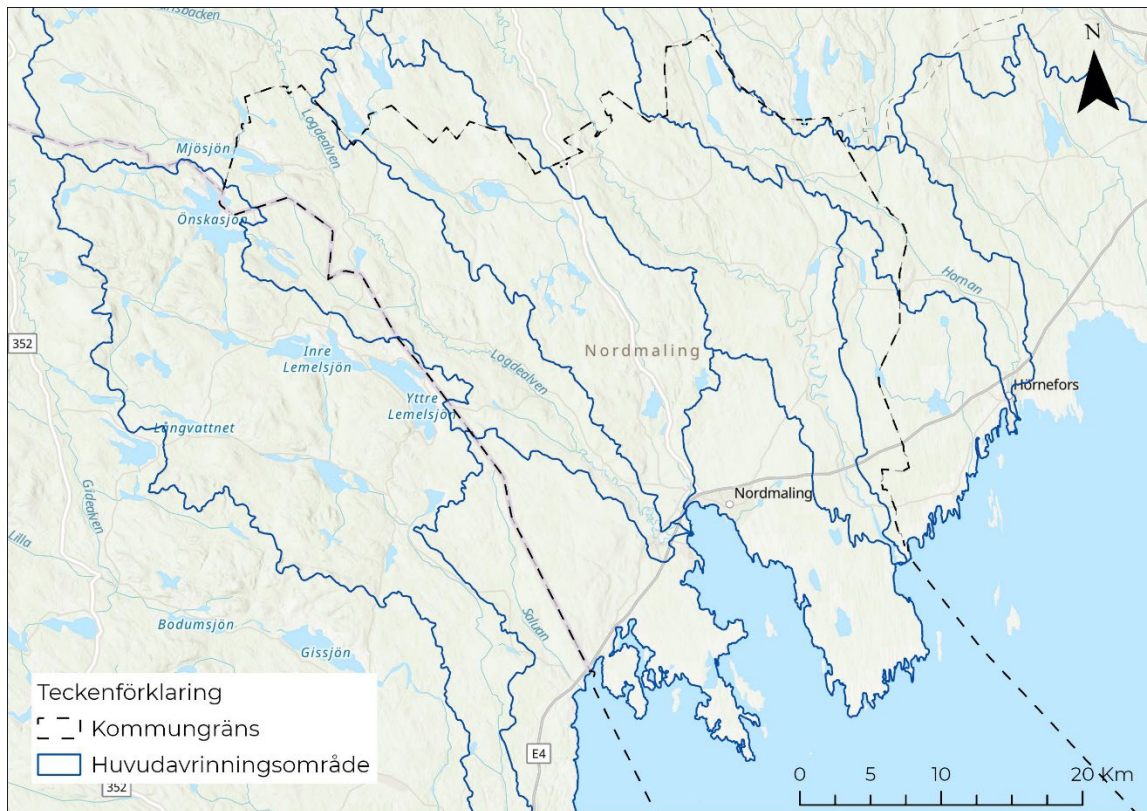
4.5.1 Miljökvalitetsnormer för vatten

Enligt Vattendirektivet ska alla vattenförekomster uppnå miljökvalitetsnormen god status till år 2027, såvida de inte fått tidsfrist. Vattenförekomster som redan uppnår god status får inte försämrats. I Nordmalings kommun uppnår i dagsläget inte alla vattenförekomster denna målsättning. Statusklassningen görs utifrån ekologisk och kemisk status för ytvatten och kemisk samt kvantitativ status för grundvatten. Arbetet inom vattenförvaltningen sker i sexårscykler. De bedömningar som redovisas i översiktsplanen bygger på de klassningar och miljökvalitetsnormer som beslutades i förvaltningscykel 3 (2017–2021). Arbetet med klassningarna fortlöper och nya klassningar och normer kommer att beslutas framöver. Kommunen ska tillsammans med andra myndigheter och organisationer arbeta för att god status ska uppnås till år 2027. Vattenförekomster och avrinningsområden som sträcker sig över flera kommuner gör miljökvalitetsnormer för vatten till en angelägen fråga som involverar flera kommuner.

Nordmalings kommun ligger inom avrinningsområdena (se karta nedan):

- Mellan Lögdeälven
- Husån
- Lögdeälven
- Leduån
- Öreälven
- Mellan Öreälven
- Leduån
- Hörnån
- Mellan Hörnån
- Öreälven

Samtliga avrinningsområden mynnar slutligen i Bottenhavet.

Figur 30. Huvudavrinningsområden inom Nordmalings kommun (VISS 2023).

Havs- och vattenmyndigheten är myndigheten som har uppdrag från regeringen att arbeta för att lösa viktiga miljöproblem och skapa en hållbar förvaltning av hav, sjöar och vattendrag genom att arbeta med bevarande, restaurering och hållbar användning. Fem länsstyrelser är utsedda av regeringen att vara vattenmyndighet i varsitt vattendistrikt. Nordmalings kommun ligger i både i Bottenhavets- och Bottenvikens vattendistrikt. Länsstyrelsen i Västernorrlands län är utsedd till vattenmyndighet för Bottenhavets vattendistrikt och Länsstyrelsen i Norrbotten är utsedd till vattenmyndighet för Bottenvikens vattendistrikt.

Det finns ett flertal verksamheter och olika typer av markanvändning som kan påverka vattenkvaliteten. Utsläpp från enskilda avlopp och från jordbruk kan tillföra näringsämnen som bidrar till övergödning. Spill- och dagvatten kan innehålla såväl näringsämnen som miljögifter. Gifter kan även komma från industrier och från nyttjande och anläggning av infrastruktur såsom vägar, järnvägar och hamnar. Med anledning av klimatförändringar och

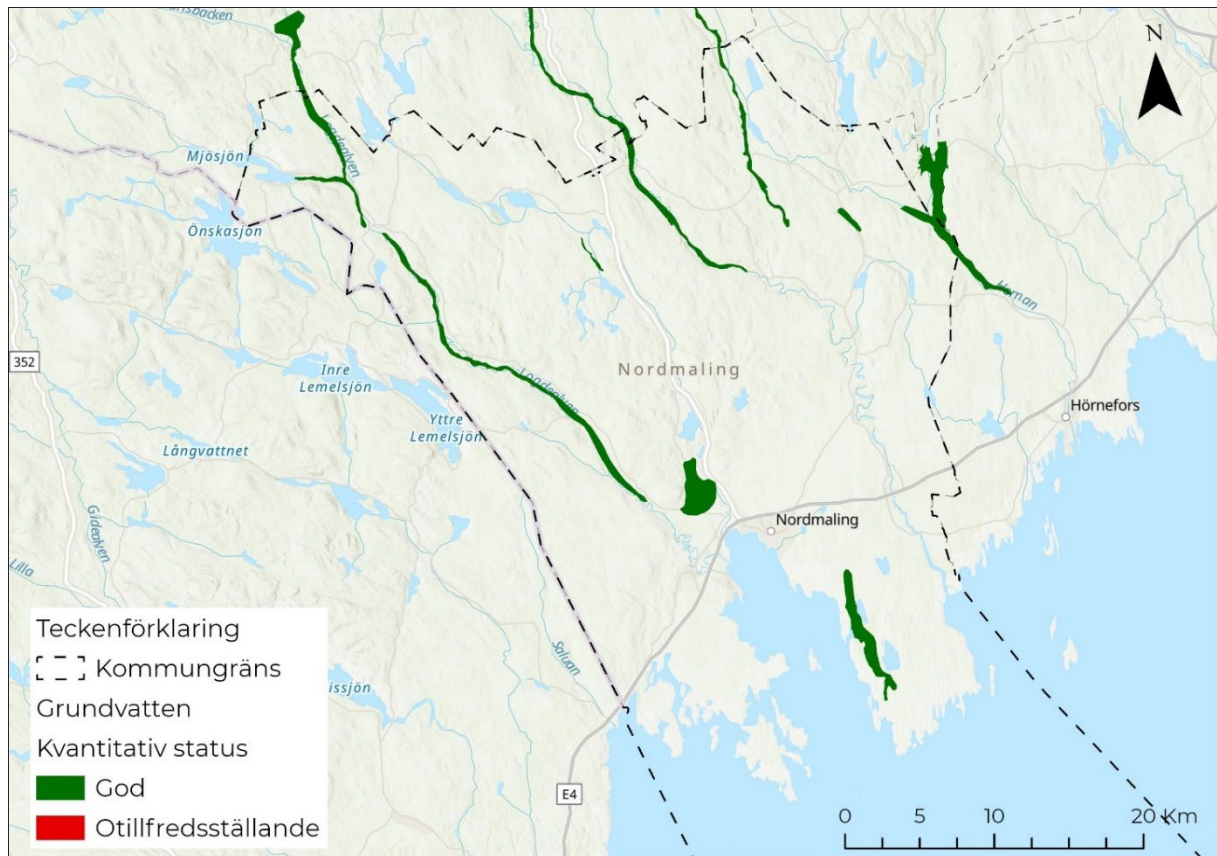
ökad nederbörd och risk för översvämningar ökar även risken för utsläpp av miljögifter från förorenad mark. Det innebär i sin tur ökad risk för att förorenat ytvatten tränger in i dricks- och grundvattentäkter. Vattenförekomsterna omfattas av ett *icke-försämringskrav*, vilket innebär att mänskliga verksamheter inte får försämra statusen för en förekomst. Det finns också en skyldighet att bidra till en förbättring av vattenförekomstens status, det så kallade *förbättringskravet*.

Grundvatten

Enligt VISS (Vatteninformationssystem Sverige) finns nio kända grundvattenförekomster som identifierats och klassificerats av vattenmyndigheten inom Nordmalings kommun. Samtliga finns i sand- och grusavlagringar i åsar. Alla grundvattenförekomster har god kemisk och kvantitativ status. Nedan redovisas statusen för de grundvattenförekomster med miljökvalitetsnormer som är utpekade som regionalt viktiga dricksvattenresurser i den regionala planen för dricksvattenförsörjning (se tabell X).

Namn i VISS (ID)	Ekologisk status	Kvantitativ status	MKN
Umeälsåsen ovan Bjännberg (WA44135750)	God	God	Ingen risk att god ekologisk och kvantitativ status inte nås 2027.
Öreälsåsen nedan Bjurholm (WA40252327)	God	God	Ingen risk att god ekologisk och kvantitativ status inte nås 2027.
Älv- och svallsediment i Nordmalingsområdet (WA95243659)	God	God	Ingen risk att god ekologisk och kvantitativ status inte nås 2027.

Tabell 1. Grundvattenförekomster med MKN utpekade som regionalt viktiga dricksvattenresurser.

Figur 31. Kvantitativ status för grundvattenförekomster inom Nordmalings kommun (VISS, 2023).

Kustvatten

Enligt VISS finns det sju kustvattenförekomster inom Nordmalings kommun. I kartan redovisas den ekologiska statusen på de vattenförekomster som mynnar i Bottenviken.

Samtliga kustvattenförekomster förutom Avafjärden har klassificerats med god ekologisk status. Avafjärden har idag måttlig status men miljökvalitetsnormen är satt till god ekologisk status med tidsfrist till 2027. Avafjärden är klassad med måttlig status med hänsyn till höga värden av växtplankton och löst oorganiskt kväve med de största påverkanskällorna som skogs- och jordbruk.

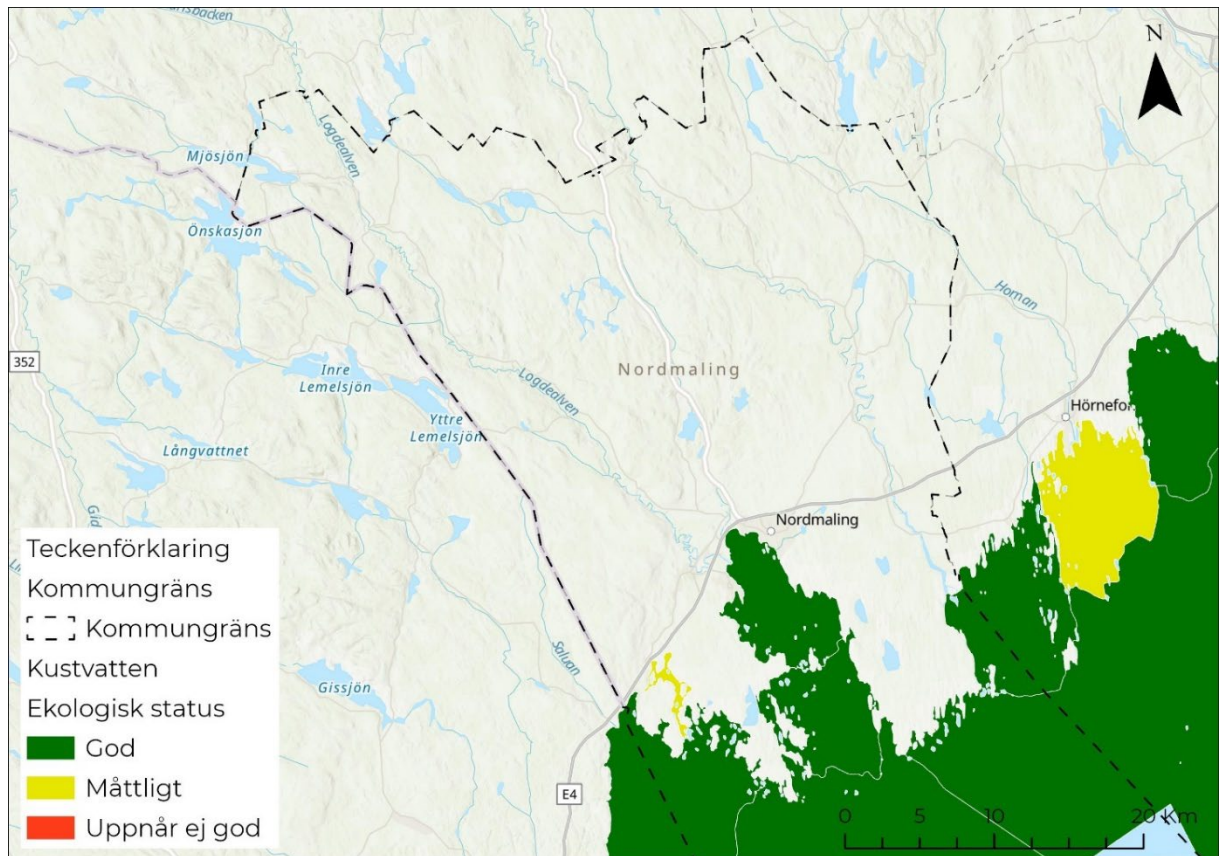
Samtliga kustvatten uppnår ej god kemisk status med hänsyn till överskridande halter av PDBE och kvicksilver vilka är överskridande i hela Sverige, problematiken gäller alltså inte enbart för Nordmalings kommun. Nedan redovisas statusen för kustvatten med

miljökvalitetsnormer som kan komma att beröras av den mark- och vattenanvändning som föreslås i översiktsplanen (se tabell x).

Namn i VISS (ID)	Ekologisk status	Kemisk status	MKN
Avafjärden (WA68180974)	Måttligt	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Degerfjärden (WA98602313)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Norra Bottenhavets kustvatten (WA67207787)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Nordmalingsfjärden (WA70160635)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Yttre Nordmalingsfjärden (WA70160635)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Örefjärden (WA59485772)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027
Södra delen av norra Kvarkens kustvatten (WA82865410)	God	Ej god	Risk att kemisk status inte nås år 2027

Tabell 2. Kustvatten med MKN som kan komma att beröras av den mark- och vattenanvändning som föreslås i översiktsplanen.

Figur 32. Ekologisk status för kustvatten inom Nordmalings kommun (VISS, 2023).

Vattendrag och sjöar

Det finns 142 ytvattenförekomster i Nordmalings kommun som är sjöar och vattendrag varav 52 är sjöar och 90 är vattendrag. Samtliga vattendrag och sjöar uppnår ej god kemisk status med hänsyn till överskridande halter av PDBE och kvicksilver vilka överskrids i hela landet och är ett nationellt problem. Nedan redovisas status för vattendrag och sjöar med miljökvalitetsnormer som kan påverkas av den mark- och vattenanvändning som föreslås i översiktsplanen.

Namn i VISS (ID)	Ekologisk status	Kemisk status	MKN
Torsbäcken (WA58538101)	God	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Leduån (WA58084830)	Måttlig	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Lögdeälven (WA38012409)	Måttlig	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Levarbäcken (WA26865876)	Måttlig	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Prästbäcken (WA24383691)	Måttlig	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Prästbäcken (WA71429930)	God	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Norrsjön (WA44396786)	God	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027
Granbäcken (WA38518303)	God	Ej god	Risk att god ekologisk och kemisk status inte nås år 2027

Tabell 3. Vattendrag och sjöar med miljö kvalitetsnormer som kan påverkas av den mark- och vattenanvändning som föreslås i översiktsplanen.

Utöver ovanstående vattendrag och sjöar så kan även Falltjärn, Korptjärn och Stor Tannörsavan komma att påverkas av mark- och vattenanvändningen i översiktsplanen. Dessa sjöar saknar dock miljö kvalitetsnormer och har inte status- eller riskklassats.

Orsakerna till att miljö kvalitetsnormerna inte bedöms kunna uppfyllas till år 2027 är flera. Det beror bland annat på utsläpp av miljögifter, övergödning och försurning. Påverkan uppstår även till följd av nedfall från luftburna föroreningar. I vattendragen är en av de främsta orsakerna till miljöproblemen fysisk påverkan i form av flödesförändringar och vandringshinder som finns kvar från flottningsepoken. Även påverkan från markanvändning i anslutning till vattendragen kan orsaka miljöproblem. Det kan exempelvis handla om avrinning från vägytor med oljerester och vägsalt, byggnadsmaterial som avger förorening, gödning och bekämpningsmedel från trädgårdar eller förorening från avloppsanläggningar.

Åtgärder

Kommunen har planerings- och tillsynsansvar för vattenresurserna och är därför en viktig part i vattenförvaltningen. För att kunna bidra till att nå målet om god vattenstatus behöver kommunen anpassa den fysiska planeringen efter yt- och grundvattenförekomsternas status. Översiktsplanen medför en ökad exploatering inom avrinningsområdena till vattenförekomster. Den framtida utbyggnaden i kommunen kan medföra att naturmark hårdgörs och att andelen trafikrörelser blir fler i kommunen.

I Nordmaling pågår projekt för återställning av Lögdeälven. Kommunen har också ett pågående projekt att ordna fiskevägar genom Olofsfors och Leduån vilket görs i samband med att dammarna i området restaureras. Nordmalings kommun är positiv till åtgärder som syftar till att återställa vattendrag och åtgärda vandringshinder. Genom att exempelvis återskapa vattendragens naturliga slingrande lopp och öppna upp kulverterade vattendrag kan vattenkvalitet och biologisk mångfald gynnas. Det är även viktigt att i framtiden undvika åtgärder som kan komma att förändra sjöar eller vattendrags fysiska strukturer och funktioner eller vattendragens flöden. I översiktsplanen föreslås inga åtgärder som bedöms påverka sjöar eller vattendrags fysiska strukturer eller flöden. Dock är det viktigt att undvika att vandringshinder uppstår vid framtida anläggningar av exempelvis vägtrummor.

Konstgödning och ett allt intensivare jordbruk är två av de främsta orsakerna till övergödning av vattendrag och hav. Nordmalings vattenförekomster är påverkade av övergödning och exempelvis Nordmalingsfjärden uppnår måttlig ekologisk status. Kommunen bedriver kontinuerligt tillsyn av jordbruksverksamheter i Nordmalings kommun. Då kontrolleras att tillräckliga skyddsavstånd hålls vid spridning av gödsel i anslutning till vattendrag. Det har även genomförts kalkning av försurade vattendrag och tagits initiativ för att minska användningen av bekämpningsmedel i jordbruket.

Förorenad mark kan påverka kommunens vattenförekomster. Arbetet med att inventera och riskklassificera förorenad mark är viktigt att prioritera för att kunna identifiera potentiella riskområden som kan medföra utsläpp av miljögifter eller andra typer av ämnen om de översvämmas. I detta arbete behöver kommunen stöd av länsstyrelsen. Med god kännedom om föroreningskällorna, kan kommunen göra medvetna val i samband med planering och byggande så att föroreningar från olika källor minimeras eller avlägsnas i närheten av vattenförekomster. Ökade dagvattenflöden ger upphov till en större andel tillskottsvatten till spillvattenätet vilket gör att risken för att pumpstationer och reningsverk bräddar ökar. Dagvatten kan då svepa med sig föroreningar, varvid utsläpp av orenat vatten riskerar att ske. Föroreningar bör hanteras så nära källan som möjligt för att eliminera utsläppsriskerna. Arbetet med att angripa föroreningskällorna ska bland annat ske genom att minska dagvattenmängder. Vid tillståndsprovning och tillsyn av verksamheter beaktas behovet och krav ställs på renat dagvatten enligt miljöbalken. Kommunen informerar också allmänheten om föroreningar som påverkar dagvattnet, som exempelvis bekämpnings- och gödningsmedel, eller biltvätt på gatan. Bensinstationer och liknande anläggningar ska ha särskild oljeavskiljning för dagvatten.

Kommunens planarbete

Kommunen har större möjlighet att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten följs inom kommunalt verksamhetsområde för VA. Nya utvecklingsområden som föreslås i översiktsplanen ska utredas huruvida de ska inkluderas i det kommunala verksamhetsområdet för VA. Inom kommunen finns kommunala avloppsanläggningar med reningsverk i

Nordmaling, Rundvik, Håknäs, Gräsmyr, Nyåker Brattsbacka och Norrfors. Avloppsvattnet behandlas i reningsverken och slammet transporteras till Dåva avfallsanläggning i Umeå kommun för vidare behandling. Kapaciteten i de kommunala avloppsanläggningarna och reningsverken bedöms som god. I kommunen finns även ett flertal enskilda och mindre gemensamma avloppsanläggningar. Kommunen genomför kontinuerligt inventering av enskilda avloppsanläggningar för att säkerställa att de inte bidrar till övergödning eller spridning av smittor. Om det finns brister i de enskilda avloppen utfärdar kommunen ett föreläggande om att avloppsanläggningen inte får användas. Arbetet med att inventera enskilda avlopp är ett viktigt led i arbetet med att förbättra såväl den ekologiska som kemiska statusen på vattenförekomsterna i kommunen. Även tillsyn och förnyelse av kommunalt vatten- och avloppsledningsnät och reningsverk ska ske kontinuerligt för att förebygga och upptäcka läckage, utsläpp och föroreningar.

I översiktsplanen föreslås den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen ske i centralorten Nordmaling och i tätorter och småorter där ny bebyggelse kan anslutas till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Vid exploatering i byar och småorter där det inte finns kommunala anläggningar bör ny bebyggelse anslutas till befintliga gemensamma vatten- och avloppsanläggningar. I de fall detta inte är möjligt ska enskilda avlopp anläggas med godkända tekniker som innebär att negativ påverkan på yt- och grundvatten kan undvikas. Vid exploatering i landsbygdsområden eller i utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska avlopp anläggas så att negativ påverkan på vattenförekomster kan undvikas. En VA-utredning ska genomföras före exploatering och planering för att fastställa om hållbara avloppslösningar kan åstadkommas och om anslutning kan ske till kommunalt ledningsnät. Infiltrationsanläggningar för enskilda och gemensamma avlopp ska anläggas minst 1,5 meter över medelvattenståndsnivån vid yt- och grundvattenförekomster och med ett avstånd om minst 1 meter mellan spridningsledningarna och högsta grundvattennivå. Gemensamma avloppslösningar bör eftersträvas i de fall det är möjligt. För att undvika fysisk påverkan på strandområden ska exploateringar som innebär behov av återkommande muddringar undvikas. Exploateringar i strandområden ska också utföras så att omfattande avverkningar av skog och vegetation och fysisk påverkan på våtmarker kan undvikas.

Vid planläggning av översiktsplanens utvecklingsområden ska det säkerställas att detaljplanen klarar miljö kvalitetsnormer för vatten och att ingen försämring av vattenförekomsternas status sker. I och med klimatförändringarnas effekter med ökad risk för översvämningar, mer frekvent extremväder och ökad nederbördsmängd ska kommunen arbeta med att säkerställa ytor för dagvatten- och skyfallshantering vid allmän plats som kan rena och fördröja dagvatten innan det når recipienten. Det är framför allt viktigt att minska mängden föroreningar till vattenrecipient vid planläggning av industrimark och områden med hög andel bebyggelse. Inom tätorterna Nordmaling och Rundvik ska utgångspunkten vara att dagvatten ska omhändertas lokalt så att negativ påverkan på ytvattenförekomster kan undvikas.

För att uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering behöver kommunen ta fram en dagvattenstrategi. Strategin bör innehålla en analys av befintlig dagvattensituation, åtgärder och riktlinjer som ska följas i kommunens fysiska planering.

Ställningstaganden miljö kvalitetsnormer för vatten

- Samverkan ska ske med kommuner inom avrinningsområde för Lögde älv, Öre älv, Leduån, Husån och Hörnån för att identifiera verksamheter som påverkar vattenkvaliteten.
- Enskilda avlopp ska inventeras.
- Vid exploatering inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp ska ny bebyggelse anslutas till det kommunala vatten- och avlopps nätet där det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.
- Vid exploatering utanför orter med kommunala vatten- och avlopps anläggningar ska anslutning till befintliga och anläggning av nya gemensamma avloppslösningar eftersträvas.
- Enskilda avlopp ska anläggas så att negativ påverkan på vattenförekomster ska undvikas. I samband med exploatering och planering av LIS-områden bör VA-utredningar ingå som en del av beslutsunderlaget.
- Exploatering som innebär behov av återkommande muddringar ska undvikas.
- Exploatering får inte ske i anslutning till eller i grunda havsvikar eller havsområden om det innebär behov av återkommande muddringar eller om det riskerar att påverka livsvillkoren för djur och växter.
- Vid exploatering i strandområden ska omfattande avverkningar av skog undvikas.
- Exploatering i strandområden får inte leda till fysiska eller hydrologiska förändringar av våtmarker.
- Infiltrationsanläggningar eller markbäddar ska anläggas minst 150 centimeter över medelvattenståndsnivån vid kusten och med ett avstånd om minst 100 centimeter mellan spridningsledningar och högsta grundvattennivå.
- Inom tätorterna Nordmaling och Rundvik ska utgångspunkten vara att dagvatten ska omhändertas lokalt så att negativ påverkan på ytvattenförekomster kan undvikas.
- Inventering och riskklassning av förorenad mark ska genomföras kontinuerligt och områden som riskerar att sprida föroreningar vid översvämning ska identifieras.

4.5.2 Miljö kvalitetsnormer för buller

Enligt förordningen (2004:675) om omgivningsbuller och miljöbalkens hänsynsregler ska kommuner sträva efter att begränsa buller och undvika skadliga effekter på människors hälsa. Vilka effekter som buller och höga ljudnivåer leder till beror bland annat på i vilken situation, när och vilken intensitet eller frekvens som bullret har. Det finns ett antal olika riktvärden för bullernivåer beroende på bullerkällan och exponeringssituationen, exempelvis bostäder, skolor och vårdlokaler men även friluftsområden. Den vanligaste källan till buller är trafik, det vill säga vägar, järnvägar och flyg, men också vissa verksamheter som industrier samt bygg- och anläggningsprojekt kan ge upphov till buller. I Nordmalings kommun bedöms risken för bullerstörningar från vägtrafik vara som störst i anslutning till Botniabanan och E4. En del av kommunens industri- och verksamhetsområden antas också ge upphov till buller.

Översiktsplanen pekar ut ett flertal utvecklingsområden i Nordmalings centralort vilket innebär att trafikrörelserna och bullerstörningar antas öka i de centrala delarna av tätorten. Vid planläggning av utpekade utvecklingsområden längs E4 krävs att utredningar i planarbete görs kring trafikbuller och att bebyggelsens utbredning tar hänsyn till E4 för att säkerställa en god miljö. Risken för bullerstörningar från industrier och verksamheter är störst i de områden som har användningen verksamheter och industri i översiktsplanen. Grönytor har en god förmåga att minska upplevelsen av omgivningsbuller. För att mildra buller är naturbaserade lösningar rekommenderade, t.ex. att behålla eller tillskapa flerskiktiga lager av växtlighet. Den eventuella flygplatsen antas ge stora bullerstörningar vilket behöver studeras vidare i kommande planering.

Ställningstaganden buller

- Vid framtagande av detaljplaner för bostadsändamål i bullerutsatta miljöer ska bullerutredningar genomföras för att bedöma om exploatering är lämplig och vilka eventuella åtgärder som kan vara nödvändiga för att inte överskrida riktvärden för buller.

4.5.3 Miljökvalitetsnormer för luft

I enlighet med det nationella miljömålet om frisk luft så ska luften vara så ren att människors hälsa, djur, växter och kulturvärden inte skadas. Miljökvalitetsnormerna för luft finns i luftkvalitetsförordningen (2010:477). I förordningen anges både gräns- och målvärden för luftkvaliteten. Det finns alltså både normer för hur hög koncentrationen av olika ämnen och partiklar i luften får vara som högst och normer för vilken koncentration av olika ämnen och partiklar som ska eftersträvas. Dålig luftkvalitet i närheten av bebyggelse kan vara ett problem både i städer och på landsbygden. I städer är det ofta partiklar och gaser från trafik och olika förbränningsprocesser som orsakar problem medan småskalig vedeldning kan medföra negativa hälsoeffekter i städer, tätorter och sammanhållen bebyggelse på landsbygden

I Nordmalings kommun har inga luftmätningar genomförts och luftmiljön bedöms allmänt som god. Översiktsplanens genomförande innebär att mängden biltrafik kan komma att öka, vilket bör beaktas i den fortsatta planeringen. Kommunen spelar en viktig roll i arbetet att bibehålla en god luftmiljö genom att planera för ökad gång- och cykeltrafik, driva på användningen av renare drivmedel för bilar, lastbilar och bussar samt verka för en utvecklad grönstruktur.

Ställningstaganden luft

- Kommunens goda luftkvalitet ska bibehållas och miljö kvalitetsnormer för utomhusluft ska beaktas vid all fysisk planering.

4.5.4 Radon, elektromagnetisk strålning och sulfidjord

Radon

Radon är en lukt- och färglös gas som bildas när radium sönderfaller. Radium finns överallt i naturen i mer eller mindre koncentrerade former. Radon inomhus kan komma från marken, byggnadsmaterialet eller hushållsvattnet. Ytterligare information om Radon och hur kommunen arbetar med riskhantering finns på kommunens [hemsida](#).

Elektromagnetisk strålning

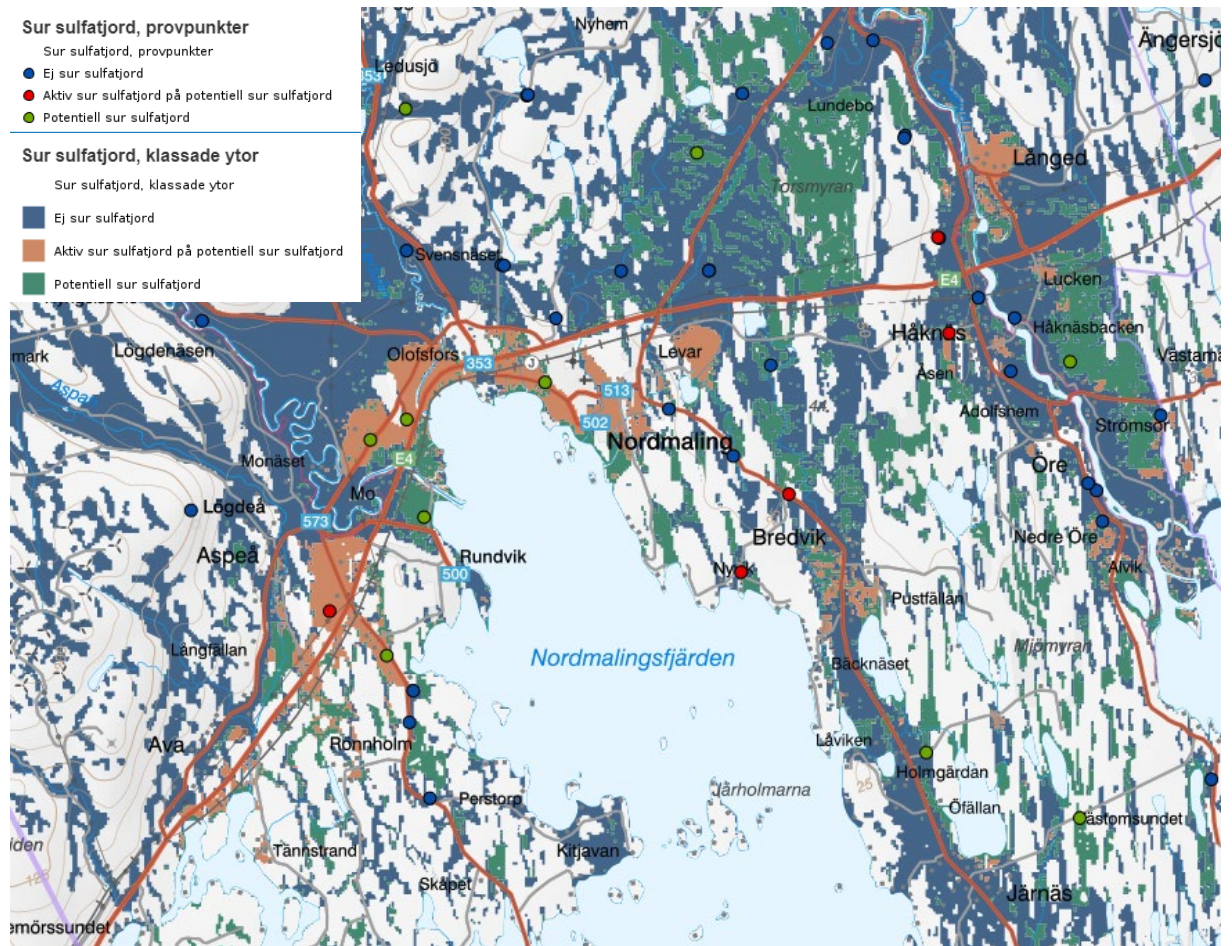
Intill elektrisk utrustning som elstationer, elledningar och kontaktledningar uppstår elektromagnetiska fält. Magnetfält uppstår även vid mobiltelefoner och trådlösa datornätverk som använder radiovågor. Det går dock inte att i dag med säkerhet säga hur människan påverkas av dessa magnetfält. Vid exponering av låga nivåer av elektromagnetiska fält har inga negativa hälsoeffekter kunnat påvisas. Basstationer för mobiltelefoni eller trådlösa datornätverk har heller inte några bevisade hälsoeffekter.

Sulfidjordar

Sulfidjordar är jordar med finkorniga sediment som innehåller sulfidmineral som bildats på Östersjöns botten efter istiden. Om grundvattennivån sänks genom exempelvis exploatering så kan järnsulfiderna oxidera varpå pH-värdet i marken sänks. Det riskerar att leda till negativ påverkan på vattenförekomster och på djur och växter. Om sulfidjord påträffas vid exploatering ska den tas om hand på ett sätt som innebär att risk för negativ påverkan på miljön och på människors hälsa kan begränsas. Det är särskilt viktigt när grundvattennivån ändras vid exempelvis jord- och skogsbruk för att undvika att pH-värdet i marken sänks och

för att undvika negativ påverkan på vattenförekomster. Kartan med sulfidjordar finns att läsa i bättre upplösning på SGU:s hemsida, [SGU kartvisare](#).

Figur 33. Sulfidjordar inom Nordmalings kommun. Källa: SGU kartvisare.

Ställningstaganden Radon, elektromagnetisk strålning och sulfidjord

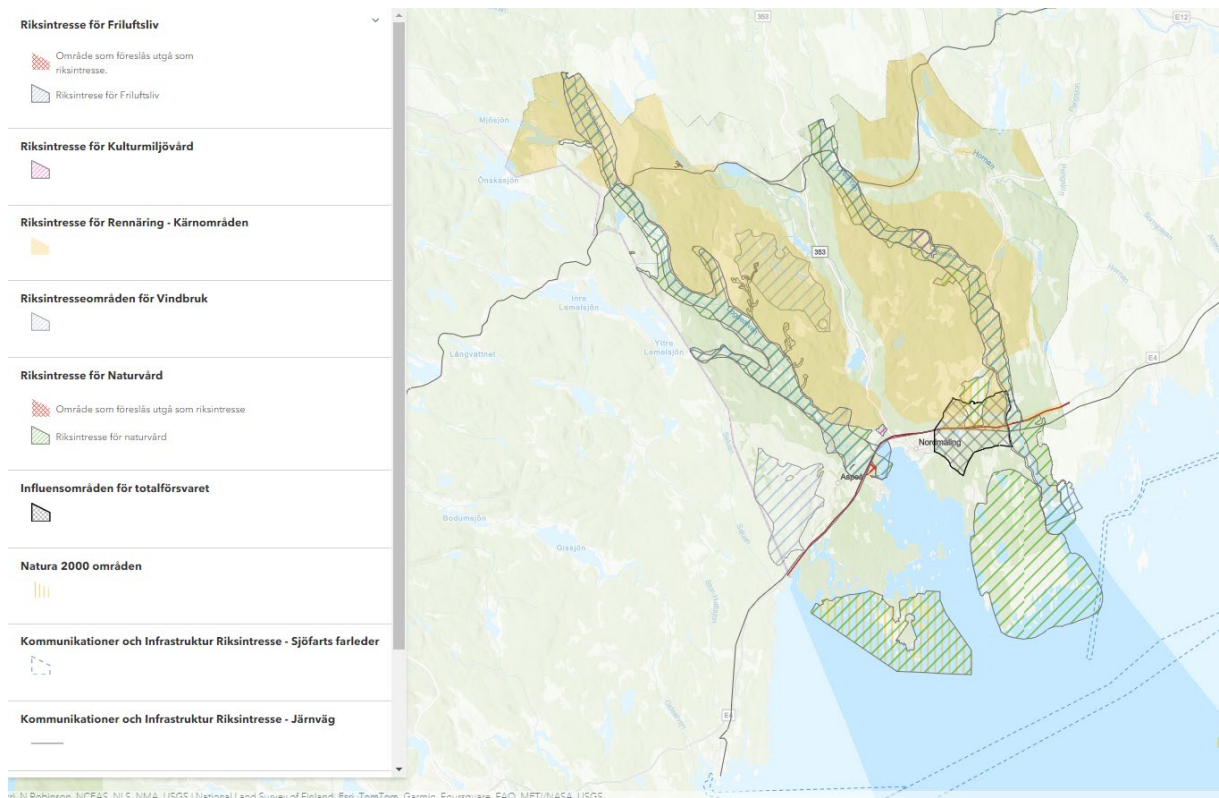
- Exploatering i områden med hög radonhalt bör undvikas eller utföras på ett strålningssäkert sätt.
- Strålsäkerhetsmyndighetens rekommendationer avseende elektromagnetisk strålning ska följas vid exploatering.
- Ny bebyggelse för varaktig vistelse ska placeras minst 80 meter från 220 kV-ledning och 130 meter från 400 kV-ledning.
- Sänkning av grundvattennivån ska undvikas.
- Om sulfidjordar påträffas ska det utredas hur de ska hanteras.

5 Riksintressen och andra värden

Under den här fliken presenterar kommunen hur hänsyn ska tas till riksintressen och andra värden. Riksintressen gäller geografiska områden som har utpekats av nationella myndigheter med stöd av 3 kap miljöbalken eller angivits direkt i 4 kap miljöbalken eftersom de innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Andra värden är områden som kommunen enligt miljöbalken behöver ta hänsyn till vid planering av mark- och vattenområden. Det kan till exempel vara ekologiskt särskilt känsliga områden eller kulturmiljövärden.

5.1 Riksintressen

Figur 34. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintressen inom Nordmalings kommun.

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa de områden av riksintresse som finns inom kommunen och hur kommunen förhåller sig till dem i sin planering av mark- och

vattenområden. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada intressena.

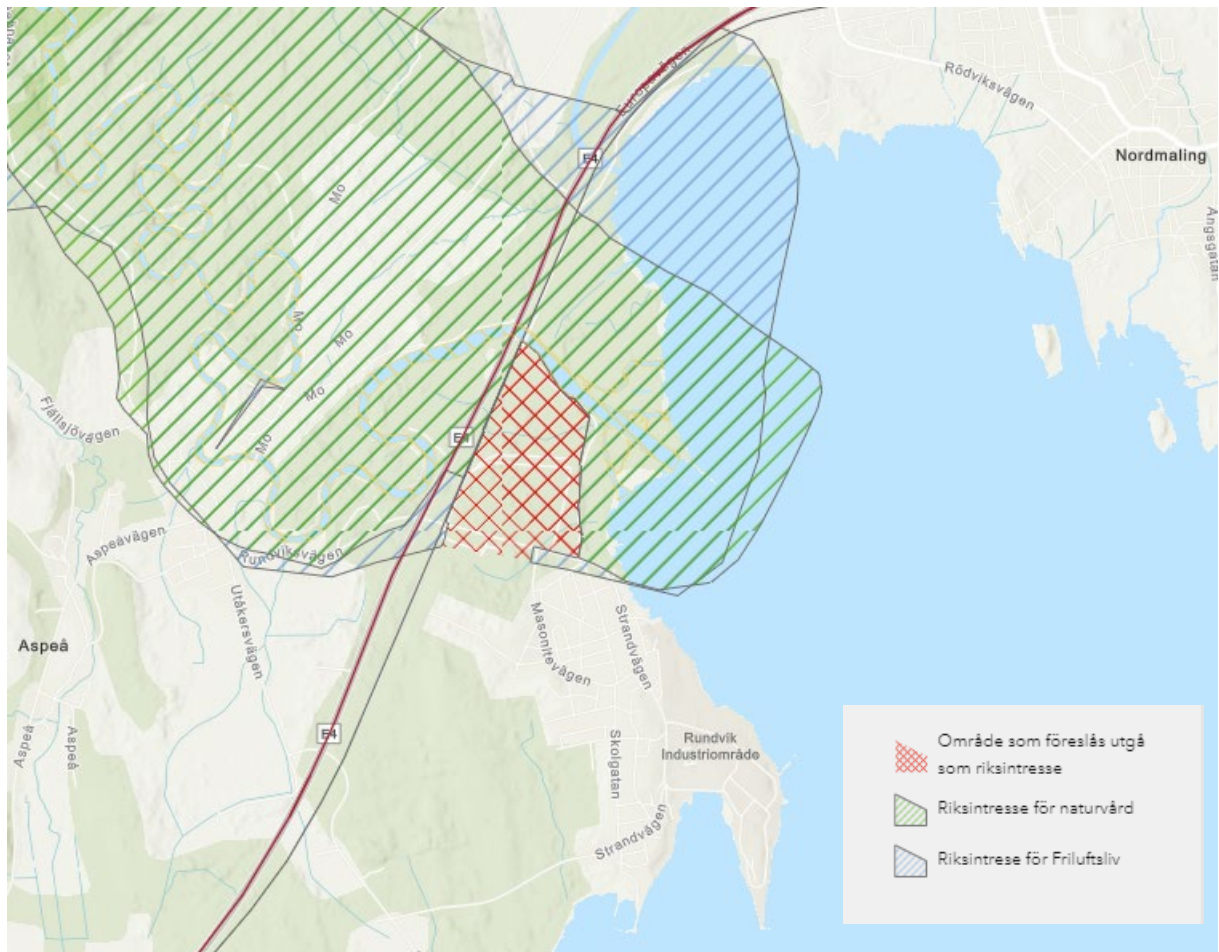
I Nordmaling finns sju typer av riksintresseanspråk enligt 3 kap miljöbalken.

- Riksintresse för Naturvård
- Riksintresse för Kulturmiljövård
- Riksintresse för Friluftsliv
- Riksintresse för Energiproduktion – vindkraft
- Riksintresse för Rennäringen
- Riksintresse för Kommunikation och infrastruktur
- Riksintresse för Totalförsvaret

I kommunen finns även riksintressen enligt 4 kap miljöbalken i form av 10 Natura 2000-områden samt Lögde älv och Öreälv med tillhörande käll- och biflöden som båda är riksintressen för skyddade vattendrag.

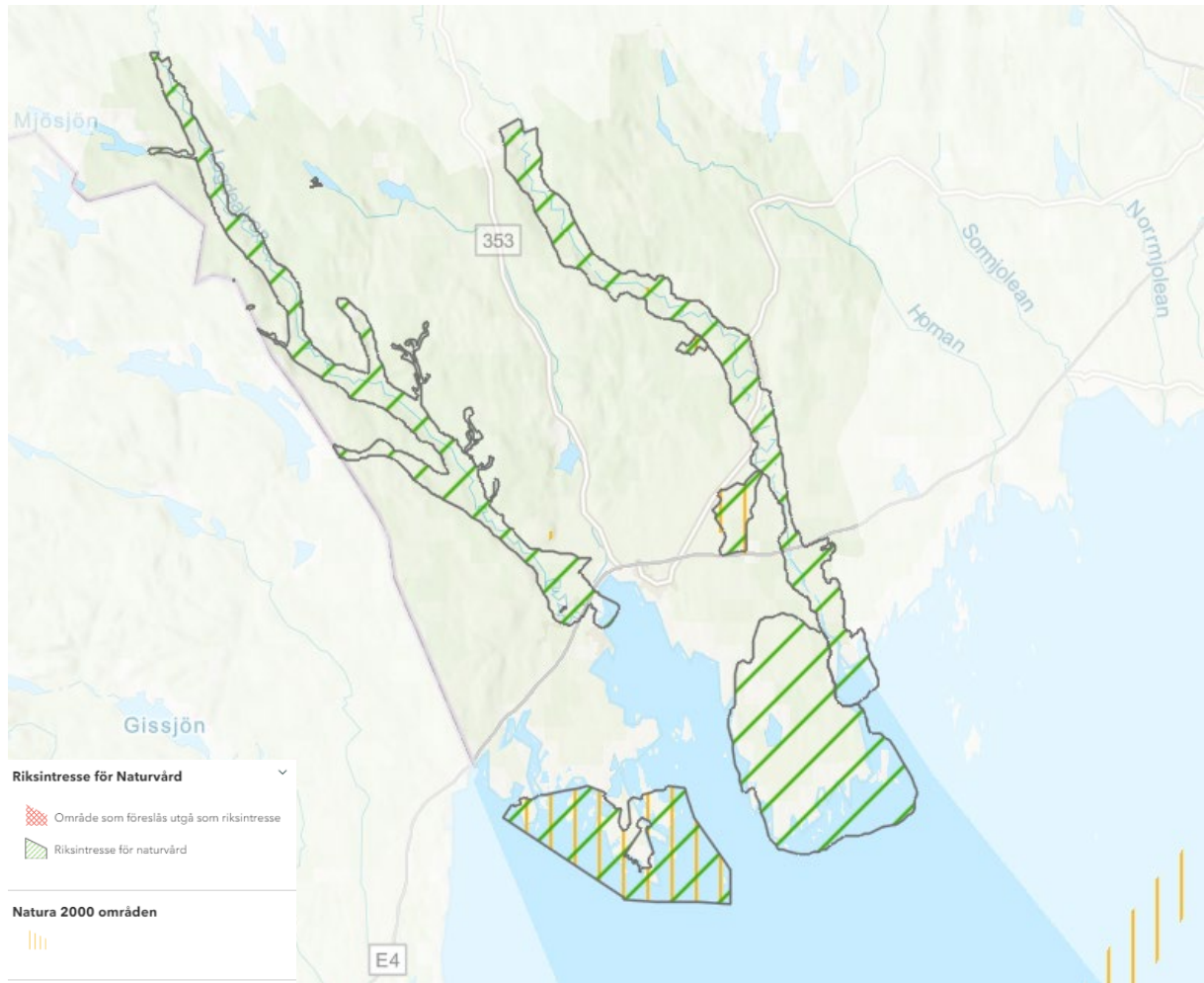
Riksintresseområdena överlappar i vissa fall varandra. I de fall där konflikter mellan olika riksintressen kan uppstå förtydligar översiktsplanen vad som bör prioriteras. I sådana fall ska det riksintresse som bäst främjar en långsiktigt god hushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön ges företräde.

Den nya godsterminalen norr om Strandvägen i Rundvik överlappar riksintresset för naturvård och riksintresset för friluftsliv. Norr om den nya terminalen föreslås i översiktsplanen ett nytt verksamhetsområde som även detta kommer att överlappa riksintresset. Kommunen anser att en förändring av avgränsningen för riksintresseanspråket bör komma till stånd inom markerat område på kartan. Området är idag delvis redan ianspråktaget av godsterminalen och det allmänna intresset av att utveckla verksamhetsområdet för att dra nytta av godsterminalen är stort. Kommunen har gjort bedömningen utifrån de lokala förhållandena att riksintresset, så som det beskrivs i värdebeskrivningen, fullt ut tillgodoses med föreslagen avgränsning av riksintresseanspråket.

Figur 35 Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar område som föreslås utgå ur riksintresset naturvård och riksintresset friluftsliv.

5.1.1 Riksintresse för naturvården och Natura 2000

Figur 36. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för naturvården och Natura 2000 inom Nordmalings kommun.

Enligt 3 kap. § 6 miljöbalken ska områden som är av riksintresse för naturvården skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Många riksintresseområden för naturvård i Nordmaling klassas även som Natura 2000-områden. Natura 2000 är EU:s gemensamma nätverk av skyddade naturområden. Dessa områden utgör också riksintresse enligt 4. kap § 8 miljöbalken.

Följande riksintressen för naturvården och Natura 2000 finns i kommunen:

Öreälven - Riksintresse och Natura 2000

Älven är utpekad som både riksintresse och Natura 2000 och utgör ett av Sveriges bästa exempel på ett meandrande vattendrag med nip- och ravinlandskap. Längs älven finns värdefull flora och fauna, inklusive lax och öring som har höga skyddsvärden. Området där älven mynnar ut i havet är värdefullt som lek- och uppväxtmiljö för flera fiskarter.

Öreälven är även ett riksintresse enligt 4 kap. § 6 miljöbalken med syfte att skydda orörda älvar och älvräckor mot vattenkraftsutbyggnad.

Lögdeälven – Riksintresse och Natura 2000

Älven är utpekad som både riksintresse och Natura 2000 och är ett framstående exempel på en opåverkad skogsälv med nip- och ravinlandskap som vittnar om landskapets utveckling, processer och ekologiska samband. Längs älven finns många ovanliga naturtyper och arter, inklusive lax och öring som har höga skyddsvärden. Projekt för att återställa älven från vandringshinder från flottningsepoken pågår. Området där älven mynnar ut i havet är värdefullt som lek- och uppväxtmiljö för flera fiskarter.

Öreälven är även ett riksintresse enligt 4 kap. § 6 miljöbalken med syfte att skydda orörda älvar och älvräckor mot vattenkraftsutbyggnad.

Kronören - Riksintresse och Natura 2000

Kronören är utpekad som både riksintresse och Natura 2000 och är ett opåverkat kustområde med karakteristiska och välbevarade drumliner, klappervallar, rundhällar och isräfflor. Området har en rik flora och fauna, inklusive sällsynta fågelarter och flera fiskarter som har värdefulla livs- och uppväxtmiljöer i de grunda havsområdena och vikarna.

Långrumpskogen - Riksintresse och Natura 2000

Långrumpskogen är utpekad som riksintresse och Natura 2000 och består av låga långsträckt naturskogsklädda moränryggar med öppen våtmark emellan. Särskilt viktigt inslag är sumpgranskogarna utmed Långrumpbäcken där det finns granar som är upp till 300 år gamla. I området har även påträffats sällsynta insektsarter, bland annat barkplattbagge.

Torsmyran - Riksintresse och Natura 2000

Torsmyran är utpekad som riksintresse och Natura 2000 och är ett 700 hektar stort myr- och sumpskogsområde. I området finns ett 20-tal mossar och flera sällsynta skalbaggar och fjärilar.

Järnäshalvön – Riksintresse

Järnäshalvön är av riksintresse för naturvården och betraktas som ett av landets bästa exempel på ett drumlinområde. Landhöjningen utmärker det opåverkade landskapet där det även finns strandvallar. Mellan drumlinerna som löper i nord-sydlig riktning finns långsträckta myrar som ger landskapet dess karaktäristiska utseende.

Grönnäs – Riksintressen och Natura 2000

I Grönnäs finns artrik naturbetesmark bestående av öppen hagmark som i områdets norra delar övergår i grandominerade skogsbetesmarker.

Hummelholm - Natura 2000

Hummelholm är ett exempel på en bybildning i en dalgångsbygd vid Öreälven. Byn har medeltida ursprung med bevarade drag i bebyggelsemönstret och slätterängar och lövängar med rik flora och fauna. Hummelholm är även naturreservat och riksintresse för kulturmiljövården.

Storrisbergsgrottorna - Natura 2000

I området finns geovetenskapligt intressanta grottor i form av så kallade tunnelgrottor som är smala med trånga ingångar som utmynnar i större grottrum eller salar. Storrisbergsgrottorna är även naturreservat.

Lidbergsgrottorna - Natura 2000

I området finns geovetenskapligt intressanta sprickgrottor som har bildats genom rörelser i jordskorpan och genom att stenblock virvlat runt i havet och nött mot klippor för cirka 7000 år sedan. I området finns även så kallade jättegrytor som bildats genom att strömmande vatten

fått stenar och grus att rotera och bilda håligheter i klipporna. Lidbergsgrottorna är även naturreservat.

Sydostbrotten – Natura 2000

Sydostbrotten är ett grunt rev med viktiga värden för fågelarter och gråsäl som ligger ca 20 km från land. Området har en rik flora med ovanligt nordlig förekomst av smaltång. Området ingår i naturreservatet Örefjärden-Snöanskärgården.

I Nordmaling finns även 22 naturreservat, och många fler områden med höga naturvärden. Dessa går att läsa mer om under fliken Skyddad natur.

Riksintresset för naturvärden överlappar flera andra riksintresseområden. Vissa riksintressen kan samexistera utan konflikt, som exempelvis riksintresset för rennäringen och naturvård.

Riksintresset för friluftsliv överlappar riksintresset för naturvård längs älvarna.

Friluftslivets värden är direkt kopplade till naturvärdena, vilket gör att dessa riksintressen till stor del kompletterar varandra. Nybyggnation av anläggningar kopplat till friluftsliv inom riksintresset ska utformas med stor hänsyn till naturvärdena på platsen. Det är viktigt att belysa att en ökad tillgänglighet till friluftslivet kan orsaka ökat slitage och negativt påverka naturvärden. Om ökad tillgänglighet till friluftslivet riskerar att påtagligt skada riksintresset för naturvård ska naturvård prioriteras framför riksintresset för friluftsliv.

Flera riksintressen för kommunikationer och infrastruktur korsar riksintresset för Lögdeälven och Öreälven. I norr går Stambanan genom Övre Norrland över älvarna, och i söder korsas de av Botniabanan och E4. E4 passerar även nära riksintresset och Natura 2000-området Torsmyran. Sjöfartsleden Södra Köningsgrund - Jonkgrund korsar till havs riksintresset för Järnäs. Kommunen önskar att samexistensen som är etablerad mellan intresseområdena sjöfart och naturskydd upprätthålls och utvecklas.

Kommunikationerna med väg och järnväg är av stor vikt för Nordmaling, och är även viktiga transportvägar nationellt och internationellt. I de fall där riksintresset för kommunikationer

står i konflikt med riksintresset för naturvård ska riksintresset för kommunikationer säkras. Stor hänsyn ska dock tas till riksintresset för natur, och den eventuella skadan på riksintresset ska kunna motiveras och vara i proportion till åtgärdens värde.

Totalförsvarets influensområde överlappar Torsmyrans Natura 2000-område och riksintresse. I nuläget bedömer kommunen att ingen konflikt finns mellan riksintressena. Markanvändningen inom Torsmyran föreslås vara oförändrad.

Inom Lögdeälvens riksintresse finns två utpekade LIS-områden. Inom LIS-områden tillåts endast mindre kompletteringar av bebyggelse i form av servicehus och enklare övernattningsstugor. Framtida bebyggelse är inte av sådan omfattning att skapa negativa effekter som barriäreffekter eller fragmentering av områdena.

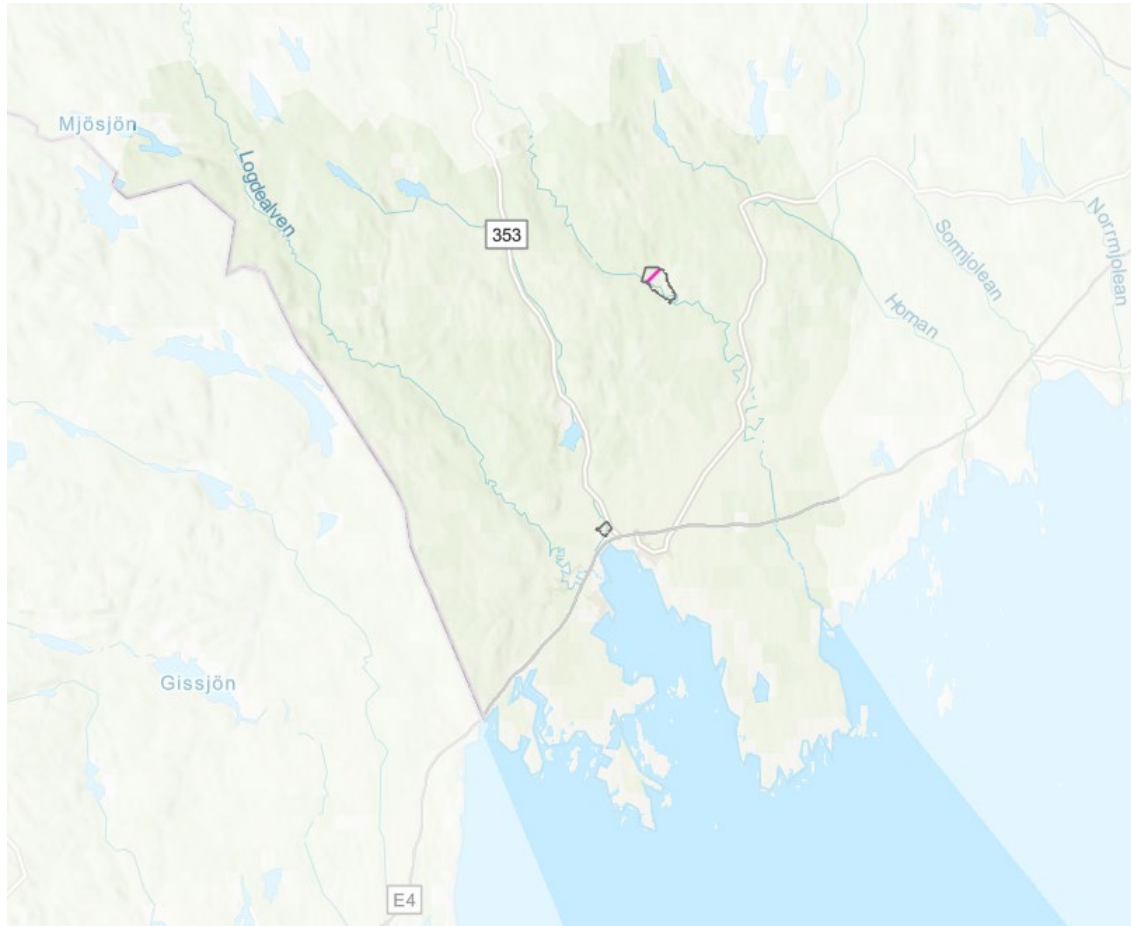
Utredningsområdet för framtida flygplats överlappar en del av område av riksintresse för naturvården. Om det blir aktuellt att anlägga flygplatsen ska dess påverkan på riksintresset utredas i ett senare planeringsskede.

Ställningstaganden Riksintresse för naturvården och Natura 2000

- Områden av riksintresse där det idag inte finns bebyggelse eller anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdenas karaktär, naturvärden eller växt- och djurliv.
- Beslut om exploatering inom områden av riksintresse för naturvård och Natura 2000-områden ska föregås av bedömning av påverkan på naturvärden.
- I de områden som har användningsbeteckningen natur och areella näringar ska natur- och landskapsvärden vara överordnade andra värden. Nybyggnation får inte skapa barriäreffekter eller fragmentering av områdena.
- Två LIS-områden återfinns i anslutning till riksintresset Lögde älv. Inom dessa tillåts endast mindre kompletteringar av bebyggelse i form av servicehus och enklare övernattningsstugor.
- Utredningsområdet för framtida flygplats överlappar en del av område av riksintresse för naturvården. Eventuell negativ påverkan utreds i senare skede om det blir aktuellt att anlägga flygplats.
- Nybyggnation av anläggningar för friluftsliv inom riksintresse för naturvård ska utformas med stor hänsyn till naturvärdena på platsen.
- Om den ökade tillgängligheten för friluftslivet riskerar att påverka riksintresset för naturvården negativt, ska riksintresset för naturvården prioriteras framför riksintresset för friluftslivet.
- Utbredningen av riksintresset för naturvård föreslås ändrad för att inte överlappa med utbyggnaden av nytt verksamhetsområde vid godsterminalen.

5.1.2 Riksintresse för Kulturmiljövård

Figur 37. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för kulturmiljövård inom Nordmalings kommun.

Riksintressen för kulturmiljövården enligt 3 kap. miljöbalken är områden som särskilt tydligt avspeglar landskapets historia. Kommunens kulturmiljöer är värdefulla tillgångar, viktiga för kommunens identitet och för att människor ska kunna avläsa den historiska utvecklingen i landskapet och i de byggda miljöerna.

I Nordmalings kommun finns två områden som är riksintressen för kulturmiljövården.

Olofsfors järnbruk

Olofsfors järnbruk är ett av Sveriges mest välbevarade järnbruk som speglar ortens sociala, ekonomiska och tekniska utveckling från brukets etablering 1762 fram till mitten av 1900-talet. I Olofsfors finns välbevarade verksbyggnader med bland annat masugnsbyggnad, manufaktursmedja och stångjärnssmedja. Det finns även bevarade arbetarbostäder, herrgård med brukskontor samt en ladugård av murad slaggsten.

Hummelholms by

Hummelholms by är ett kulturlandskap av med omfattande ängs- och åkermark vid skogsälv med anor från medeltid som har bevarat ålderdomliga drag i bebyggelsemönstret. I byn finns bevarade gårdslägen från 1600-talet, ägogränser, vägnät med allé och slåttermarker vid älven. Hummelholmsängarna slåttas årligen av byborna vilket bevarar kunskap om hur man skördade förr.

I översiktsplanen föreslås en utveckling av verksamhetsområdet i Olofsfors. All utveckling i området ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden och den kulturhistoriskt intressanta miljön i bruket. Innan exploatering kan ske ska en analys av påverkan på kulturmiljön och eventuella åtgärder utföras. Ny utveckling bör prioriteras inom befintligt industriområde eller i riktning mot E4.

Olofsfors pekas ut som utvecklingsområde för besöksnäringen. Kulturmiljön i Olofsfors utgör ett exempel på en välbevarad bruksmiljö med anor tillbaka ända till 1760-talet och är därför känsligt för förändring av den fysiska miljön. Inom området ska utveckling ske med beaktande av kulturmiljövärden och att tillkommande utveckling är anpassad till den befintliga miljön genom materialval och skala. Eventuella tillskott i bebyggelsemiljön ska anpassas till och underordnas den kulturhistoriskt värdefulla miljön och bebyggelsestrukturen för att inte påtagligt skada riksintresset. Kommunen anser att en utveckling av Olofsfors med nytillskott av besöksnäring kan stärka områdets kulturmiljövärden genom exempelvis att inkomster från besöksnäringen kan bidra till byggnadsvård och utveckling av kulturmiljön.

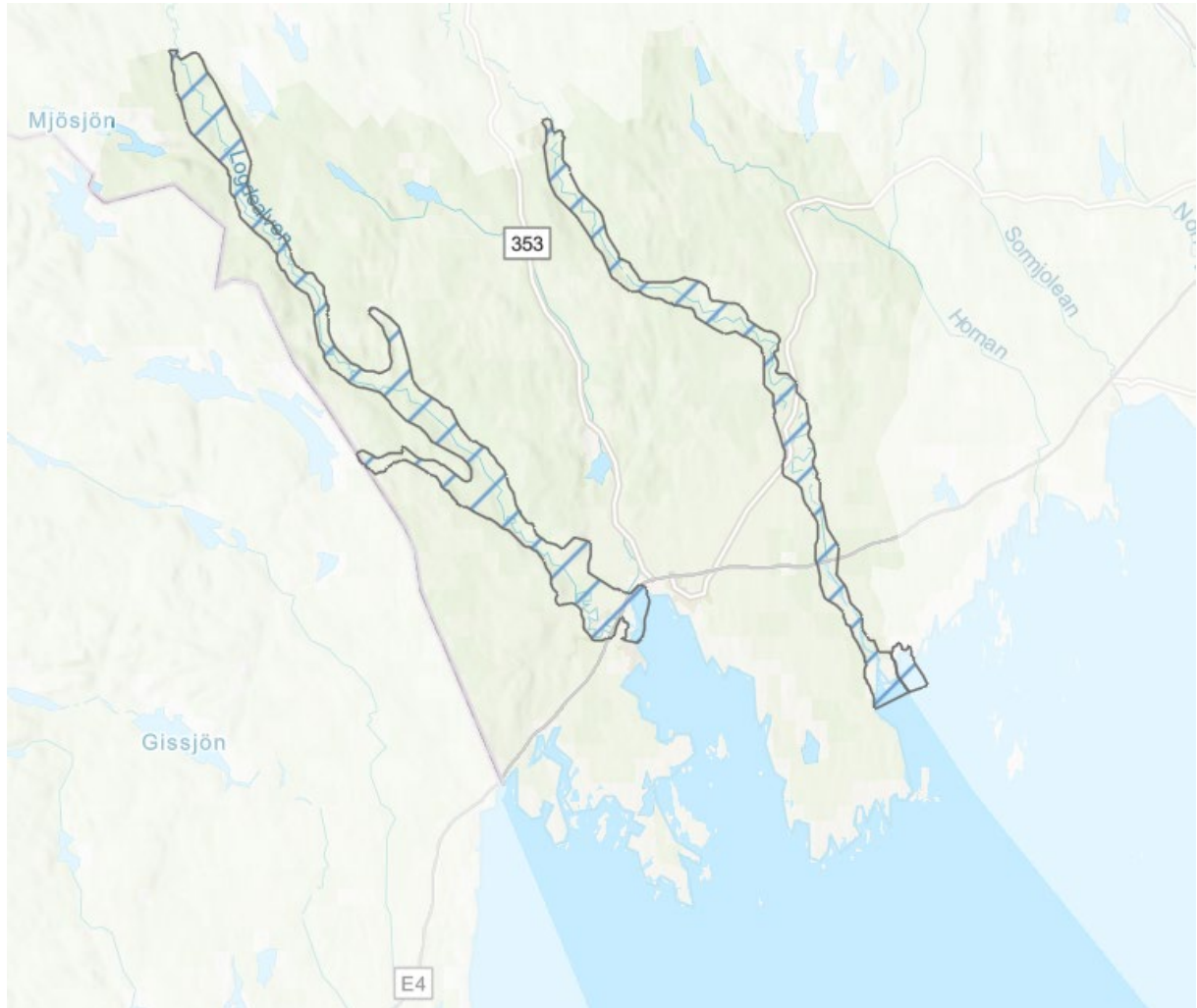

Riksintresset för kulturmiljö överlappar riksintresset för naturvård, rennäring och friluftsliv. Riksintresset bedöms inte påverka, eller påverkas av de andra intressena negativt.

Ställningstaganden Riksintresse för kulturmiljövård

- Inom områden av riksintresse för kulturmiljövården ska kulturmiljövården vara styrande för användning och utveckling.
- Exploatering inom och i anslutning till områden av riksintresse för kulturmiljövården ska föregås av bedömning av påverkan på kulturmiljön och behov av anpassningsåtgärder. Byggnadsantikvarisk kompetens bör konsulteras vid bedömning.
- Riksintressen för kulturmiljö ska vara tillgängliga för alla.

5.1.3 Riksintresse för friluftsliv

Figur 35. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för friluftsliv inom Nordmalings kommun.

Det övergripande målet för den svenska friluftslivspolitiken är att med allemansrätten som grund stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv. Områden som är av betydelse för friluftslivet ska så långt som det är möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dess natur- eller kulturvärden i enlighet med 3 kap. § 6 miljöbalken.

I Nordmalings kommun är de två stora älvarna av riksintresse för friluftslivet:

Lögdeälven

Lögdeälven anses ha särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturlandskap. Området har särskilt goda förutsättningar för både land- och vattenanknutna friluftaktiviteter och upplevelser.

Öreälven

Öreälven har precis som Lögdeälven särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturlandskap och särskilt goda förutsättningar för land- och vattenanknutna friluftaktiviteter.

De områden som utgör riksintresse för friluftslivet sammanfaller i stort med områden av riksintresse för naturvården samt Natura 2000 och överlappas också av riksintresset för rennäringen. Delar av riksintresset för kommunikationer överlappar riksintresset för friluftslivet. Goda kommunikationer är viktiga för att tillgängliggöra friluftsområden för fler, men kan också skapa barriärer i landskapet. På de platser där riksintresset för kommunikationer och infrastruktur överlappar med riksintresset för friluftslivet bör kommunikationer prioriteras.

Den nya godsterminalen norr om Strandvägen i Rundvik överlappar riksintresset för naturvård. Norr om den nya terminalen föreslås i översiktsplanen ett nytt verksamhetsområde som även detta kommer att överlappa riksintresset. Kommunen anser att en förändring av avgränsningen för riksintresse-anspråket bör komma till stånd inom markerat område på kartan. Området är idag delvis redan ianspråktaget av godsterminalen och det allmänna intresset av att utveckla verksamhetsområdet för att dra nytta av godsterminalen är stort. Kommunen har gjort bedömningen utifrån de lokala förhållandena att riksintresset, så som det beskrivs i värdebeskrivningen, fullt ut tillgodoses med föreslagen avgränsning av riksintresseanspråket.

Två LIS-områden återfinns i anslutning till Lögdeälven. Inom dessa tillåts endast mindre kompletteringar eventuell bebyggelse i form av servicehus och enklare övernattningsstugor vilket inte bedöms påverka riksintresset negativt.

Ställningstaganden Riksintresse för friluftsliv

- Vid exploatering i eller i anslutning till områden av riksintresse för friluftslivet ska de värden som legat till grund för utpekande av riksintresse vara vägledande för markanvändningen.
- Åtgärder som förbättrar allmänhetens tillgänglighet till områden av riksintresse för friluftslivet ska uppmuntras.
- Allmänhetens tillgänglighet till Öre och Lögde älv bör värnas genom underhåll av vägar till områdena.
- Riksintresset för kommunikationer bör prioriteras där det överlappar riksintresset för friluftsliv vid Lögde älv, men hänsyn ska tas till friluftslivet genom att krav ställs för att säkerställa förflyttningar över infrastruktur.
- Ändra utbredningen av riksintresset för friluftsliv för att inte överlappa med utbyggnaden av nytt verksamhetsområde vid godsterminalen.

5.1.4 Riksintresse för kommunikation och infrastruktur

Figur 39. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för kommunikation och infrastruktur.

Riksintressen för kommunikationer och infrastruktur är mark- och vattenområden som pekats ut som särskilt lämpliga för kommunikationer. Det kan exempelvis vara vägar, järnvägar, sjöfartsleder och flygplatser. Riksintressena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra dess utnyttjande, drift, underhåll eller framtida utveckling enligt 3 kap. § 5 miljöbalken.

I Nordmalings kommun finns flera områden av riksintresse för kommunikation och infrastruktur:

- Europaväg 4, E4
- Botniabanan
- Stambanan genom övre Norrland
- Södra Köningsgrund – Jonkgrund, allmän farled för sjöfart
- Eggegrund – Gunvorsgrund, sjötrafikstråk
- En mindre bit av den allmänna sjöfartsleden Vallinsgrundet – Husum som ligger i Örnsköldsviks kommun

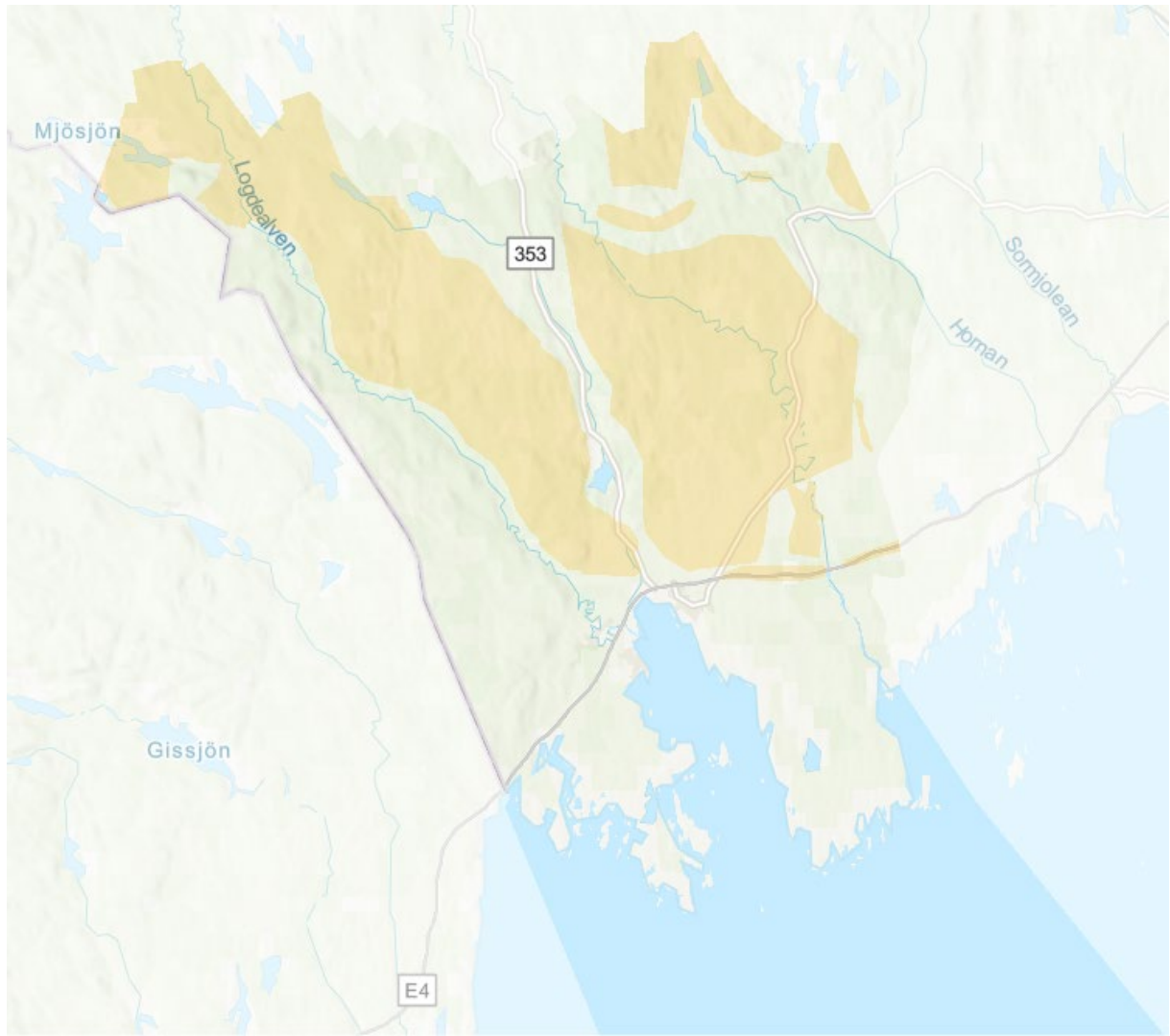
Vissa åtgärder längs vägarna eller järnvägen kan försvåras på grund av andra riksintresseanspråk som överlappar dessa, till exempel riksintresse för naturvården, riksintresse för friluftslivet, riksintresse för rennäringen samt riksintresse för totalförsvaret. Inom riksintresse för naturvård ska skyddsavstånd och olycksrisker beaktas, särskilt om eventuella åtgärder behövs för infrastrukturen.

I översiktsplanen föreslås ingen användning som bedöms innebära negativ påverkan på anläggningar av riksintresse för kommunikationer på land och vatten. De utvecklingsområden som pekas ut i närheten av riksintressen för kommunikation och infrastruktur får inte ge negativ påverkan för kapacitet och framkomlighet. Väl fungerande kommunikationer och transporter är av stor vikt för Nordmaling och regionen i stort. Funktionen för de anläggningar som pekats ut som riksintresse för kommunikation ska därför väga tungt vid framtida planering och exploatering.

Ställningstaganden Riksintresse för kommunikationer och infrastruktur

- Anläggningar och farleder av riksintresse för kommunikationer ska skyddas och deras funktion ska säkras i framtida planering och exploatering.
- Riksintresset för sjöfart ska prioriteras där det överlappar med riksintresset för naturvård vid Järnäs, men hänsyn ska tas till naturvärden.

5.1.5 Riksintresse för rennäringen

Figur 40. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för rennäringen inom Nordmalings kommun.

Riksintressen för rennäringen är kärnområden och flyttleder som är speciellt viktiga för näringen. Enligt 3 kap. § 5 miljöbalken ska områdena skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra möjligheterna att bedriva rennäring.

I Nordmalings kommun har samebyarna Ubmeje tjeälddie (Umbyn), Vapsten och Vilhelmina norra delar av sina höst- och vinterbetesmarker. Klimatförändringarna påverkar förutsättningarna för rennäringen. Det leder till att renarna kan bli tvungna att söka sig till nya

områden och att utfodring kan behöva ske i större utsträckning än idag. Utöver klimatförändringarna påverkar mänsklig aktivitet och anläggningar som exempelvis vindkraft, mineralutvinning, skogsbruk och transportinfrastruktur till stor del förutsättningarna att bedriva rennäring.

I Nordmaling ligger ett riksintresse för vindkraft inom riksintresset för rennäring. Vindkraftparker tar stora markareal i anspråk vilket kan fragmentera landskapet, och mycket negativt påverka rennäringen. Det kan uppstå konsekvenser för rennäringen om inte hänsyn tas till riksintresset vid planeringen av nya områden för vindkraft. Då renar undviker områden med vindkraftverk kan vindkraftsverkens placering påverka renflyttningen, varför det är viktigt med tidig dialog med berörda samebyar. Riksintresset för rennäringen överlappar även riksintresset för naturmiljö, friluftsliv samt kulturmiljö. Eventuella konflikter kan uppstå med riksintressen för friluftslivet. Renarna påverkas om antalet människor som vistas i deras miljöer ökar, och det är viktigt att initiativ för friluftsliv och turism samverkar för att inte negativt påverka renskötseln. Stambanan genom övre Norrland korsar flyttleder för rennäringen. Järnväg och tågtrafik påverkar generellt rennäringen negativt då järnvägen fungerar som en barriär som försvårar eller begränsar rörelser i landskapet, samt att den innebär en risk genom att renar kan köras på.

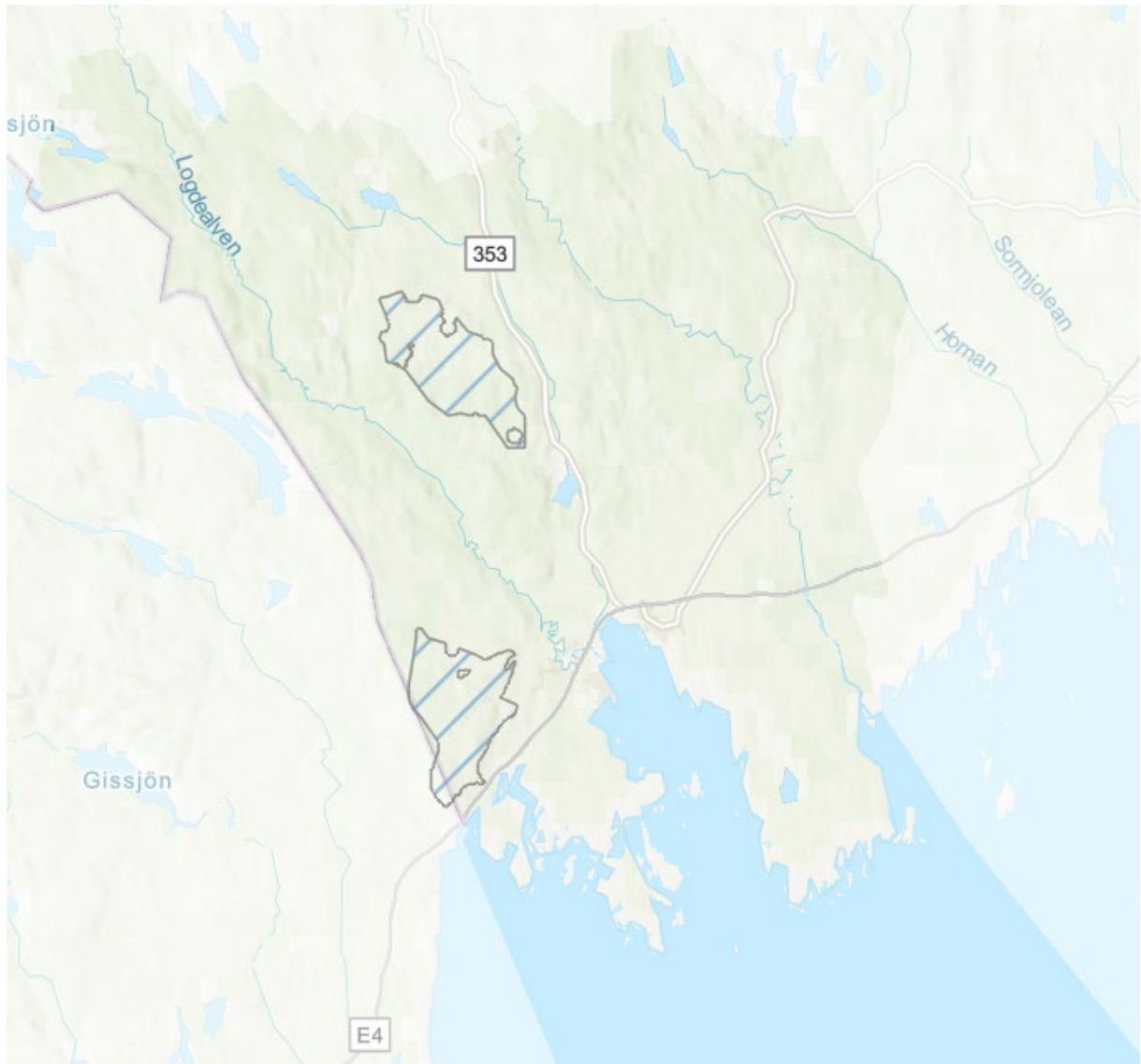
Riksintresse för rennäringen överlappas av ett utpekade område för nya bostäder norr om Olofsfors bruk, i anslutning till den befintliga bebyggelsen. Då det som föreslås är ett mindre område i utkanten av riksintresset för rennäring anses det inte stå i konflikt med riksintresset. Vid planläggning och exploatering inom området ska dialog med berörda samebyar genomföras i tidigt skede.

Ställningstaganden Riksintresse för rennäringen

- Fragmentering av sammanhängande betesområden och flyttleder som är viktiga för rennäringens bedrivande ska undvikas.
- Där områden överlappar riksintresset för rennäringen ska en lösning som till tillgodoser båda riksintressena eftersträvas. Dialog ska föras med berörda samiska organisationer och byar vid exploatering. Det nationella intresset av en hållbar och stabil energiproduktion är ett prioriterat riksintresse.
- Vid exploatering eller åtgärder som riskerar att påverka rennäringen ska samråd ske i tidiga skeden med berörda samebyar.

5.1.6 Riksintresse för energiproduktion

Figur 41. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintressen för energiproduktion.

Riksintresse för energiproduktion omfattar mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för energiproduktion. Dessa områden skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna enligt 3 kap. § 8 miljöbalken.

År 2040 ska 100 % av Sveriges elproduktion vara fossilfri vilket gör att en ökad energiproduktion från fossilfria energikällor blir ett nationellt intresse (bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254).

I Nordmalings kommun finns två områden som pekats ut som riksintressen för vindbruk.

Inom området vid kommunens västra gräns finns redan idag en vindkraftspark. Området ligger i nära anslutning till Natura 2000-området Lidbergsgrottorna. Lidbergsgrottorna är ett geovetenskapligt intressant område med sprickgrottor. Området är även ett naturreservat och utflyktsmål. Vid eventuella vindkraftsetableringar i närhet till området ska påverkan på djurliv och landskapsbild utredas och i de fall det behövs ska åtgärder genomföras så att ingen betydande påverkan på områdets naturvärden sker.

Det norra området överlappar till stor del riksintresse för rennäringen. Vindkraftsetableringar riskerar påverka riksintresset för rennäringen och det samiska levnadssättet mycket negativt. Vindkraftparker tar stora markareal i anspråk och fragmenterar landskapet vilket påverkar både djur och människor.

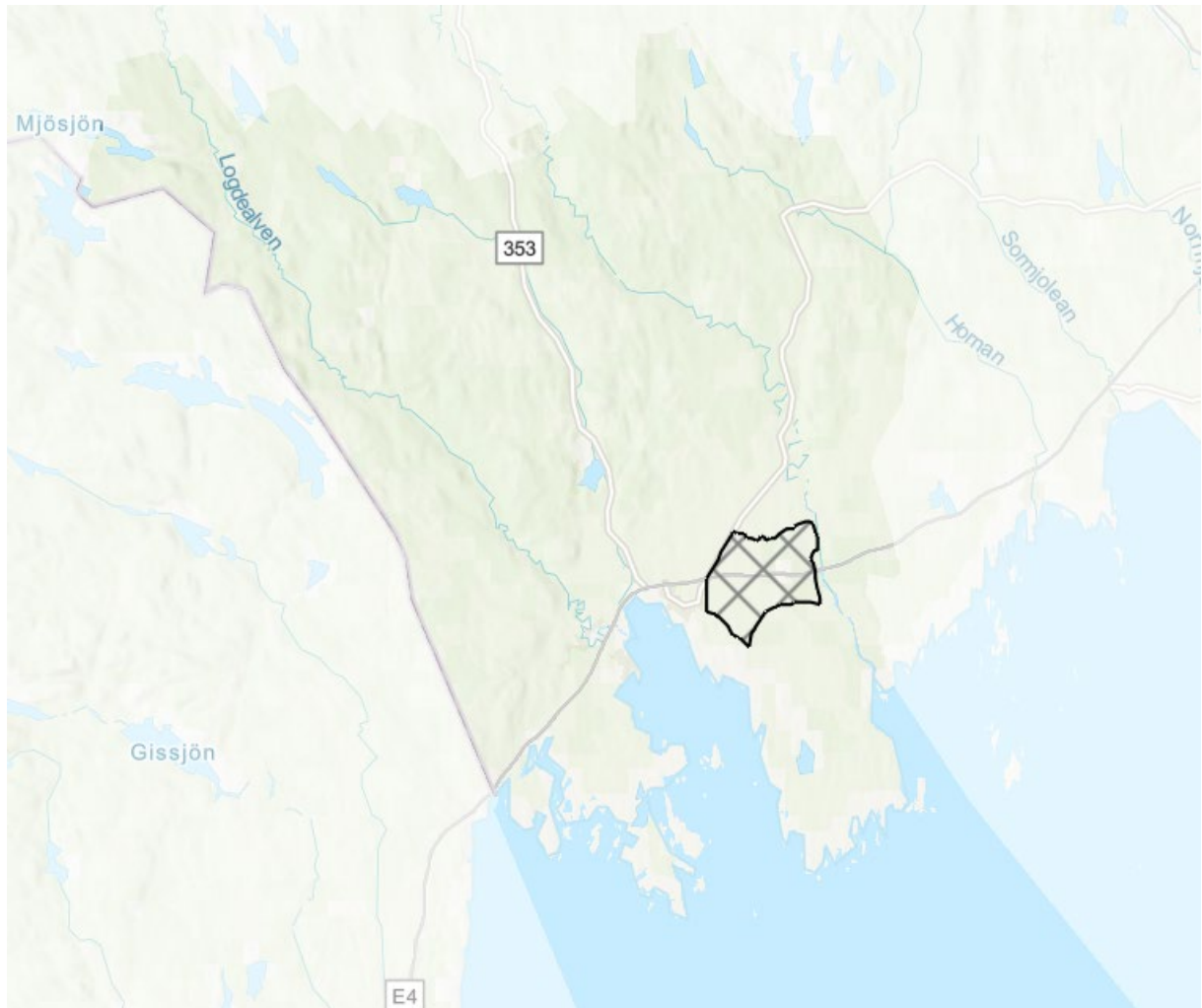
Markanvändningen inom områden av riksintresse för vindbruk regleras i ett tillägg till översiktsplanen för vindkraft. Du kan läsa mer om vindkraft under fliken Teknisk anläggning, energiproduktion.

Ställningstaganden Riksintresse för energiproduktion

- Tidigare tillståndsprövningar ska vara vägledande vid revidering av tillägget för vindkraft och för framtida bedömningar av områdets fortsatta lämplighet för vindkraft.
- Vindkraftverk ska inte uppföras närmare än 1000 meter från bostadsbebyggelse.
- Vindkraftverk ska uppföras på ett sådant avstånd från kraftledningar så att de inte riskerar att falla över kraftledningar vid haveri.
- Vid etablering av nya vindkraftverk i närhet till områden med höga natur- och kulturvärden ska eventuella konflikter studeras och beaktas.
- Där områden överlappar riksintresset för rennäringen ska en lösning som till tillgodoser båda riksintressena eftersträvas. Dialog ska föras med berörda samiska organisationer och byar vid exploatering. Det nationella intresset av en hållbar och stabil energiproduktion är ett prioriterat riksintresse.

5.1.7 Riksintresse för totalförsvaret

Figur 42. Utdrag ur mark- och vattenanvändningskartan som visar riksintresse för totalförsvaret inom Nordmalings kommun.

Mark- och vattenområden av särskilt intresse för totalförsvarets militära delar kan ges status av riksintresse för totalförsvaret i enlighet med 3 kap. § 9 miljöbalken. Inom riksintresseområden tillåts inga åtgärder som riskerar att påtagligt skada riksintresset.

I Nordmaling finns ett influensområde som är riksintresse för totalförsvaret. Området ligger öster om Nordmalings tätort och har klassificeringen övrigt. I kommunens nordöstra del angränsar kommunen även till ett influensområde i Umeå kommun som utgör riksintresse. Ett influensområde är ett område inom vilket åtgärder som exempelvis bostadsbebyggelse kan

påverkas av eller påverka den verksamhet som bedrivs inom riksintresseområdet. Vilka åtgärder det handlar om kan inte anges på förhand men precis som för övriga riksintressen får åtgärder inte innebära risk för påtaglig skada på riksintresset. Risken bedöms från fall till fall av Försvarsmakten och det är därför viktigt med samråd i tidiga skeden för att Försvarsmakten ska kunna ta ställning till eventuell påverkan.

Totalförsvarets influensområde överlappar Torsmyrans Natura 2000-område och riksintresse. I nuläget bedömer kommunen att ingen konflikt finns mellan riksintressena.

Markanvändningen inom områdena föreslås att ändras med ett utpekade område för ny verksamhetsmark i anslutning till den befintliga återvinningscentralen. Den föreslagna ändringen är inte av den karaktären att riksintresset bedöms påverkas negativt och Försvarsmakten ska kontaktas i tidigt skede vid planärenden inom det utpekade verksamhetsområdet.

Ställningstaganden Riksintresse för totalförsvaret

- Plan- och lovärenden som rör objekt som är högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse och högre än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse ska remitteras Försvarsmakten.
- Plan- och lovärenden inom influensområde ska alltid remitteras Försvarsmakten och samråd ska ske i tidiga skeden.

5.2 Kulturmiljö

Figur 43. Kulturmiljöer inom Nordmalings kommun.

Kommunens kulturmiljöer är värdefulla tillgångar som ska vara tillgängliga för alla. De är viktiga för kommunens identitet och för att människor ska kunna avläsa samhällets historiska utveckling i landskapet och i de byggda miljöerna. Kulturmiljöer bidrar till kommunens attraktivitet och kan utgöra värdefulla miljöer för boende, rekreation och turism. Det finns därför anledning att i den framtida planeringen uppmärksamma hur kulturmiljöer kan användas och utvecklas på sätt som inte äventyrar deras värde.

Mark- och vattenområden, byggnader, bebyggelseområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värden ska i största möjliga mån skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dessa. För att uppnå den målsättningen behövs kunskapsunderlag om kommunens kulturmiljöer och dess värden. Nordmaling har som ambition att uppdatera sitt kunskaps- och planeringsunderlag för kommunens kulturmiljöer för att kunna ersätta det nuvarande kulturmiljöprogrammet från 1996.

Förändrade klimatförhållanden med mer nederbörd, ökad luftfuktighet och snabba temperaturväxlingar kan komma att kräva ett större behov av förvaltning och underhåll av värdefull bebyggelse och kulturmiljöer i framtiden. Några exempel på klimatutmaningar är mer intensiva skyfall som orsakar översvämningar som direkt skadar bebyggelse och kulturmiljö. Ökad luftfuktighet kan ge mögelangrepp, fler skadedjur och röta i byggnaden. Nollgenomgångar, där temperaturen växlar omkring nollpunkten, kan leda till frostsprängningar som skadar konstruktionen och förväntas öka i Sveriges mellersta och norra delar. Den främsta åtgärden är att bedriva förebyggande underhåll av värdefulla byggnader, något som kommer att komma behöva beaktas i samråd med fastighetsägare.

Det finns många intressanta och värdefulla kulturmiljöer i Nordmaling, varav två är utpekade som riksintresse för kulturmiljövården:

Olofsfors järnbruk

Olofsfors järnbruk är ett av Sveriges mest välbevarade järnbruk som speglar ortens sociala, ekonomiska och tekniska utveckling från brukets etablering 1762 fram till mitten av 1900-talet. I Olofsfors finns välbevarade verksbyggnader med bland annat masugnsbyggnad, manufaktursmedja och stångjärnssmedja. Det finns även bevarade arbetarbostäder, herrgård med brukskontor samt en ladugård av murad slaggsten.

Hummelholms by

Hummelholms by är ett kulturlandskap med omfattande ängs- och åkermark vid skogsälv med anor från medeltiden som har bevarat ålderdomliga drag i bebyggelsemönstret. I byn finns bevarade gårdslägen från 1600-talet, ägogränser, vägnät med allé och slättermarker vid älven. Hummelholmsängarna slåttas årligen av byborna vilket bevarar kunskap om hur man skördade förr.

Fler värdefulla kulturmiljöer är:

- **Centrala Nordmaling** utgör ett exempel på ett sockencentrum med kyrka och marknadsplats som anlades på medeltiden. Kyrkan och dess anslutande byggnader utgör den mer värdefulla kulturmiljön. Centrala Nordmaling utgör inte längre ett riksintresse för kulturmiljövård men de kulturhistoriska värdena består och vid exploatering bör inte påtaglig skada göras på kulturmiljön i centrala Nordmaling.
- **Byggnadsminnen** i form av Levar hotell och lusthus samt Tallbergsbron som har höga kultur- och teknikhistoriska värden.
- **Kyrkliga kulturminnen** som innebär att kyrkobyggnader och kyrkotomter bland annat ska vårdas och underhållas så att deras utseende och karaktär inte förvanskas. Dessa återfinns i Hörnsjö, Nordmaling, Norrfors, Nyåker och Rundvik.
- **Fornlämningar**, vilka ska skyddas enligt kulturmiljölagen och får inte förändras eller förstöras utan tillstånd. Enligt Riksantikvarieämbetets "Fornsök" finns 978 fasta fornlämningar i Nordmaling.

- **Naturminnen** finns vid Drivören i form av två gamla boträd för havsörn samt i Rönnholm i form av ett boträd för havsörn.
- **Odlingslandskap** som är bärare av kulturhistoriska värden och visar hur byar och tätorter vuxit fram. Det är viktigt att markens historiska användning hålls synlig i landskapet i Nordmalings kommun genom att odlingslandskapet hålls öppet. Odlingslandskap återfinns i huvudsak i dalgångar intill Öre älv, Lögde älv och Leduån samt invid sjöar som har bildats när vattendragen har meandrat. Bland byar med värdefulla odlingslandskap kan exempelvis Hummelholm, Åbrånet och Djupsjö nämnas.
- **Det samiska kulturlandskapet** som återspeglar det samiska folkets kultur och historia i en geografisk kontext. Det innefattar till exempel samiska fornlämningar som skyddas i enlighet med kulturmiljölagen. Det samiska kulturavet kan även utläsas i spår som visar hur människan har nyttjat naturen, till exempel renvallar och barktäkter. De gamla renvallarna är mycket artrika och har stora biologiska värden.

Kommunen ser positivt på utveckling av verksamheter i Olofsfors men att det sker med hänsyn till kulturmiljövärden och den kulturhistoriskt intressanta miljön. Kärnområdet i Olofsfors vid dammarna och den äldre bruksbebyggelsen är känsligt för förändring och planerade åtgärder ska ta hänsyn till kulturmiljön genom små ingrepp som är anpassade till den befintliga miljön i sitt materialval. Innan exploatering kan ske ska en analys av påverkan på kulturmiljön och eventuella åtgärder utföras.

Ställningstaganden Kulturmiljö

- Kunskapsunderlag för utveckling och bevarande av kommunens kulturmiljöer bör uppdateras och nya riktlinjer bör formuleras för hur hänsyn ska tas till kulturmiljövärden vid exploatering och för hur värdefulla kulturmiljöer kan utvecklas.
- Riksintresseområden ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Utveckling och förändring kan göras med beaktande av kulturmiljöernas värde.
- Nordmalings kulturhistoriskt värdefulla miljöer ska så långt det är möjligt tillgängliggöras för alla.
- Åtgärder som bidrar till att hålla odlingslandskapet öppet ska uppmuntras.
- Kulturmiljöer ska ses som resurs i samhällsutvecklingen och prioriteras som viktiga besöksmål i all planering som berör besöksnäringen.
- Utveckling av Olofsfors ska ske med hänsyn till kulturmiljövärden och den kulturhistoriskt intressanta miljön

5.3 Skyddad natur

Skyddade naturmiljöer är viktiga för att bevara Nordmalings och Sveriges natur- och kulturarv och för att tillvarata grundläggande värden som rent vatten, ren luft och oförstörd natur. Att upprätta skyddade områden är en del av ett internationellt åtagande för att bevara naturmiljöer med särskilt stort värde för djur, växter och människor vilket i sin tur är det som kommunerna kan göra för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Under den här fliken beskrivs bland annat kommunens naturreservat, naturminnen och biotopskyddsområden. I kartan visas även kommunens Natura 2000-områden och riksintressen för naturvård. Under fliken riksintresse går det att läsa om dessa.

5.3.1 Naturreservat

Mark- och vattenområden kan av kommunen och länsstyrelsen pekas ut som naturreservat med stöd av 7 kap. § 4 miljöbalken. Syftet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behovet av området för utövande av friluftsliv. När ett område skyddas som naturreservat innebär det att exploatering och andra verksamheter som riskerar att påverka naturvärdena negativt inte är tillåtna. Alla naturreservat som bildas har också en särskild skötselplan som syftar till att bevara och utveckla de värden som är specifika för just det aktuella reservatet. Skötselplanen innefattar ofta även åtgärder för att gynna friluftslivet. Information om naturreservaten går att läsa här: [Naturreservat i Nordmalings kommun.](#)

I kommunen finns följande naturreservat:

- Bergsjöberget
- Hummelholm
- Jon-Persbäcken
- Komyrbäcken
- Kronören
- Lidbergsgrottorna
- Lilloxpallsbäcken
- Långrumpsbogen
- Mjösjöberget
- Ottjärn
- Skalberget
- Skjutbaneberget
- Starrmyran
- Storrisbergsgrottorna
- Torsmyran
- Trehörningen

- Ålidberget
- Örefjärden-Snöanskärgården
- Hörnån
- Örsbäck
- Sågbäcksliden
- Sörheden

5.3.2 *Naturminnen*

Naturminnen är tillsammans med nationalparkerna den äldsta skyddsformen för natur i Sverige och har funnits sedan 1909. Idag finns mer än 1 500 naturminnen i landet med uppgift att skydda ett enskilt naturföremål med särskilt behov av skydd eller vård. Ofta handlar det om gamla träd som är livsmiljö för många andra djur- och växtarter. I Nordmalings kommun finns naturminnen vid Drivören i form av två gamla boträd för havsörn samt i Rönnholm som också är ett boträd för havsörn. För att kunna härbärgera örnböna krävs att träden har en platt och stark krona som bara kan bildas på tallar som är äldre än 150 år. Så gamla tallar är mycket ovanliga varför boträden i Drivören och Rönnholm har mycket höga bevarandevärden.

5.3.3 *Biotopskyddsområden*

Mindre mark- eller vattenområden som utgör värdefulla livsmiljöer för hotade växt- eller djurarter kan pekas ut som biotopskyddsområden. För att upprätthålla ekosystemets resiliens, förmåga att tåla miljöförändringar, återhämta sig och anpassa sig till förändringar eller störningar, så är det viktigt att behålla en hög artrikedom. Kommunen, länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen kan besluta om biotopskydd i enskilda fall, men sju biotoptyper har ett generellt skydd i hela landet: alléer, källor med omgivande våtmark i jordbruksmark, odlingsrösen i jordbruksmark, pilevallar, småvatten och våtmarker i jordbruksmark, stenmurar i jordbruksmark samt åkerholmar.

I Nordmalings kommun finns ett flertal biotopskyddsområden. Enligt 7 kapitlet § 11 miljöbalken så får inga åtgärder vidtas eller verksamheter bedrivas som riskerar att skada naturmiljön inom det biotopskyddade området.

5.3.4 Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är ett område i skogen som i och med sina höga naturvärden har en mycket stor betydelse för skogens växter och djur. I en nyckelbiotop kan det finnas hotade eller sällsynta arter som behöver området för sin överlevnad. Nyckelbiotoper är viktiga för den biologiska mångfalden. Nyckelbiotoper är ofta rester av miljöer som försvunnit i det omgivande landskapet. De arter som lever i sådana miljöer uppträder inte slumpartat eller jämnt utspritt i skogslandskapet utan finns ofta samlade på platser som har speciella egenskaper. Därför har dessa miljöer en nyckelroll för bevarandet av skogens växter och djur. Kunskap om nyckelbiotopernas förekomst i skogslandskapet är ett viktigt underlag för naturvårdsarbetet.

Skogsstyrelsens inventering av skogsmark har identifierat cirka 250 nyckelbiotoper och cirka 70 naturvärdesobjekt inom Nordmalings kommun.

5.3.5 Naturvårdsavtal

I kommunen finns ett tiotal områden där naturvårdsavtal upprättats. Naturvårdsavtal är civilrättsliga avtal mellan markägare och staten som syftar till att utveckla och bevara naturvärden. Avtalen reglerar hur bevarande och utveckling ska ske och kan löpa från ett ända upp till femtio år.

5.3.6 Fågelskyddsområden

I kust- och havsområdet i Nordmaling finns ett rikt fågelliv med flera relativt sällsynta arter så som Grågås och Skräntrana. Många fågelarter har häckningsplatser i Kronören - Drivörens naturreservat och i Örefjärden och Snöanskärgårdens naturreservat. Inom Kronören - Drivörens naturreservat återfinns även ett fågelskyddsområde på ön Lillbådan. Det innebär att det är förbjudet att under perioden 15 april till 15 augusti beträda Lillbådan eller komma närmare strandlinjen än 100 meter för att inte störa fågellivet på ön.

5.3.7 Rödlistade och fridlysta arter

Sedan år 2000 har ett stort antal fynd av rödlistade arter rapporterats i Nordmalings kommun. De allra flesta fynden rör svampar men även förekomst av rödlistade kärlväxter, mossor, lavar, fåglar och fiskar har rapporterats. På artportalen.se kan du ta del av del av information om de fynd som har rapporterats.

Artskydd är de lagar och åtgärder som syftar till att skydda och gynna arter som på något sätt hotas av mänsklig aktivitet. De regler som gäller för skyddade och fridlysta arter är EU:s fågeldirektiv samt art- och habitatdirektiv, nationella fridlysningsbestämmelser samt CITES-listade arter enligt konventionen om handel med hotade arter. För vissa arter som riskerar att utrotas finns särskilda så kallade åtgärdsprogram. Dessa är Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens verktyg för att tillsammans med andra aktörer arbeta för att rädda hotade arter och deras livsmiljöer.

Ställningstaganden Skyddad natur

- Kommunens naturreservat och övrig skyddad natur ska bevaras, förvaltas och utvecklas med stöd av framtagna skötselplaner.
- Kommunen ska verka för en ökad biologisk mångfald i naturområden.

5.4 Övrig värdefull natur

5.4.1 Grön infrastruktur

Grön infrastruktur innebär ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden, vattenområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras och för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet. Begreppet har tagits fram för att bidra till en bättre planering och förståelse av landskapets naturliga funktioner. Naturvårdsverket koordinerar arbetet med grön infrastruktur på nationell nivå. På regional nivå har Länsstyrelsen Västerbotten tagit fram en handlingsplan för grön infrastruktur. Den [regionala handlingsplanen](#) beskriver nuläget för den gröna infrastrukturen i länet, vilka brister som finns och vilka utmaningar som landskapets aktörer har att ta sig an för att bevara, stärka och utveckla den gröna infrastrukturen. I arbetet har det ingått att ta fram ett kartunderlag som bland annat visar viktiga värdetrakter och spridningskorridorer för olika naturtyper. De kartlager som presenteras i översiktsplanen är ett kunskapsunderlag och har ingen formell skyddsform. Handlingsplanen och kartunderlaget är viktiga underlag när kommunen planerar för olika typer av exploatering. Underlaget kan också fungera som grund för områden där naturvårdsinsatser i första hand bör prioriteras. För att kunna bibehålla och stärka den gröna infrastrukturen är det viktigt att inkludera ett landskapsperspektiv i planeringen såväl som vid skötsel av naturområden.

Nedan följer en beskrivning över kommunens gröna infrastruktur som visas i kartan.

Barrskog nätverk

Barrskog nätverk visar spridningsstråk för arter beroende av naturskogsartad boreal skog mellan värdetrakter i kommunen. Skiktet visar var i landskapet det finns störst förutsättningar för arternas spridning utifrån förekomst av värdekärnor. Arter antas nyttja värdekärnorna i nätverket som klivstenar för sin spridning mellan värdetrakter. Nätverket har tagits fram utifrån kända värdekärnor av skog (formellt skydd, frivilliga avsättningar samt övriga kända värdekärnor).

Barrskog värdeetrakter

Barrskog värdeetrakter visar värdeetrakter för skogar i kommunen. Värdeetrakter är landskapsavsnitt med högre tätheter av biologiska värden än vad som finns i vardagslandskapet. Till grund för värdeetrakterna ligger en traktanalys.

Barrskog kluster

Barrskog kluster visar ansamlingar av skogliga värdekärnor som ligger geografiskt koncentrerade i landskapet. Skiktet visar var, utanför värdeetrakter och nätverk, det finns störst potential för bevarande av arter beroende av naturskogsartad boreal skog. Klustren har tagits fram utifrån kända värdekärnor av skog (formellt skydd, frivilliga avsättningar samt övriga kända värdekärnor). I analysen har kluster definierats som värdekärnor (>5 hektar) som ligger inom högst 1 km avstånd från varandra och tillsammans utgör minst 100 hektar. Värdekärnorna som ingår i klustret har buffrats med 500 meter vilket gett klustrets avgränsning.

Inlandets vattenytor värdeetrakter

Kartskiktet visar värdeetrakter för sötvattensmiljöer i kommunen. Värdekärnor är modellgenererade utifrån en modell som utgår från information om naturvärden. De delavrinningsområden som har värdekärnor inom sig har pekats ut som värdeetrakter.

Kustmiljöer (på land) värdeetrakter

Kartskiktet visar värdeetrakter för kustmiljöer och marina miljöer i kommunen. Värdeetrakterna är framtagna i enlighet med förslaget till ramverk för naturvärdesbedömning i marin miljö (Mosaic).

Ställningstaganden Grön infrastruktur

- Kommunen ska beakta den gröna infrastrukturen i planeringen genom att utforma, bruka och förvalta livsmiljöer, strukturer, naturområden, vattenområden samt anlagda element på ett sätt som bevarar och främjar naturvärden, rekreation och ekosystemtjänster.
- Spridningskorridorer för djur och växter ska beaktas och fragmentering av populationer och livsmiljöer ska undvikas.
- Kommunen ska tillämpa en skadelindringshierarki vid planering och byggande.

5.4.2 Grunda vikar och havsområden

Grunda vikar och havsområden utgör normalt mycket värdefulla miljöer för ett stort antal arter av fisk, fågel och ryggradslösa djur. Miljöer och områden som utgör habitat och uppväxtmiljöer för ett flertal växt- och djurarter är viktiga för att havets ekosystem ska vara i balans och kunna skapa ekosystemtjänster. Det kan exempelvis handla om producerande tjänster i form av fisk för livsmedel, reglerande tjänster i form av organismers förmåga att ta upp näringsämnen som kan transporteras ur haven och kulturella ekosystemtjänster som möjligheten till fritidsfiske eller fågelskådning.

År 2000 genomförde Länsstyrelsen i Västerbotten en inventering av vegetationen i grunda havsvikar i Nordmaling, Robertsfors och Umeå. Syftet med inventeringen var att peka ut och värdera särskilt skyddsvärda havsvikar för att bättre kunna hävda naturvärden mot andra värden. Det gäller särskilt vid exploatering för att kunna främja en långsiktigt hållbar utveckling. De vegetationsklädda havsvikarna som har inventerats är artrika och högproduktiva och är hemvist för såväl vattenväxter som smådjur. Flera av de arter som återfinns i havsvikarna är sällsynta eller till och med hotade. De vegetationsrika havsvikarna utgör också viktiga lek- och uppväxtområden för fisk.

De vikar som redovisas i kartan har efter att de inventerats av Länsstyrelsen i Västerbotten bedömts vara särskilt skyddsvärda. Utförlig beskrivning av vikarna finns i länsstyrelsens rapport Grunda vegetationsklädda havsvikar - inventering i tre kommuner i Västerbottens län.

Ställningstaganden Grunda vikar och havsområden

- Exploatering och muddring vid och i grunda vikar och havsområden bör undvikas.

5.4.3 Kustinventering

En inventering av kusten har år 2008 genomförts av Enetjärn natur på uppdrag av Nordmalings kommun, Nordmalings kust – Inventering av planförutsättningar. Inventeringen omfattar hela den kustnära strandzonen på fastlandet, öarna längs kusten samt grunda strandnära fjärdar. I inventeringen bedömdes naturvärden, friluftsvärden och potential för framtida bebyggelse.

5.4.4 Våtmarker

I kartan visas Nordmaling kommuns våtmarker som har inventerats i den nationella våtmarksinventeringen (VMI). Våtmarker fyller många funktioner och har ett stort värde ur ett hållbarhetsperspektiv. Framför allt fungerar de som naturliga reningsverk, utjämningsmagasin och gynnar den biologiska mångfalden. Våtmarker utgör också livsmiljö för många hotade arter.

Enligt den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur finns det i Västerbottens län sammanlagt nästan 960 000 hektar våtmark. Under 1800-talet och 1900-talets första hälft dikades en stor andel våtmarker ut för att skapa ny åker- och betesmark. Behovet av att öka livsmedelsproduktionen var orsaken till torrläggningen som innebar att många av de miljönyttor som våtmarker bidrar med har försvunnit. I länets östra delar, däribland i Nordmaling, är myrarna mindre i jämförelse med resten av Västerbotten. Detta beror på att landskapet är mer småskaligt kuperat och saknar stora plana terrängavsnitt. I kommunen finns

ett antal större våtmarksområden som exempelvis vid Torsmyran och på Gabrielsberget. Inom Torsmyrans naturreservat har länsstyrelsen under år 2022 genomfört en våtmarksrestaurering.

Våtmarker och småvatten bildar ofta sammanhängande värden tillsammans med sjöar, vattendrag, sumpskog och fuktiga gräsmarker. Ett stort antal växter och djur är beroende av olika våtmarker. Drygt 100 rödlistade arter i Västerbotten har våtmarker som en särskilt viktig livsmiljö. Våtmarksfåglar och arter som skalbaggar, fjärilar och groddjur trivs i våtmarkerna.

Våtmarker har en förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster som att binda och lagra kol, rena vatten, fungera som översvämningsskydd och bidra med biologisk produktion. Höga flöden och översvämningar kan dämpas genom att våtmarkerna har en vattenhushållande och flödesreglerande funktion. Områden som tillåts översvämmas med jämna mellanrum är viktiga inte bara ur ett samhällsperspektiv för att dämpa stora flöden, utan även för den biologiska mångfalden. I kustområden under höjdnivåer på 80 meter över havet, där sura sulfatjordar har en negativ påverkan på ekosystemen i kustnära vattenmiljöer kan återställning av våtmarker bidra till att minska problemen. På länets våtmarker växer stora mängder bär, där hjortron och tranbär plockas både som rekreation och för kommersiellt syfte. Våtmarkernas fågelliv ger också möjlighet till rekreation i form av fågelskådning. De kulturella ekosystemtjänsterna från länets våtmarker är stora, då våtmarkerna har haft en stor historisk betydelse i kommunen och länet.

Ställningstaganden Våtmarker

- Kommunen ska ta hänsyn till våtmarker och nyttja de ekosystemtjänster som våtmarkerna kan bidra med.

5.5 Strandnära bebyggelse och LIS

Nordmalings kommun anser att turist- och besöksanläggningar kan ha betydande fördelar av att ligga i strandnära lägen vid kusten och övriga vattendrag då det både kan vara viktigt för anläggningens funktion och för att det kan skapa upplevelse- och rekreationsvärden. Turist-

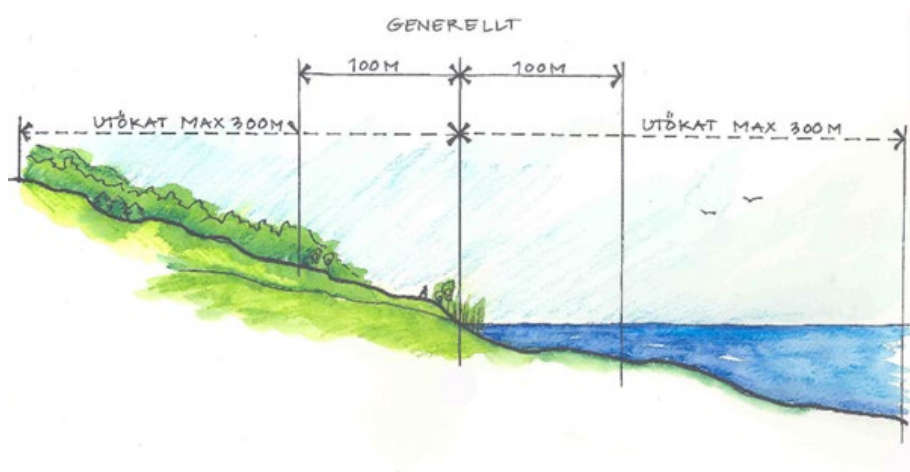

och besöksnäringen är en viktig framtidsnäring för Nordmaling som kan bidra till att skapa sysselsättning och tillväxt i kommunen.

Även bostäder i form av permanent- och fritidsboenden kan ha fördel av att ligga i strandnära lägen eftersom de utgör attraktiva boende- och livsmiljöer. Nordmalings kommun har som mål att öka befolkningen och vill kunna erbjuda en mångfald av attraktiva boendemiljöer. Utvecklingen av nya boendemiljöer i närheten av kusten bör ske i anslutning till redan bebyggda områden. Fler boende i fler delar av kommunen bidrar till att upprätthålla eller förstärka underlag och efterfrågan på kommersiell och offentlig service. Vid framtida bedömningar av lämpligheten i att uppföra permanent- eller fritidsboende i strandnära lägen ska det därför särskilt belysas och bedömas hur exploatering kan bidra till att stärka underlaget för service.

Vid utveckling av dessa platser ska ytor lämnas närmast vattnet samt i korridorer för att säkra tillgången för allmänheten, djur och växtliv till vattenområdet. Exploateringar ska utföras så att omfattande avverkningar av skog och vegetation samt fysisk påverkan på våtmarker i strandområden kan undvikas. Exploateringar som innebär behov av återkommande muddringar ska undvikas. Det gäller särskilt i grunda havsvikar och havsområden där inga åtgärder som riskerar att påverka livsvillkoren för djur och växter får genomföras. Exempel på exploateringar som bör undvikas är anläggande av småbåtshamnar eller bryggor i grunda vikar eller havsområden.

All kust och alla stränder omfattas av strandskyddet. Strandskydd är ett generellt skydd som gäller vid havet, insjöar och vattendrag och regleras i 7 kap. §§ 13–18 miljöbalken. Det skyddade området är vanligtvis 100 meter från strandkanten, men kan utökas till 300 meter genom beslut från länsstyrelsen. I områden med strandskydd finns ett generellt förbud mot att uppföra nya byggnader eller andra åtgärder som försämrar tillgängligheten eller skadar växt- och djurliv. I de fall strandskyddet ska upphävas då man vill bygga strandnära så kan det göras på två sätt: att ett område är utpekat som ett LIS-område i översiktsplanen eller att strandskyddet upphävs i en detaljplan.

Figur 44. Illustration som visar ett exempel på utbredningen av generellt och utökad strandskydd. Illustration: Ulrika Åkerlund /Boverket.

5.5.1 LIS – Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Figur 45. LIS-områden inom Nordmalings kommun.

Inom utpekade LIS-områden finns det utökade möjligheter till dispens från strandskyddsbestämmelserna om en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden. Eftersom Nordmaling inte hör till något av landets storstadsområden eller utgör länscentra så är större delen av kommunens yta att betrakta som landsbygd när LIS områden etableras.

Nordmalings LIS-områden pekas ut i Strandskydd i Umeåregionen antaget 2013, vilket är ett tematiskt tillägg till tidigare översiktsplan för Nordmalings kommun. Tillägget fortsätter att gälla efter att den nya översiktsplanen har antagits tills det att ett nytt tillägg antas.

Ställningstaganden från Strandskydd i Umeåregionen (2013)

- Större exploateringar av sammanhållen bebyggelse inom LIS områden ska prövas i detaljplan. Permanent- eller fritidshus får endast uppföras i anslutning till befintlig bebyggelse.
- Vid exploatering vid kusten ska båthamnar, om det blir aktuellt, anläggas gemensamt för att minimera antalet potentiella hinder för fria passager och begränsa framtida behov av muddring till färre platser. Fria passager ska säkerställas vid bryggor och pirar.
- Bebyggelse ska uppföras minst 150 cm över medelvattenståndsnivån vid kusten.
- Infiltrationsanläggningar eller markbäddar ska anläggas minst 150 cm över medelvattenstånd och med ett avstånd om minst 100 cm mellan högsta grundvattennivå och spridningsledningar.
- Påverkan på vattenförekomster ska bedömas innan exploatering och avlopp ska anläggas så att negativ påverkan undviks. Exploatering får inte bidra till försämrad status.
- Gemensamma avloppslösningar ska eftersträvas framför enskilda där det är möjligt.
- Exploatering i anslutning till Lögde älv ska föregås av bedömning av ras- och skredrisk. Vid behov ska geotekniska undersökningar genomföras.

6 Vad tycker du?

Samrådet är en viktig del av översiktsplaneprocessen. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Dina synpunkter är därför viktiga!

Under hela samrådstiden 2024 maj till 11 augusti 2024 kan du tycka till om Nordmalings översiktsplan och påverka planförslaget. Dina synpunkter kan du lämna:

Via mail till: Planbygg@nordmaling.se

Markera ditt mail med ämnet ”Synpunkter Översiktsplan”

Via brev till:

Planbygg@nordmaling.se

Nordmalings kommun, Bygg och miljö

Kungsvägen 41

91481 Nordmaling

Har du frågor eller vill du diskutera planförslaget har du även möjlighet att göra det under Nordmalingsdagen 27/7 2024. Då kommer representanter från kommunen att vara på plats för att svara på frågor och ta emot synpunkter.

6.1 Vad händer sen?

När samrådet är slut kommer kommunen att sammanställa och redovisa alla inkomna synpunkter i en samrådsredogörelse. I samrådsredogörelsen ska kommunen även redovisa i vilken utsträckning de inkomna synpunkterna tillgodoses i planförslaget. När planförslaget är justerat utifrån inkomna synpunkter kommer planförslaget göras tillgängligt för granskning.

Under granskningen kommer det finnas ytterligare möjligheter att lämna synpunkter på planförslaget.